

Gyekiczky Tamás

ÁTVILÁGÍTÁS

/Egy nagyberuházás anatómiája. Sztálinváros 1949-1956/

A következő oldalakon nem mutatom be a nagyberuházás teljes történetét, a város és az üzem építésének minden részletét. E vállalkozás a hely hiánya miatt is képtelenség lenne. Nem ismétlem meg a már megjelentetett irodalom és dokumentum feldolgozások mondanivalóját sem. Amire vállalkozásom kiterjed, egy bő dokumentumválogatás közreadása, ismertetése, azoknak a legfontosabb mozzanatoknak ábrázolása, amelyek a beruházást elhatározó politikai mechanizmus működéséből fakadtak. Ugy vélem, a működés logikájának ismerete fontos, mint ahogy azoknak a társadalmi összefüggéseknek felvillantása is, melyek azóta is meghatározták /és meghatározzák/ a nagyberuházásokat, s nemcsak a dunapenteleit. /1949-ben még - hogy a címet is pontosítsam - nincs Sztálin neve a helységnévtáblán./

Sztálinváros története írójának - majdan egyszer - minden bizonnyal számos nehézséggel kell majd megküzdenie. Így például tisztázni kell azt a kérdést is, tulajdonképpen mire vállalkozott a magyar társadalom, amikor - jókora kényszerrel - belevágott az építkezésekbe? Egy ipari üzem felépítéséről volt szó, vagy többről is? A többlet egyik kézzel fogható jele az ipari üzem köré épülő város, a létrehozott közlekedési hálózat. De e többlet még mindig csak a tárgyak többlete, a dologi beruházásokként felfogható létesítmények

objektumai. A dokumentumok alapján úgy vélem, tisztázni lehet - amit persze egy majdani kutatónak alaposabban kell bizonyítani - a sztálinvárosi építkezések, a beruházás maga, egy társadalmi minta adaptációs kísérletét jelentette. Egy társadalom "betelepítését" kívánta szolgálni, a sztálini társadalmi modell adaptációját. Ezt a korszak nyelve, a "szocialista város" kifejezésekkel pontosan jelezte is. A "mintának" tekintett társadalom adaptációja több síkon történt - volna - meg. Egyik szála a városépítés, a másik szála a munka- és termelési folyamat. Azoknak a normáknak, értékeknek, működési módoknak, társadalmat szervező elveknek az összességéről van elsősorban szó, amelyet a mindennapi lét egészében megtalálunk, s amelyeknek átvételét, megtelepítését jelentette e beruházás. Reméljük, előfeltevésünket az idézett dokumentumok alátámasztják.

A beruházás történetének mostani - igencsak vázlatos - ismertetése, bemutatása, dokumentálása előtt pár szóval be kell mutatni azokat a főbb kérdéseket, problémákat, melyek egymástól való megkülönböztetése érthetőbbé teszi az adaptáció összetett és komplex viszonyrendszerét is.

Először, szó lehet magának a létesítménynek /a Vas-műnek, Kombinátnak/ építkezéséről. Ez a beruházás egyik fontos pillére. Az építkezés során sor került beruházási döntésekre, különböző szintű koordinációkra. Ezek elemzésével megismerhető a tervezés folyamatának bővebb - társadalmi - összefüggése.

Másodszor, a fokozatosan üzembe lépő, fokozatosan termelni kezdő üzemek és gyáregységek működésének elemzésén keresztül ellenőrizni lehet az egész tervezési rendszer helyességét. De meg lehet figyelni az adaptáció folyamatát is az üzembe helyezett technológiai folyamatok szerveződési elveinek vizsgálatával.

Harmadszor, a város építkezésének elemzésével nyomon követhetőek azok a kontroll- és hatalmi folyamatok, amelyek a városon belül, a település objektumaiba mintegy "bele-kódolva" hatottak és működtek. Az életmód és szociális helyzet leírásán keresztül, a korabeli viszonyok olyan lényeges aspektusára is figyelni tudunk, mint a munkaerő ujratermelésének kérdése.

Negyedszer, fontos összefüggéseket tudunk bemutatni a beruházás egészének társadalomba ágyazódásáról. Arról, hogy a politikai mechanizmus, a társadalom strukturális viszonyait hordozó intézmények miképpen, mi módon határozták meg a beruházás kimenetelét, illetve a beruházásnak magának, milyen hatása volt a társadalom összefolyamataira.

A dokumentum összeállítás kilép az itt felvázolt problémarendszer keretéből. Ennek praktikus okai is vannak azon túlmenően, hogy az előbbi csoportosítás inkább egy elméleti elemzés hálójának csomópontrendszerre, mintsem a dokumentumokból az olvashatóság kedvéért összeállított válogatás szempontrendszerre.

I. A beruházás tervei, céljai és megvalósulásuk

A beruházás levéltárban időben elsőként megtalálható dokumentumában a következő tényeket és célokat szögezik le: /1/

"Az új magyarországi vasmű tervének kidolgozása a Szovjetunió Kohóipari Minisztériuma utasítására, a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság kormányai között létrejött egyezmény alapján történt."

Igy a tervező vállalat szovjet cég volt. A tervező a vasmű műszaki jellemzőiként a következőket képzelte el. A vasmű teljes gyártási-működési ciklust felölelő üzem legyen, önálló ércelőkészítő művel és a vasműhöz tartozzon széndusító berendezésekkel felszerelt kokszolómű is.

A kész - működő - üzem évi 280.000 t kész hengerelt lemez, és 84.000 t hideg hengerelt lemez gyártására lett volna képes. Emellett külső megrendelőknek 70.000 t nyersanyag és 50.000 t acélöntecset tudott volna még szállítani.

A terv két tervvariációt tartalmazott az ércellátásban. Számolt még - 1949 előtt készítették ezek szerint az első tervrészleteket - a jugoszláv ércszállítások lehetőségével is. Ezen kívül a terv többi részlete hazai szénbányákat és nyersanyaglelőhelyeket vette figyelembe.

Az üzem műszaki paraméterei, létesítményei, az elképzelések szerint tartalmazták bizonyos körben a belső ön-ellátás lehetőségét is. Például, a nyersvas alapja a saját acélgyártásnak, vagy saját hulladéka is felhasználható az acélelőállításban. A külföldi kapcsolatok nyitottságát tükröz-
te vissza a koncepció abban, hogy például a hengerműnél szá-
molt egy esetleges nyugat-európai technológia alkalmazásának
lehetőségével. Az a megállapítás, hogy "a terv egy ipari kom-
binát felépítését tüzi ki" ezek ismeretében mindenképpen fed-
te a valóságot. A kombinát előnyeként említette a terv, hogy
a termelési folyamatok egymásra épülésében a termelés komplex
megszervezése válik lehetővé. Mindez a munka termelékenységének
fokozására vezet, s emellett korszerű is.

"A tervezett vasműre jellemző kombináltság, a korszerű gyártástechnika, a gépesítés és vil-
lamosítás magas foka, a nyersvas és hulladék
komplex kihasználása, mind-mind jellemzői a
vasmű jelentőségének az ország kohóipara szem-
pontjából."

A létesítmény eleve a technológia és technika szempontjából
nyert pozitív - és felmagasztosuló - megítélést. Így a nagy-
olvasztó évi teljesítményét önmagában már eleve pozitívként
értékelték. Két darab 700 m³-es nagyolvasztó beállítását ter-
vezték, évi 544.000 t termeléssel. /Már a terv is megjegyzi,
ez 144.000 t-val több, mint az eredetileg elképzelt./

A 4 db martinkemence évi 480.000 t acél előállítását tette volna lehetővé. E kapacitás 30.000 t-val meghaladta volna a kívülre leadandó mennyiséget. /Itt nyilvánvaló, semmilyen gazdaságossági számítást nem végeztek. Csak műszaki paramétereiben gondolták végig a kérdéseket./

A terv, végig műszaki adatokban gondolkodott. Jellemző ez az energiaellátásra, és a vízforrás tervezésére is. Az ipari víz forrása: a Duna, szögezi le a terv. De nemcsak forrása, hanem minden ipari víz leeresztő csatornája is.

"Miután az egészségügyi feltételek megengedik a háztartási szennyviznek a Dunába előzetes tisztítás nélkül való levezetését, a vasmű csatornázása egységes levezetőhálózatként van megoldva, amely egybefoglalja a háztartási és ipari szennyviznek, valamint a csapadéknak a levezetését."

A tervből a geológiai adatok hiányoznak. De a létesítmény országos elhelyezésével is annyiban foglalkoznak csak, amennyiben megállapítják, Dunapentele az ország központjában van, így kényelmes összeköttetése lehet az ország minden részével "Néhány bekötő vonalak összesen 50 km hosszúságban - kiépítése után a vasműnek közvetlen vasuti összeköttetése lesz."

A munkaerőterv mindössze 1-2 oldalas. Számokat tartalmaz, a következő bontásokban: összesen 6535 fő munkás és 680 fő technológus kell. /A kész üzemhez./

Az egy munkásra eső termelési terv - ekkor - a következő:
kohómű: 2530 t nyersvas, martinmű: 1243 t, acél, meleghen-
germő: 480 t, áru hideghengermű: 219 t fémlemez.

A terv megfogalmazása szerint: a vasművet 1951-53 között kell felépíteni. "A főbb termelőüzemek 1953-ban helyezendők üzembe". A terv szerint a legintenzívebb időszak 1952 lesz. Ekkor kb 13 ezer építőmunkás kell az építkezésre.

A Vasmű anyagszükségletét a következők tartalmazták:

A vasmű építésének gépszükséglete /sulyban!sic!/: 55.000 t, vasszerkezet: 59.500 t, + 31.000 m³ gömbvas, 90.000 m³ fűrészáru, 132.000 t cement, 401.000m³ beton, 48.000 m³ cementbeton, 54.400.000 db téglá, 91.000 t vas /sin és cső/.

A terv a vasmű továbbépítésének lehetőségével is számolt. De, amíg a kész, teljes, komplett gyártósorok nem működnek, addig helyettesítő elemekkel, folyamatokkal tervezték. Ez azt jelentette, hogy eleve be volt a tervbe kalkulálva a komplex gyártórendszer féloldalassága, részlegessége.

A kész mű anyagszükségletét a következőképpen határozták meg.

A/ változat esetében: 1.034.000 t vasérc; B/ ez a jugoszláv alternatíva/: 1.007.000 t. A martinüzemhez ezek mellett évi 75.000 t svéd vasércbrikettet terveztek. Szénszükséglet: komlói szénből 1.000.000 t; pécsi szén 100.000 t, behozatal emellett 97.000 t. Mészke+dolomit 15.5000 t. Az összes áruszállítás éves tervezett összege: 1.422.100 t.

A szállítás eszközeire a terv vagy a vasutat, vagy a drótkötélpályát veszi számításba.

Az előzetes terv nagyon részletesen kikalkulálta - számszerűen bontotta - az egyes üzemek létszamarányos termelékenységét.

A terv számolt a kész vasmű működésének iparágazati hatásával. Ennek megfelelően a salgótarjáni hengermű programjával való egyeztetést ír elő, s bizonyos termelőkapacitások és termékek átcsoportosítását. Az elképzelések szerint a Dunapentelei Vasmű egy monolit termelési kulturát képvisel, a tömeggyártást eleve kizárta a műszaki tervezés.

"A fűrészek, tollhegyek, rádiótechnikai és dekorációs árucikkek gyártására szolgáló lemezek termeléséhez különleges rendeltetésű gépfelszerelés, valamint hőkezelő kemencék felállítása szükséges... A vasmű szóbanforgó üzeme részére előírt irányított tömegtermelés + tömeggyártás feltételei mellett - az ilyen árucikkhez szükséges ki mennyiségű anyag termelése miatt célszerűtlennek látszik."

A terv a segéd- és kiszolgálóüzemek részletes építési és üzemeltetési elképzeléseit is tartalmazta. Ezekkel együtt kész, egész; ezekkel együtt komplett. E komplett egység működési szükséglete a következő számokban is érzékelhető. Óránkénti vízszükséglet: 27.468 m^3 , a belső /egységek közötti/ árufor-

galom pedig - évente - 2.000.000 t áru, és 1.411.000 t különleges szállítás /például nyersvas/. E szállítások például 65 négy- és 64 kéttengelyű vasuti kocsit igényeltek.

A terv bizonyos szűk kapacitásokat is előre jelzett. Így a szénellátás kérdésében a következőt olvashatjuk:

"Rendelő adatai szerint az ötéves terv 1954-re a komlói szén termelését csupán 783.000 t-ra irányozza elő. Miután a Rendelő terve szerint 1954-ben két kokszolóblokk fog működni a vasműben, a komlói szénbánya széntermelése összhangba hozandó a vasmű szénszükségletével. Ezt a kérdést Rendelő még a műszaki terv kidolgozásának megkezdése előtt kell, hogy megoldja."

A figyelmeztetést a szovjet tervezővállalat adta a magyar Rendelőnek. De nemcsak a szovjet tervező, a magyar műszaki szakemberek egy csoportja is figyelmeztetett a terv műszaki - nem gazdasági, nem társadalmi, nem ökológiai - túlzásaira, egyenlenségeire.

"Az alkalmazott szerkezetek általában megfelelőek, azonban a hazai viszonyokat tekintve, még számos szerkezetnél meg kellene vizsgálni, hogy a vasszerkezet helyett lehet-e vasbeton szerkezetet alkalmazni... A vasszerkezeteket a tervezők teljes hegesztés mellett tervezték, hazai szakmunkás viszonyaink mellett a helyszíni hegesztést általában elkerüljük... Az átadott terv-

dokumentációk a kivitelezést egy erősen gépesített építési móddal irányozzák elő. A kivitelezések gépesítése, tekintettel a nagy tömegekre, magasságokra és a tervezett vasszerkezetek szerelésére, biztosítják a létesítmények határidőre való elkészítését... A bizottság a terveket azzal a feltételezéssel vizsgálta, hogy a kormányzat gondoskodjék a szovjet tervekben előírt gépek beszerzéséről..."

"A szovjet vezérterv igen sok tisztázatlan kérdést tartalmaz. Alapvető hiánynak érezzük, hogy - legalábbis eddig - nincsen birtokunkban az erőmű elkészítésére vonatkozó ütemterv. Az eddig tudomásunkra jutott részletek szerint a kazánok kb 3 hónappal hamarabb kerülnek üzembe, mint a kohó. Ennek alapján ezeket az eredeti tervtől eltérően - mely szerint a gyújtólángot a gáz adta volna - olajgyújtású tüzeléssel is el kell látni... Nem tudjuk pontosan, hogy mikor mennyi teljesítménnyel kell az erőműnek üzemképpen állnia, bővülnie, s végül, végső kiépítésében elkészülnie." /2/

E véleményre e következő választ adta a tárgyalás - vita - vezetője:

"Teljesen félresiklik a tárgyalás. A ... kartárs csak kifogásolja a tervet, amit pedig átírni nem tudunk. Ez komolytalan eljárás a szovjet szakemberekkel szemben, akik valószínűleg már több kohót

megterveztek és felépítettek, amikor mi még egyet sem... Ha nem fogadjuk el tárgyalási alapul a tervfeladat adatait, hozzá sem foghatunk a tárgyaláshoz. Ez elhuzná a tervezés ütemezését is."

A tárgyalásvezetővel ellentétben, a konferencia - tanácskozás - mégis a következőket határozta el:

"A szovjet tervezőknek megadott kiindulási adatainkhoz ragaszkodnunk kell. Nem arról volt szó, hogy egy olyan erőművet tervezzenek, amely külső energiahordozókra támaszkodik. Az alapvető szerződés azt mondja, hogy a kiindulási adatok változtatására csak akkor kerülhet sor, ha mind a két fél beleegyezik."

Tehát a tervezési nehézségek eleve a szovjet-magyar együttműködés - normális - viszonyaiból is következtek. Meg nem kapott részlettervek, határidőben nem szállított műszaki dokumentációk az építkezés történetét mindvégig jellemezték. A másik nehézség az volt, hogy a magyar fél is "beletervezett", azaz bizonyos létesítményeket magyar tervezővállalatok terveztek meg. Ez leginkább a város építését érintette, mivel azt - az üzemmel ellentétben - a VÁTI tervezte.

A tervek körüli viták és konfliktusok jól jelezték azt is, két technológiai kultúra találkozott egymással, s a köztük lévő viszonyt a politikai vezetés hatalmi szóval alakította ki. legtöbbször a szovjet fél javára döntötte el a vitát.

A tervek irrealitása, vagy pontatlansága hamar kiderült. Nem is kellett rá egy évet várni, már 1950 közepén késések, határidő módosítások, egyszóval, kapacitáshiányok jelezték az építés körül zajló élet hétköznapijait. Először is kiderült, a költségek hallatlanul alacsonyra becsültettek. Jóval drágább és több anyagot követel szinte minden létesítmény. Így például, a vasut költsége ekkor már 81 millió Ft-ot jelentett,^{/3/} és jelentkeztek az első munkaerő gondok is. 6-8-10 ezres nagyságrendű munkaerő hiányzott, már a kezdésnél. A geológiai adottságok felderítésének hiánya vizbetöréseket, alapmegsüllyedéseket, földcsuszásokat eredményezett. Az építkezés határidejének szükössége az előkészítetlenség minden következményét maga után vonta, így például a munkára befogottakat - amely a teljes létszám töredékét sem érte el - sem tudták hol elszállásolni.

Az elmaradás és a lemaradás óriási volt. Jól jelzi ezt a tényt például a felhasznált anyagok és betervezett felhasználás közötti különbség is. 1951-ben a terv 25 millió tégla felhasználását írta elő, ezzel szemben 135 ezer darabot használtak fel. Mégis, a kevesebb anyagfelhasználás ellenére, a beruházás egyre többbe került, azaz, egyre nagyobb pénzeszközöket igényelt. Ennek egyik oka: a hibás - tervek, eszközök, szakemberek nélkül épített - létesítmények költsége, s nem egy létesítmény volt, amelyet kétszer kellett megépíteni.^{/4/}

A rendszer működéséből fakadt az ellentmondás, hogy az egyre növekvő pótlólagos előirányzatok mellett /ellenére/

állandósult a tervleamaradás A paradoxon abban van, hogy az utókor szemüvegével nézve a lemaradás, a tervteljesítés elmaradása, tulajdonképpen a beruházás társadalmi árát csökkentette. Pedig a takarékoság és a pénzügyi átcsoportosítás a beruházást sem hagyta érintetlenül, azaz, maga a beruházás vezetése igyekezett lefaragni a megadott és biztosított pénzüsszegekből, önma-ga rovására is.

"S-elvtárs közli, hogy kb 330 millió forint beruházásunk hiányzik ahhoz a beruházási tervhez, amelyet végre kell és végre akarunk hajtani, hogy jövőre időre üzembehelyezhessük az egyes üzemrészeket. Ezt a 330 milliót a népgazdasági tervbe az idén már nem lehetett beilleszteni, minthogy mégis szükség van rá, ezért elhatározta a kormány, hogy a beruházások megtakarítására egy mozgalmat indít. A mozgalmat, a Magyar Vagon- és Gépgyár igazgatója indította meg és ehhez csatlakozott a többi üzem.

Megvizsgálták az ideai beruházásokat abból a szempontból, hogy mit lehetne elhagyni, olcsóbban elvégezni vagy áttolni a következő évre, azért, hogy a népgazdaság más, még fontosabb helyein lehessen ezeket a gépeket, berendezéseket stb. felhasználni s így első-sorban a Sztálin Vasműnél.

Nekünk is meg kell vizsgálnunk a beruházásainkat ilyen szempontból, hogy miképpen tudnánk a 330 millió forintnál kevesebből kijönni. Mivel négy hónap

elmúlt az évből, jobban látjuk feladatainkat, és el-
lehet képzelni, hogy egy-két helyen esetleg provizo-
riumot tudunk alkalmazni stb. 3 szempontból kell meg-
vizsgálunk a beruházásokat:

- 1./ A tervek mennyiben túlzottak, mennyivel lehetne
olcsóbban, szerényebben kivitelezni,
- 2./ a kivitelezést mennyivel lehetne olcsóbbá tenni,
- 3./ 1952-ről mit lehet 1953-ra, vagy 1954-re átvinni.

ad 1./ A tervek egyrésze szovjet tervezésű, amit a
kormány jóváhagyott, ezt nem változtatjuk meg,
ezzel szemben a magyar tervezésű részeket,
vagy azokat a szovjet tervezéseket, ahol a ma-
gyar tervezők különféle módosításokat ajánlot-
tak - ami mindig plusz költséggel járt - felül
kell vizsgálni.

ad 2./ Kissé furcsa színben tűnik fel, ha mi fela-
jánljuk, hogy a kivitelező vállalatok olcsób-
ban fognak dolgozni. A gépgyártási résznél ez
kézenfekvő, de az előbbit sem hagyhatjuk számi-
táson kívül, mert helytelen lenne arra gondol-
ni, hogy semmi beleszólásunk nincs abba, meny-
nyiért építenek. Mindent el kell követnünk,
hogy leszorítsuk az árakat s ezt esetleg bizo-
nyos összegben fel is ajánlhatjuk.

ad 3./ Ha sokat áttolunk 1953-ra, akkor esetleg túl-
zsufoltság áll elő a jövő évben, igaz, hogy
meg van a lehetőség arra is, hogy bizonyos
dolgozat 1953-ról 1954-re toljunk át.

Az elmondottak szerint tehát megvizsgáljuk, hogy hány millió forintot tudunk visszaadni az idei beruházásokból, azonban szigorúan vigyázni kell arra, hogy az üzembehelyezési terminusok ettől függetlenül be legyenek tartva. Tehát 1953-ban nem lehet olyan indokkal terminusokat áttolni, hogy igen sok beruházás jött át 1952-ről. Külön fejezethez tartozik a rajzkésések miatti késedelem, amit pár hónap múlva újra felül kell vizsgálni.

Jelenlévők megvizsgálták a beruházásokat és az alábbiakban állapodtak meg:

Távvezeték építésénél		10,0 millió Ft-ot		
Erőmű	"	6,5	"	"
Alállomás	"	2,0	"	"
Vasut	"	5,5	"	"
Város	"	8,0	"	"
Kikötő	"	3,0	"	"
Vasmű	"	23,5	"	"

Ezen belül a				
kokszolóműnél	3,0	millió		
ércelőkészítőműnél	2,5	"		
nagyolvasztóműnél	2,0	"		
acélműnél	5,5	"		
villamosenergia hálózatnál	3,0	"		
tűzálló téglagyárnál	1,5	"		
gépgyárnál és ált. üzemeknél	6,0	"		

Összesen: 58,5 millió Ft-ot
adhatunk vissza Sztálin Vasmű komplex beruházásaiból

1952-ben a népgazdaságnak. A Vasmű beruházásaiból visszaadott 23,5 millió forintból 11,5 millió forintot teljesen megtakarítottunk, 12 millió forint beruházást elhalasztunk 1953-ra."/5/

E pénzügyi zűrzavar és kaosz - amit a tervgazdálkodás e tájra ráülő tipusa ténylegessen jelentett /és jelent/ - 1954 után is fennmaradt. A tényleges - kormányzati programokban előirt és megkövetelt - csökkentések után is lényeges lemaradás mutatkozott. Még a csökkentett költségvetést sem tudta teljesíteni a beruházás, azaz a pénzügyi tervek alatt maradtak a tényleges teljesítések.

"Az 1954. évi terv /komplex/ 636 millió Ft. Ebből folyósításra került 1954 december 31-éig 525 millió Ft, tehát a pénzügyi lemaradás 111 millió. A 111 millió Ft csak pénzügyi lemaradásnak tekinthető, míg a műszaki készülségi fok szerint, véleményünk szerint, mintegy 90 millió kerül a pótkézelési időszak alatt kiszámlázásra, így a tényleges lemaradás 20-25 millió forintra tehető.

Az 1954. évi zárlat időpontjában a Kohó- és Gépipari Minisztérium által későn megadott kokszolói és érc-előkészítői készültségi fok kifizetés szerepel mintegy 45 millió forinttal, míg 20 millió Ft a Martinmű vonalán műszakilag elkészült, de év végéig ki nem fizetett összeg szerepel. A Martinmű beruházási csoportnak erőteljesen sürgetni kell a vállalatokat a kiszámolás érdekében.

A fent említett adatok ugyan mutatják a pénzügyi és részben a műszaki lemaradást is, de ha a beruházások tervszerűségét vesszük figyelembe, meg kell állapítani, hogy az eredeti tervhez képest, műszakilag is jelentős mértékben lemaradtunk. Részben azért, mert az eredeti előirányzathoz képest időközben bekövetkezett műszaki okokból mást kellett építeni, így például: ideiglenes pakuratartály, vágányhálózat, tervben nem szereplő nagyberuházási raktár, stb., másrészt azért, mert a vállalatok nem teljesítették az 1954. évi sztálinvárosi feladataikat. Ez utóbbi rámutat a beruházási apparátus gyengeségére és hibáira...

Az 1955. évi terv kérdése még véglegesen nem dőlt el. Változatlanul a felső hatóságok tárgyalják még a Kokszoló beindításának kérdését. Ennek figyelembevételével az 1955. évi, jelenleg jóváhagyott terv 123.5 millió forintot tesz ki, amelynek a megosztása a következő: továbbépítésre kerül és egyben, ha a Kokszolóműt figyelmen kívül hagyjuk, sulyponti feladata is a következő és munkájának az Ércelőkészítő és Érc-tömörítőmű, melyre felső hatóságok 71 millió forintot hagytak jóvá. A továbbiakban az Erőmű részére 29 milliót, a Kokszolóműre - a nagyobb ütemű továbbépítést figyelembe nem véve - 10 milliót, a Városra 10 milliót és egyéb munkákra 3.5 millió forintot.

Nem került még eldöntésre és tárgyalás alatt van az 1954. évről 1955. évre áthúzódó munkákhoz szükséges, mintegy 20 millió forint pénzügyi fedezet.

A jelenleg futó munkák közül ki kell emelni és nyomatékosan fel kell hívni a figyelmet a darabolótér meghosszabbításaként épülő beruházási gépraktár kérdésére. Annak ellenére, hogy mindenki előtt ismeretes és több ízben szerepelt vállalaton belül, de felső hatóságok napirendjén is a Sztálin Vasmű gépeinek lehetetlen tárolási helyzete, mégis a raktár munkáinak egy része, így a tetőfedés, a salakozás, a bekerítés kérdése áthúzódott 1955. évre. Egyáltalán nem dicséri a beruházási részleg jó munkáját ennek a súlyponti munkának az áthúzódása és nyomatékosan fel kell hívni a figyelmet, hogy a raktár befejezése és a befejezett raktárba való beköltözése a most szabad ég alatt lévő gépeknek, az év elejei munkák legfontosabbikát jelentik.

A Martin munkák közül külön ki kell emelni a daruk üzembiztos működésének hiányát. A daruk tulnyomó hányada még nincs teljesen befejezve és egyes daruk még üzembe sem kerültek, így például a salaktörő daruja. Ugy a Martin beruházási részlege, mint maga a Mavag, de a beruházási részleg gépészeti és elektromos osztályai is felelősek azért a rossz munkáért, amit ezen a területen végeztek.

A lemaradások közül még meg kell említeni a Martin füstgáz kazánjainak lemaradását. Az építőipari vállalat munkásellátottság hiányra való hivatkozással a raktárépületre vontatta át a rendelkezésre álló erőket és így a füstgázkazán alapozási munkái áthúzódtak

az 1955. évre. A nagylengyeli pakura átalakítása miatt a füstgázkazánnak VI. hó 1-ére gőzt kell adni...

Megbeszélés szerint f. hó 19-én megtekintettük Sch. bányamérnök kartárssal együtt a Dunai Cement és Mész-mű telepítés állapotában lévő mészkőbányát, annak megállapítására, hogy a bányában részünkre a mészkő-fejtés megindulhat-e.

Megállapítottuk, hogy erről szó sem lehet.

Két fő okból:

1./ A telepítés kezdetleges stádiumban van. Két külszíni és két tölcseres belső fejtőhely elő van ugyan készítve, de minden további bányaműszaki és szállítóberendezés hiányzik.

Nincs törő és osztályozómű, nincs semmi szállítóberendezés a bányaszinten, két be nem fejezett épület kivételével nincs lakótelep a dolgozók részére, nincs meg a szállító kötélpálya, nincs meg sem a vasuti, sem a dunai rakodóberendezés.

Azt a felvetődött elképzelést, hogy a mészkövet osztályozatlanul teherautók szállítsák be a Vác városi MÁV állomásra, amely 15 km-re van a bányától, gazdaságossági okokból el kell vetni.- Osztályozatlan mészkő egyébként sem használható az Sz.V. Kohászati Üzemeiben.

2./ Nincs még véglegesen tisztázva, hogy a váci bánya mészköve megfelel-e egyáltalán a kohászati mészkő minőségének. A Szabványügyi Hivatal előzetes tudtunkkal a fejtőhelyekről methodikus ki-

jelölés alapján számos próbát vétetett és elemeztetett meg. A próbák közül a csatolt analízis táblázat szerint egyetlen egy sem felelt meg a kohászati mészköszabványoknak /MNOSZ 2691/...

Az N.T. 78/1962.sz. határozat a nagyharsányi mészköbányát kötelezte az Sz.V. ellátására kohászati mészkövel mindaddig, míg a váci mészköbányában a termelés meg nem indult. /A váci mészkö minőségi alkalmatlanságáról az NT-nak akkoriban nem volt tudomása./

A nagyharsányi mészkö kohászati célra jól megfelel, magunk is ezt a bányát vettük számításba, amikor az új vasművet még Mohácsra akartuk telepíteni, mint a Dunamellék népgazdaságilag legalkalmasabb helyére.- A nagyharsányi mészkö használata sztalinvasműi viszonylatban mégsem a legjobb megoldás, mert a bánya nagy távolságra van és a vasuti fuvar tulságosan terheli az önköltséget. Ezért ajánlottuk még a tervezés idején a Duna közelében lévő csillaghegyi mészkö- és dolomit-előfordulást, mely nagytömegű és kohászatiilag jó minőségű anyagot tartalmaz. Ajánlatunkat azonban nem fogadták el, hanem alapos bányászati vizsgálat nélkül a tetszetős Dunai Cement és Mészmű megoldás mellett döntöttek.

A csillaghegyi megoldást nézetem szerint fel kellene eleveníteni és vele együtt az Sz.V. közelebbi körzetébe eső más mészköelőfordulás hasznosítását is meg kellene vizsgálni, a nagyharsányi mészkönek a Sztálin Vasmű részére terhes fuvar-költségeinek csökkentése érdekében egy közelebb-

ről történő mészkőszállítás olcsóbb fuvar költsége révén.- A csillaghegyi mészkő előfordulás pl. olcsó vizi szállítás előnyével csak kb. 80 km-re esik a Sztálin Vasműtől, a nagyharsányi mészkövet azonban 158 km drágább vasuti fuvar terheli." /6/

Hamar kiderült, minden sokkal összetettebb problémacsokor, mint azt az első pillanatban bárki is hihette volna. E komplex és sokoldalú problémarendszerről adott áttekintést egy feljegyzés.

"1. Tüzálló anyagok beszerzése. A kokszmű 1952-ben való felépítéséhez elengedhetetlen 7200 to. jóminőségű dinasz /szilika/ téglá és 4000 to. jóminőségű samottégla beszerzése. Szovjet szakértők véleménye szerint a magyar anyagok e célra nem felelnek meg és azok alkalmazása mellett a kokszkemencékért nem vállalnak felelősséget. A tüzálló anyagoknak egy gyárból és lehetőleg egy adagból kell kikerülniök. Ezt Főszállító - a Vaskohászati Minisztérium - határozottan állítja. Minthogy 2000 to. az Egyezmény alapján meg van rendelve, logikus, hogy a további mennyi-

séget is a Szovjetunióból kapjuk. A megadott kontingens kibővítése érdekében lemondunk az Egyezményben megadott 870 to. krómmagnezit-tégláról és kérjük, hogy érték arányban /kb. 1:2/ konvertálják dinaszra. Ez azonban még mindég nem fedezi az 5200 to. hiányt.- A hazai koksz-helyzet parancsolólag előírja a Sztálin Vasmű kokszművének 1952-ben való megépítését és így a tűzállóanyagok itt vázolt nehézségei súlyponti kérdéssé váltak.

2. Öntöttvas, karmantyus csövek. Magyarországon az ilyen csövek gyártására minimális kapacitás áll rendelkezésre, különösen a nagy átmérőjű csövek vonalán. Ezeket kértük a Szovjetuniótól, minthogy más külföldön a beszerzés nem bizonyult lehetségesnek és helyettesítésük hegesztett csövekkel csak bizonyos átmérőknél és vezetékszakaszoknál lehetséges. A megkért 2000 to. cső és 100 to. armatura a minimális szükségletet jelenti. Az Egyezményben csöveket nem kaptunk. A Vasmű építésénél a csővezetékek fektetése az első műveletek közé tartozik és a csövek hiánya máris zavart okoz a munkák tervszerű lebonyolítása terén.

3. Hengerművek tervezésének kérdése. A hazai hengerreltáru termelés ütemezése, de a nehézipar fejlesztése általában is, előírja, hogy a Sztálin Vasmű hengerművei 1954 év folyamán üzembelépjenek. Az év elején meg kell indulnia az előnyújtó sornak, míg az év III. negyedében a félfolytatólagos lemezsornak. Az Egyezmény tárgyalásakor nagy súlyt helyeztünk a gépszállításoknak megfelelő ütemezésére; a Szovjetunió kormánya kérésünket teljesítette és a megadott mennyiségekből és ütemezésből kitűnik, hogy a hengerművek gépei az általunk kívánt határidővel leszállí-

tást fognak nyerni. Ezzel szemben nem látszik biztosítottnak a hengerművek tervezésének olyan ütemezése, amely lehetővé tenné az idejében beérkező gépek telepítését a megkívánt határidőre.- Kértük, hogy a Sztálin Vasmű Főszállítója dolgozza ki ugy a műszaki tervek /I.tervezési fázis/, mint a kiviteli tervek /II. tervezési fázis/ szerződéstervezetét, amelyekből kitűnik a tervezési munkák ütemezése és azok megoszlása Főrendelő és Főszállító között. Ennek az ütemezésnek olyannak kell lennie, hogy a csarnokok megépítésére és az otthon legyártandó gépi berendezések elkészítésére kb. 1 év álljon rendelkezésre.- Az előzetes megbeszélések a Vaskohászati Minisztériumban ezzel szemben arra engednek következtetni, hogy a tervek csak II.-III. negyedében fognak rendelkezésünkre állni, ami annyit jelent, hogy a Szovjetunió kormánya részéről tanusított áldozatkészség a gépszállítások terén, a gépek telepítése körül várható késedelem miatt értékét veszti.- K. min.h. két ízben is kilátásba helyezte, hogy intézkedik a szerződéstervezetek kidolgozásának meggyorsításáért - egyelőre csak az I. tervezési fázisra nézve -, azonban a Vaskohászati Minisztérium, amely a maga részéről is kilátásba helyezte volt a szerződés tervezet márciusban való átnyújtását, mindeztideig nem mutat készséget a kérdés érdemben való tárgyalására.

4. Tervszolgáltatás késedelme. A múlt év őszén került sor a kiviteli tervek kidolgozására vonatkozó szerződés megkötésére. A szerződés mellékletét képezi a kulcsüzemekre vonatkozó ütemterv, amely tételesen felsorolja az egyes üzemszervek és azon belül az egyes tervezési kategóriák rajzszolgáltatási időpontjait.

Tekintettel a mű létesítésének feszített határidőire, az ütemterv kidolgozásánál éles viták alakultak ki Főrendelő és Főszállító között, amelyek eredményeképpen sikerült a mű építési ütemtervéhez simuló tervszolgáltatási programban megegyeznünk. A tervek szolgáltatásával kapcsolatban az alábbi nehézségek merültek fel:

a/ A kiviteli tervek szolgáltatásánál 1-3 hónapos lemaradások észlelhetők, amelyek ma már az építkezés lendületét fékezik. Főszállító általában nem a szerződésben lefektetett határidők szerint adja át a terveket, hanem azokat a terminusokat tartja, amelyeket a szerződés megkötésénél kifogás tárgyává tettünk, és amelyek meg rövidítése érdekében felsőbb segítséget is igénybevevettünk.

b/ A kiviteli tervek komplexumába tartoznak olyan tervek is, amelyeket nem Főszállító tervezőintézetei dolgoznak ki, hanem a vonatkozó gépi felszereléseket gyártó gépgyárak, illetőleg azok felügyeleti hatóságainak tervezőintézetei. Ezeknek a gépeknek tekintélyes részét a hazai ipar fogja elkészíteni, szovjet rajzok alapján. Ezekre nézve tételes kimutatást készítettünk és a rajzok szállítására nézve - főbb objektumonként - globális ütemtervben állapotunk meg, amely azonban a fent említett szerződéshez nem csatoltatott. Főszállító ezekből a rajzokból még semmit sem szolgáltatott és legutóbb közölt álláspontja szerint mindaddig nem is fog szolgáltatni, míg ezekre szerződést nem kötünk, mert ennek hiányában nincsen jogalap arra, hogy más tárcához tartozó szervek rajzokat szolgáltatassanak.-

Arra a kérdésünkre, hogy ennek értelmében sürgősen kössük meg a szerződést, Főszállító azt javasolta, hogy dolgozzuk ki mi ennek a szerződésnek a specifikációját. Tekintettel arra, hogy Főrendelőnek nem állnak rendelkezésére mindazon adatok, amelyek e szerződés kidolgozásához szükségesek és nem tartja célszerűnek Főszállító felelősségét e téren csorbitani, e javaslatot nem tettük magunkévá. Így a kérdés holtpontra jutott. Tekintettel arra, hogy a rajzok alapján gyártandó gépek mennyisége 10000 tonnás nagyságrendben mozog, féltő, hogy legyártásuk a magyar gépgyártás lökészerű megterhelését fogja előidézni, mert az általunk javasolt ütemezés be nem tartása miatt a gyártás egyenletes elosztása és elsősorban a Sztálin Vasmű már működő üzemhelyeinek foglalkoztatása e gépek gyártásával nem lehetséges.

c/ A Sztálin Vasmű egyes üzemszézeit mi tervezzük. Egyes fontos gépegységeket az általunk tervezendő részlegekhez Főszállító szolgáltat. A tervezés kiindulópontját ezek a gépek képezik, amelyekre az egész üzemsz felépül. A tervezőknek mulhatatlanul szükségük van e gépek beépítési rajzaira, azonban Főszállító a gépek karakterisztikájának mult év novemberében történt tisztázása óta mindmáig még ígéretet sem tud tenni e beépítési rajzok szolgáltatására nézve. Tekintettel arra, hogy e gépek egy részének szállítására nézve már szerződést kötöttünk és tudomásunk van róla, hogy a rendelés 1952-ben történő teljesítésére visszaigazolás van, teljesen értelmetlen e fontos rajzok szolgáltatása körüli késlekedés.- Fenti okok miatt a szóbanforgó

üzemrész tervezése megállt; ha a rajzokat egy hónapon belül nem kapjuk meg, nincs remény arra, hogy a nagyolvasztók 1953-ra tervezett megindítása megtörténhessék.

5. Szakértők kiküldése. Az Egyezmény tárgyalásakor benyújtottuk az általunk kért szakértők jegyzékét, feltüntetve a kiküldetés kívánatos időpontját. Ezek közül néhánynak a kiküldetését az Egyezmény nem hagyta jóvá.- Így elmaradt az építés szervezésére, az építés gépesítésére és a földalatti hálózatok tervezésére kért szakértők kiküldetése és nem kaptuk meg a kért szakértőket a tűzálló táglagyár tervezéséhez.- Az első két szakértő ügyében még Sz. et. irt levelet K.-nak és két ízben is eljártunk nála, hogy az ügy kedvező elintézését sürgessük. A legutóbbi alkalommal azt a választ kaptuk, hogy a gyárépítkezéshez kért, a "Tervezői felügyelet" gyakorlására küldendő szakember építész-szakos lesz, aki az építés szervezése és gépesítése körül kellő gyakorlattal bír. A hálózati tervező szakemberre K. véleménye szerint nincs szükség, mert a közelmúltban Magyarországon járt szovjet szakemberek megnézték az általunk készített hálózati terveket és azokat szakszerűnek találták. Kifejtettük, hogy az ilyen nagy komplexum többet kíván, mint az a jó részletmunka, amit a szovjet tervezők nálunk láttak és kértük, hogy legalább egy hónapra küldjenek szakértőt a tervek felülbirálására.- K. ezt a kérést nem utasította el ke-
reken. A szakértők kiküldetésével kapcsolatban meg kell jegyeznünk, hogy az Egyezményben rögzített határidőkkel szemben tetemes lemaradások vannak. Mind-
ezideig egyetlen szakember sem utazott el, holott kiküldetésüket az Egyezmény az I. negyedre rögzítette.

A tervezői felügyeletet gyakorló szakembernek már jan. elején meg kellett volna kezdeni a működését; ezzel szemben legutolsó értesülésünk szerint még a személy sincs kiválasztva és két hónapnál előbb nem számíthatunk rá. Ez a késedelem a kiküldetés értékét kétségessé teszi és mindent el kellene követni, hogy még e hó folyamán a kiküldetés lebonyolítást nyerjen.

6. Általános nehézségek. Szóvá kell tenni azt a körülményt, hogy Főszállítóval mindmáig nem sikerült olyan operatív kapcsolatot kiépítenünk, amilyent a gyárépítkezés tempója megkívánna. A levélváltások 2-3 hónapot vesznek igénybe, a szóbeli kérdések vagy nem nyernek elintézését, vagy hasonló késedelemmel intéződnek. A Főrendelő által szolgáltatott adatok nem mindég jutnak el az illetékes tervezőirodához és viszont: a tervezőirodák adatai nem minden esetben jutnak el Főrendelőhöz. Ebből gyakran származnak olyan természetű félreértések és koordinációs hibák, amelyek nagy létesítmények sorsát veszélyeztetik. Példaképpen említem meg, hogy az építkezés területén nagy költséggel és apparátussal végzett talajkutató munkák eredményei nem voltak kellőképpen kiértékelhetők olyan félreértések miatt, amelyeket operatív kapcsolat esetén percek alatt tisztázni lehetett volna.- Tudomásunk van olyan esetről is, hogy Főszállító tervezőintézetei megadtak egyes rajzokat, amelyekre sürgősen szükségünk volt, de a minisztérium azokat nem továbbította és ma már meg sem találja, mert múlt év októbere óta valahol elkallódtak.

Fent előadottakkal kapcsolatban a következőket javasoljuk:

ad. 1. és 2. A Magyar Népköztársaság Kormánya keresse meg a Szovjetunió kormányát és e két pontban lefektetett anyagok szállításának kérdésében levélben hivatkozni kellene az 1. és 2. pont alatt felhozott indokokra.

ad. 3. A szóbanforgó szerződések megkötése a Vaskohászati Minisztérium mint Főszállító mellett Külkereskedelmi kérdés is, mert a szállítások lebonyolítása a Technoexport O/E feladata. Ennek értelmében K. min.hely. illetékes a szerződés megkötésének tárgyában. Minthogy a megbeszélések alkalmával az ő részéről készséget láttunk az ügy előbbrevitelére, helyesnek látszanék, ha H. et. őt ebben az ügyben felkeresné. Ugyanez vonatkozik az 5. pontra is, minthogy a műszaki segítség lebonyolításával ugyancsak a Technoexport van megbízva.

ad. 4. és 6. Minthogy ezek a Vaskohászati Minisztériumot érintik, tanácsosnak látszik az illetékes K. min. helyettést felkeresni. Tekintettel a kérdések mélyreható voltára, kívánatosnak látszik, hogy ezt a tárgyalást Sz. et. kérje és a megbeszéléseken személyesen megjelenjen. "7/

A feljegyzést mai szemmel elemezve, elének tárul a beruházás alapkérdése, a beruházásnak a hazai ipar és társadalom szerkezetébe illeszkedésének problémája. Minden szakszerű és műszakilag korrektnek tetsző - bár nem volt az - tervezés és megállapítás sem tudta elfedni és elfelejtetni azt az alapkonfliktust, amit a beruházást elindító politikai döntés szubjektívizmusa és irrealitása szült. Az ipari kapcsolatok és koordinációk hiánya, a létező termelési szervezetek tradíciói egyaránt előidézték a későbbi zavarokat. Erről egy dokumentum, amely a műszaki szakértők tárgyalásának jegyzőkönyve, így számolt be:

Mélyépitési koordináció

Az utcai lámpaoszlopok elhelyezésével kapcsolatban kiderült, hogy ezek a lámpák az alattuk, illetve mellettük fekvő világítási kábel és a mélyebben fekvő jelenleg eternit, később öntöttvascsőre kicserélendő vízvezetéki nyomócsövek koordinációja nem történt meg, illetve ezek ilyenszerű elhelyezése a munka folyamán súlyos hibákat tárt fel. Ezt S. elvtárs igen élesen elítéli. /sic!/

A VÁTI, illetve H.D. elvtárs azt vitatják, hogy a koordináció megtörtént és vállalják, hogy a helyszínen megállapítják, hogy a fenti létesítmények kivitelezésénél szükséges-e tervváltoztatást végezni. Erről f. hó 14-éig részletes jelentést juttatnak el S. elvtársnak.

Ezzel kapcsolatban H.D. szaktárs felemlíti, hogy ő a földalatti létesítmények koordinálását mint külső szakértő végezte, azonban az újabb rendelkezések szerint a VÁTI ilyen megbízást nem adhat. E. et.: felhívja H.D. et-t, hogy ezt az ügyet B. elvtárssal tisztázza.

Városi vizellátás

A Mélyépterv elkészítette a város általános vizellátási tervét, amely már számol a második víznyerő telep felhasználásával is. S. et. ezzel kapcsolatban a Mélyéptervet utasítja, hogy a második víznyerő telep irányából jövő egyik 400-as főnyomóvezeték a gyár területén keresztül kell vezetni.

Ipari technikum

A VÁTI előadja, hogy az ipari technikum tornatermét nem az iskola épület déli szárnyához, hanem az északi szárnyához kívánja csatlakoztatni, mert ezáltal jobb városképet kap és az udvar kialakítása is egyeletesebb. S. elvtárs a változtatáshoz azzal a kikötéssel járul hozzá, hogy semmiféle tervben ez határidő eltolást nem okozhat. A VÁTI a kikötéshez hozzájárul.

Közfürdő

A közfürdő tervezésével kapcsolatban bizonytalanság van, mert az É.M. az egyszer már jóváhagyott tervet ismét felülvizsgálja. A VÁTI ideiglenes fürdő megépítését javasolja. S. et. ehhez hozzá nem járul és ragaszkodik ahhoz, hogy a közfürdő műszaki tervét május 10-ig elkészítsék.

Járásbiróság- rendőrség

A járásbiróság, rendőrség, bank és takarékpénztár helyiségek, valamint pénzügyőrség egy épülettömbbe kerül. A járásbiróság és rendőrség programja hiányos volt és egy legutóbb tartott értekezleten tisztázták a program kérdései. A program kiegészítéseket az illetékesek már a mai napon megküldték. VÁTI vállalja, hogy altervezőjével ezt az ügyet kitárgyalja, úgy, hogy a műszaki tervek alapján az építkezést augusztus 1-én meg lehessen indítani.

Kulturház belső architektúrája

S. elvtárs bejelenti, hogy a kivitelező vállalat szerint a kerületi kulturház belső kiképzésének a tervei hiányoznak, ezért a munkát nem tudja alvállalkozójának

kiadni. Az értekezlet megállapítja, hogy a belső kiképzés tervei elkészültek, azokat a kivitelezőnek eljuttatják és a munkát vállalatba lehet adni.

Vigadó

A vigadó tervfeladatát S. elvtárs nem fogadja el, mert az épület igen nagy mértékben túl van méretezve és városrendezési tervben erre a célra csak 7.5 millió összeg van beállítva.

S. elvtárs figyelmezteti a Vátit, hogy csak nagyon indokolt esetben térjen el az egyes objektumoknál a városrendezési tervben előirányzott összegektől, mert a terv minisztertanácsi jóváhagyás után csak indokolt esetekben lehet az előirányzatot túllépni. A vigadó programját nem csak a Belkereskedelmi Minisztériummal, hanem a Népművelési Minisztériummal is ki kell tárgyalni.

Á.V.H.

Az ÁVH. épület műszaki terve határidőre megérkezett a költségvetése azonban csak az értekezlet napján. S. elvtárs utasítása: a kivitelezési szerződést haladéktalanul meg kell kötni, és a munkákat meg kell indítani.

Homlokzatok

S. elvtárs felszólítja a Vátit, hogy továbbra is javítson az épületek homlokzatának minőségén és a tervezési munkán is, és általában minden épületnek a homlokzati tervét, még tervfeladat formájában mutassa be a Sztálinvárosi Pártbizottságnak, illetve F. párttitkár elvtársnak.^{/8/}

A kormány reakciója a hagyományos - mondhatni uralkodó - logikában fogalmazódott meg. Utasítás, parancs, központi rendelkezés és felülről lefelé irányuló gazdaságvezérlés.

"1952-ben a Sztálin Vasmű beruházásainál a fejlődés jelentős volt. Az 1952. évi teljesítés 51 %-al haladta meg az 1951. évit, a II. félévi teljesítés pedig 57 %-kal volt nagyobb, mint az I. félévben.

Megépült a Gépgyár, részlegesen üzembehelyezték a Tüz-állótéglagyárat, megkezdték a kokszolómű, a nagyolvasztó és az acélmű építését. A városban elkészült a nagy rendelőintézet, megépült egy iskola, több óvoda és bölcsőde, továbbá több mint ezer lakás.

Javult az egyes szervek együttműködése, az építővállalatoknál a munkafegyelem megszilárdult, emelkedett a termelékenység.

A fejlődés ellenére azonban a Sztálin Vasmű 1952. évi beruházási tervének teljesítése - az előzetes adatok alapján - műszakilag csak 83 %. /Ennek részletezését a melléklet tartalmazza./ A tervvel ellentétben az erőművet és távfűtést az előirányzott időpontban: 1952. decemberében nem helyezték üzembe, a lemaradás mintegy 3 hónapos.

A hiányosságok és a lemaradás főbb okai a következők:

1./ Anyaghiány. Az O.T. az anyagkereteket bizonytalan kulcsszámok alapján állapította meg. Mind a gépgyártásnál, mind az építkezéseknél - különösen az ipari jellegű építkezéseknél - az év második felében fellépő anyaghiány nagy nehézséget okozott. A II. félévre a gépek, vasszerkezetek gyártása céljából előirányzott 15.000 tonna hengereltáru helyett annak csak kétharmad része készült el. Az építőipari termelés főként az anyaghiány miatt esett vissza az alábbiak szerint:

I.	II.	III.	IV.	negyed
117	178	190	165	millió Ft.

A MÁV Pályaépítő Vállalat anyaghiány miatt tervének mintegy 60 %-át teljesítette.

2./ Tervhiány.- A szovjet tervek mintegy 2-6 hónapos késése mellett a magyar tervező szervezetek nem teljesítették feladataikat. Különösen a KITI koordinációs munkája volt gyenge, de az építési, épületgépészeti és egyéb tervekből, költségvetésekből is sok hiányzik. A lemaradás mintegy 3 hónapos. Az építési költségvetések mennyiségi adatai továbbra is hibásak, ennek következtében még mindig sok volt a többlet- és pótmunka. Sztálin Város városrendezési terve jóváhagyás előtt áll, a város már ennek alapulvételével épül.

3./ A kivitelezés hiányosságai.- Az iparigazgatóságok és gépgyárak gyakran nem vették figyelembe a M.T.-nak azt a rendelkezését, hogy az éves

tervekben megállapított előírásokat, a szerződésekben kikötött határidőket minden körülmények között be kell tartani. A kohó- és gépipari miniszter rendelkezését megszegve vonakodtak fővállalkozói szerződéseket kötni. Mindezeknek csak részben volt oka az anyag- és rajzhiány. A gépszerelő vállalatok sem készültek fel kellő időben feladataik ellátására.

Az építőipari vállalatok közül különösen a 72.sz. és 22.sz. építőipari trösztök tervteljesítése volt alacsony. Az épületek minősége elsősorban a városnál, a martinmünél és a tűzállótéglagyárnál még mindig nem megfelelő. Súlyos hiba volt a kikötő partfalának elcsuszása is.

4./ A koordináció és az ellenőrzés hiányosságai.-

A beruházási megbízott nem ellenőrizte folyamatosan a kivitelezők munkáját és számláit. Nincs megszervezve a gépek minőségi átvétele, nem készült a gépszerelésekre az építkezésekhez hasonló módon átfogó ütemterv. A kohó- és gépipari miniszter sem tett kielégítő rendelkezéseket a gépgyárak felé a kooperáció megszervezésére.

A tűzállótéglák behozatali késedelve miatt a kokszolókemencék építését 3 hónappal később lehetett megkezdeni. Ideiglenes gőzturbinát kell felállítani az erőműben azért, mert külkereskedelmi szerveink nem tudták behozni a kovácsolt alkatrészeket.

- • -

Az 1952. évi nehézségeken túlmenően az 1953. év I. negyedévében a kohászati üzemek hengerlési programjából mintegy 10.000 tonna sztálinvárosi beruházási célokat

szolgáló mennyiséget töröltek. Emiatt az ezévi népgazdasági tervben a Sz.V.-ra vonatkozó beruházási és termelési előirányzatokat felül kell vizsgálni.

II.

A Minisztertanács a Sztálin Vasmű mielőbbi üzembehelyezése érdekében, a nehézségek elhárítására az alábbi határozatokat hozza:

- 1./ A Sztálin Vasmű legfontosabb egységei közül - a lemaradások és nehézségek ellenére - a nagyolvasztómű, az erőmű és az acélmű üzemét még ebben az évben meg kell indítani. A kohászati miniszter 1953. március 15. napjáig a nagyolvasztóműre és az erőműre, a többi üzemre vonatkozóan pedig március 31. napjáig tegyen jelentést a Minisztertanácsnak az üzembehelyezések pontos időpontjáról és egyúttal adjon javaslatot az üzembeindításokhoz szükséges részletes teendőkre. /Tervezés, építés, gépgyártás, szerelés, import./
- 2./ Az O.T. elnöke az illetékes miniszterekkel együtt az I. negyedévi keretből kimaradt - mintegy 10.000-to - hengereltárut a II. negyedévi keretbe állítsa be. Ezenkívül le kell gyártani a II. keretben a Sztálin Vasmű számára eredetileg előirányzott hengereltáru mennyiséget. A program összeállításánál azonban a .../1953. M.T. számú határozatban foglaltakat figyelembe kell venni. Fenti hengereltáru mennyiség minél nagyobb hányadát az elfekvő készletek mozgósításával és az importból kell fedezni.
- 3./ Az O.T. elnöke a minisztériumok felé kiadott anyagtervekben negyedévi bontásban rögzítse a Sztálin Vasmű beruházásaira előirányzott, anyaggazdálkodás alá vont anyagok mennyiségét.

- 4./ Az O.T. elnöke - a Minisztertanács felhatalmazása alapján - az elfekvő anyagkészletek közül a Sztálin Vasmű beruházásainak céljára felhasználható anyagokat vegye igénybe.
- 5./ Az O.T. elnöke március 15. napjáig a tűzállótégla és tűzállóanyag elosztást vizsgálja felül és elégitse ki a Sztálin Vasmű kemencéinek és kéményeinek építési anyagszükségletét.
- 6./ Az O.T. elnöke az üzembehelyezési részletes időpontoknak megfelelően módosítsa a Sztálin Vasmű 1953. évi termelési tervét.
- 7./ A gépgyártás és szerelés meggyorsítása érdekében
 - a./ az általános gépipari miniszter március 20. napjáig a vállalatai által visszautasított, vagy stornirozott megrendelésekre jelöljön ki vállalatot,
 - b./ az általános gépipari miniszter, az építésügyi miniszter, a bánya és energiaügyi miniszter, valamint a közlekedésügyi miniszter utasítsák gép- és vasszerkezetgyártó, illetve szerelő vállalataikat, hogy a Sztálin Vasmű megrendeléseit március 20. napjáig hiánytalanul igazolják vissza,
 - c./ általános gépipari miniszter a legfontosabb gépgyártási megrendelésekre 1953. március 31. napjáig a fővállalkozókkal dolgoztasson ki kooperációs terveket.
- 8./ Az általános gépipari miniszter a hőgazdasági auto,atikák szerelésének tervezésére, szerelésére és üzembehelyezésére március 15. napjáig jelöljön ki vállalatot. A villamos automatikák munkáinak

elvégzésére kijelölt Ganz Vezérlőberendezések Gyárát pedig ugyanezen időpontig tegye alkalmassá a vállalt munkálatok határidős elvégzésére.

- 9./ A kohászati miniszter, az általános gépipari miniszter, az építésügyi miniszter és a közlekedésügyi miniszter március 31. napjáig állapotodjanak meg, hogy a Sztálin Vasmű csővezetékgyártási és szerelő munkáit miképpen osztják fel vállalataik között. Egyetértés hiányában a kohászati miniszter terjesszen javaslatot a Minisztertanács elé.-
- 10./ A miniszterek utasítsák gép- és csőszerelő vállalataikat, hogy a munkákat saját eszközeikkel és munkaerőikkel hajtsák végre és a felvonulás részletkérdéseit a Sztálin Vasművel való közvetlen tárgyalások útján március 31. napjáig tisztázzák.
- 11./ A közlekedésügyi miniszter, a kohászati miniszter és az építésügyi miniszter - az 1953. évi megnövekedett szállítási feladatok teljesítése érdekében - március 31. napjáig szervezzék át sztálinvárosi szállítási szervezeteiket az alábbiak figyelembevételével:
 - a./ a beruházás céljára érkező gépek és vasszerkezetek, valamint a Sztálin Vasmű üzemei számára érkező nyersanyagok fogadásáról, tárolásáról és belső szállításáról a Sztálin Vasmű Szállító és Raktározó Üzem gondoskodik,
 - b./ az érkező építőanyagok fogadásáról, tárolásáról és belső szállításáról az építőipari trösztök szállítási /anyag/ vállalatai, illetve önelszámolási egységek gondoskodjanak,

c./ a vállalatoknak, valamint a K.M. helyi vállalatainak munkáját a közlekedésügyi miniszter megbizottjának vezetése alatt álló helyi szállítási bizottság fogja össze és koordinálja. A bizottság működése számára szükséges személyzetet és felszerelést a Sztálin Vasmű adja." /9/

E központosított törekvéseknek és "beruházásvezérlésnek" meg volt az alulról felfelé áramló sürgetése, követelése is.

A beruházáson belül ugyanakkor, ugyanazok a döntési és cselekvési pályák képződtek le, alakultak ki, mint országos viszonylatban.

"S. elvtárs megemlíti, hogy a Sztálinvárosban látogatást tett cseh miniszter felesége kifogásokat tett a sztálinvárosi csecsemőotthon kialakításával kapcsolatban és felajánlotta segítségét, hogy a csek tervesterveket a magyar építészek tanulmányozhassák. Az Egészségügyi Minisztérium szerezzék meg a csek tervesterveket.

A kórház vezetője F. elvtárs bemutatja a terveket. S. et. utasítja a tervezőt, hogy a kórház kazánházát úgy méretezze, hogy az teljes pótlást nyújtson a távfűtés kikapcsolása esetére, továbbá, hogy a különle-

ges talajviszonyok miatt ne tervezzenek gravitációs, hanem szivattyús fűtést, mert az előbbi a kazánháznak nagymérvű földre való lesüllyesztését követeli meg.

A Kórház tervezési határidejével kapcsolatban a NEB azt a kikötést teszi, hogy a kórház felvonulási terveit december 15-éig el kell készíteni, hogy a felvonulási munkákat úgy lehessen ütemezni, hogy a március 4-i tervdokumentációval egyidejűleg már a kórház tényleges építési munkái indulhassanak meg és a felvonulási munkák erre az időre elkészülhessenek.

A 600 lakás teljes tervdokumentációját a VÁTI szeptember 15-ére szállítja, azonban a kiviteli tervekkel kapcsolatban a VÁTI, a NEB, és a kivitelező vállalat még nem tudtak a határidőkben megegyezni. Ezt a tárgyalást be kell fejezni.

S. elvtárs szükségesnek tartja, hogy a szakipari munkák vállalkozói részére szükséges tervszolgáltatási határidőket a Minisztérium szabályozza, mert gyakran előfordul, hogy az alvállalkozók követelésére a generálvállalkozó kiviteli rajzokat kér arra az időpontra, mikor az alvállalkozónak még csak a nyersanyagot kell igényelnie. A két határidőt külön kell választani és az anyag megrendeléséhez szükséges adatokat a kiviteli tervek előtt, külön kell a tervező intézetnek a kivitelező részére megadni.

Az 1953. évi magasépítési beruházások előkészítéséhez szükséges, hogy a tervező intézetek megismerjék a rájuk váró feladatokat. Ezért szeptember 8-án 2 órakor B. elvtársnál értekezletet fogunk tartani. Az értekezlet előtt le kell tárgyalni az egyes tervező irodák vezetőivel a feladatokat és azok tervezési határidőit."/10/

A kooperáció gördülékenységének és a zavartalan építkezésnek lényeges feltétele a külkapcsolatok konfliktusmentessége volt. Főleg a szovjet kormányzati szervekkel és partnerekkel való együttműködés volt létfontosságú. Dokumentumainkból az derül ki: a zavarok, határidőmódosulások és akadályok nem csekély oka az államközi együttműködés hiányosságaiban, a két kormányzat érdekének különbségeiben keresendő.

"I./ Tervezés vonalán

- 1./ A kokszmű tervanyaga Főszállító hivatalos állásfoglalása szerint 97 %-ig ki van adva. Ennek ellenére olyan lényeges részek, mint a kokszmű területén futó kamra- és kohógáz vezeték, valamint az üzemben belüli egyéb csővezetékhalózat, részben, illetőleg nagy hiányosságokkal kerül kiadásra.
- 2./ Az 1952. október 10.-én átadott kormányhatározat értelmében 1952. végéig meg kellett volna kapnunk mindazon műhelyrajzokat, amelyek alapján magyar gyárak készítenek gépi felszereléseket a vasmű számára. Ezen rajzkomplexumnak mind-ezideig csak 65 %-a került kiadásra, míg 35 %-ra vonatkozóan Főszállító nem tud nyilatkozni. E gépek között van több olyan, amelyek a folyó év III.-IV. negyedében induló üzemrészekhez szükségesek és minthogy elkészítésük hosszú időt vesz igénybe, a rajzok késése ezen az uton egyes üzemrészek indítását veszélyezteti.
- 3./ A hengermű előnyújtó- és félfolytatólagos sorának műszaki terve elkészült. Szerződés szerint e műszaki terv kiszolgáltatása nem tartozik Főszállító kötelezettségei közé, mert az e rajzok alapján gyártandó gépeket természetben kapjuk meg, míg a gép elhelyezését Főtervező fogja meg-

oldani. Minthogy azonban igen jelentékeny méretű és értékű gépről van szó, Főrendelő azon jogos kívánságának ad kifejezést, hogy e rajzokkal meg kíván ismerkedni, annál is inkább, mert a múltban minden gépi felszerelés műszaki tervét megkapta Főszállítótól, tekintet nélkül arra, hogy a gépet természetben megkapta-e, vagy sem. E rajzok minden alkalommal igen hasznosnak bizonyultak, elsősorban azért, mert Főrendelő ezek alapján mindenkor tájékozódni tudott abban az irányban, hogy a gépek hazai legyártása lehetséges-e, illetőleg van-e annak olyan részlete, amelynek gyártását magára vállalhatja. Jelen esetben erre a megoldásra fokozottabb szükség van, mert e nagy gép gyártásának megosztása mindkét fél érdeke. Mindezideig azonban felek álláspontja nem jutott közelebb egymáshoz.

II./ Műszaki segítség

- 1./ Szakértők kiküldése. Január 23.-án kelt 3040 sz. levelünkben közöltük azon szakértők jegyzékét és kiküldetésének ütemezését, akikre a vasmű egyes üzemszézeinek szerelésénél, beindításánál és üzembehelyezésénél lesz szükség. E szakértők igénylésére a Hosszulejártu Szerződés "Műszaki segítség" fejezetének 4./ pontja ad lehetőséget. Főszállító igényeink jogosultságát elvben elismeri. Igényeink bejelentése óta eltelt közel két hónapi idő alatt azonban semmi közeledés nem következett be. Minthogy Főszállító szerint egy szakértő kiküldetése még abban az

esetben is, ha a személy ki van választva, a formaságok elintézése miatt kb. 4 hónapot vesz igénybe, félő, hogy a szakértők téren nyújtandó műszaki segítség el fog késni. Sürgősen meg kellene kezdeni az erre a tárgyra vonatkozó tárgyalásokat.

- 2./ A hosszulejáratu Egyezmény jóváhagyása a gyár műszaki és adminisztratív- organizációs felépítésére vonatkozó dokumentációs anyag kiadását. A teljesítés határideje 1953. Mindezideig Főszállító elzárkózott e munka teljesítése elől, arra való hivatkozással, hogy az ő hatáskörébe csak a gyár tervezése és a gépek szállítása tartozik, míg organizációs kérdésekkel egészen más, tőle független szervek foglalkoznak és ezért az ügyet vagy a Műszaki Tudományos Együttműködés vonalára, vagy külkereskedelmi vonalra kell terelni. A Külkereskedelmi Minisztériumban ezirányban tett lépéseink nem vezettek eredményre, mert ottan arra hivatkoznak, hogy e kérdés kizárólag Főszállítóra, a Szovjetunió Vaskohászati Minisztériumára tartozik. Minthogy a gyár indítása küszöbön áll, ezen adminisztratív- organizációs anyagra sürgős szükség van annál is inkább, mert a Hosszulejáratu egyezmény szerint - kérésünktől eltérően - csak típus dokumentációt fognak kapni és így azt a gyár egyéniségének megfelelően át kell dolgoznunk. Sürgősen kijelölendő e szolgáltatásért felelős szerv.

3./ A tervezői felügyelet ellátására - a Hoszszulejáratu Egyezmény értelmében - szerződést kötöttünk, azonban a felügyelet tényleges ellátása körül komoly zökkenők vannak elsősorban azért, mert a felügyeletet közmegelégedésre gyakorló B. főmérnököt december 24.-én felettes hatósága visszahívta és ígéret ellenére mindmáig nem vezényelte vissza Magyarországra. A felügyeletet ezidőszereint B. mérnök látja el, aki azonban csak a kokszmű építményeivel foglalkozik és a leg-erősebb tempóban folyó kohó- és martinművek építkezésénél Főrendelőnek nincsen segítségé Főszállító részéről. Kérjük B. főmérnök soronkívüli visszavezénylését Magyarországra.

III./ Gépszállítások és anyagszállítás vonalán

1./ 1952. évi gépszállítások késése. A 00670/2. és 3. kiegészítő Egyezmények alapján 1952. év folyamán mintegy 6.000 to gépi felszerelést kellett volna kapnunk /beleértve az 1951. évi lemaradásokat/, azonban mindeidőig mintegy 1.500 tonna gépi felszerelés nem érkezett be, annak ellenére, hogy Főszállító 1953. I. negyedére a késés teljes likvidálását helyezte kilátásba. A be nem érkezett gépek között vannak olyanok is, amelyek hiánya fontos üzembrész indulását veszélyezteti, azonban a gyártó minisztériumtól vett értesítés szerint még nincs teljes bizonyosság abban az irányban, hogy kellő határidővel lesz szállithatók lesznek-e. /Pl. Martini nyersvasbeöntő daru./ Sürgős intézkedések szükségesek a késések mielőbbi likvidálására.

- 2./ Az 1953. évben szállítandó gépek nomenclaturájára és szállítási ütemezésére nézve Főrendelő és Főszállító 1952. júliusában, - az összes érdekeltek bevonásával megtartott tárgyalásokon - megegyeztek. A folyó év február 19.-én átadott szerződéstervezet, amely e gépek szállítását rögzíti, a tételek mintegy 35 %-ánál a határidőket egy évnegyeddal tolja el, ami legtöbb esetben nem engedhető meg, mert az indítási határidők szempontjából már elkésznének. Ezirányu reklamációnkat Főszállítónál bejelentettük, azonban mindeidig nincs értesülésünk arról, hogy kívánságainkat tekintetbe veszik-e, vagy sem. E körülmény a szerződés aláírásának nem kívánatos elhuzódására vezethet.
- 3./ A 2./ alatt említett Kiegészítő Egyezményből néhány tétel kimaradt és Főrendelőnek nincs módja ezeket saját hatáskörében legyártatni. Ezeket a tételeket pótlólag fel kell venni a pótegyezménybe /rosták, ventillátorok, gázfúvók/.
- 4./ A tűzálló téglák szállítása ötletszerűen, az építkezés sorrendjét figyelmen kívül hagyva történik, ami a téglák hosszú időre való tárolását, többszöri átrakását teszi szükségessé és ez felesleges törést okoz. A kokszkemencék építésének munkája ezidő szerint az előadott oknál fogva vesztegel. Szojuzpromexport e téren nem tud segítségünkre lenni, a Vaskohászati Minisztérium pedig, amelyik alá a gyártó üzemek tartoznak, nem kíván a gyártás ütemezésébe befolyni. Kérünk támogatást.

5./ A Sztálin Vasmű számára még 1952. júliusában bejelentettük kábeligényünket, kérve a kábelek 1953. I. félévében való szállítását. A munka ütemezése elsősorban az 1 kV-os kábelek szállítását tenné szükségessé, azonban az Egyesülés a 10 kV-os kábeleket indítja előbb. Főrendelő kér támogatást abban az irányban, hogy az 1 kV-os kábelek teljes mennyisége 1952. május 15.-ig beérkezzenek. /11/

Természetesen nehézséget okozott az a tény is, hogy néha minden alkatrészért, vagy egyedi gépért a külkapcsolatok egész láncolatát meg kellett mozgatni. E problémák mellett a hibás teljesítések, a termékek minőségének néha kritikán aluli színvonalra is jelentős zavarokat hozott létre az építkezésnél.

Főrendelő azon őszinte óhajától vezéreltetve, hogy elhárítsa az 1700 mm-es hengerversor szállítására vonatkozó szerződés hiányával kapcsolatban felmerült átmeneti akadályokat, 4318. sz. levelében hozzájárult a leszállított berendezésre kiadott "Technoexport" számlák kifizetéséhez. Amennyiben a felek között jelenleg csak az 1000-es előnyújtósor előzetes árára vonatkozóan van megállapodás - 3355 rubel, viszont az Önök által az előnyújtósorra leszögezett előzetes ár - 3750 rubel, valamint az 1700-as hengerversorra Önök által megjelölt előzetes ár - 4000 rubel, Főszállító részéről vita tárgyát képezi, így Főrendelőnek az 1700-as hengerversor leszállított szerkezeti részleteinek elszámolásánál nem állt módjában más árakat elfogadni.

Levelének utolsó bekezdésével kapcsolatban Főrendelőnek fel kell hívnia az Ön figyelmét arra, hogy 1953-tól kezdve Főrendelő több ízben sürgette az 1700 mm-es hengersorra vonatkozó szerződéstervezet összeállítását és az a körülmény, hogy az árak megvitatására akkor került sor, amikor a hengersor, amikor a hengersor néhány szerkezeti részletét már leszállították, csupán annak tulajdonitható, hogy a szerződéstervezetet abban az időben nyújtották át, amikor a berendezés leszállítása már megkezdődött.

- . -

A 00670. számú szerződéshez kiadott 7. sz. pótszerződés, melyet f. évi december 14-én adtak át munkatársunknak, súly és cikklista tekintetében a fentebbi szerződéshez kiadott 2. sz. pótszerződés módosítását képezi és a 2. sz. pótszerződésben szereplő 72. tysz. - bulldozer - leszállítását visszavonja.

Amint azt Önöknél f. évi október 21-én tartott értekezleten kifejtettük, ez a tételszám bent szerepelt a 4. sz. pótszerződésben is, anélkül, hogy a fentemlitett tételszámot egyidejűleg visszavonták volna. Ebből kifolyólag Főrendelő joggal feltételezhetette, hogy két bulldozer kerül leszállításra. Ez annál is fontosabb volna, mivel Főrendelőnek valóban szüksége van két buldozerre, a kokszolómű ideiglenes szénszállítása elvi vázlatának megvalósításához, melyet Főrendelő dolgozott ki és Főszállító hagyott jóvá. Tekintettel a fennálló megállapodásra, Főrendelő nem gondolt arra, hogy a második buldozert más helyről szerezzék be. Amennyiben az említett értekezleten Elnök elvtárs nem zárkózott el az elől, hogy a második buldozert is leszállítsák, meglepett bennünket, hogy a "Technoexport" a fentebbi berendezést ennek ellenére nem szállította le.

Nyomatékosan megkérem Önt, Elnök elvtárs, sziveskedjék e kérdést kedvezően megoldani és megtenni a szükséges lépéseket oly irányban, hogy a második buldozer lehetőleg még 1954. év folyamán leszállításra kerüljön.

- . -

Azzal kapcsolatban, hogy megkaptuk az 1000-es típus-blooming üzemeltetésénél alkalmazandó dokumentációját, Rendelőnek kétségei támadtak a mélykemencék teljesítőképessége és üzemi jellemzői tekintetében.

Engedje meg, hogy röviden kifejtsem ezeket a kérdéseket azzal a kéréssel, hogy nyújtson nekünk segítséget azok megoldásánál:

- 1./ Hány cellát tartanak Önök szükségesnek 1 millió tonna acél kihengerléséhez, ha 20% hideg és 80% melegbetéttel dolgozunk és pedig a melegöntecsek hőfoka 800 C° . Az öntecsek súlya 4,5-6 tonnáig változik.

A felfelé szélesedő 6 tonna öntecsek méretei

alul	485 x 585 mm
felül	645 x 645 mm
magassága felfelé öntéssel	2300 mm

- 2./ A felfelé szélesedő öntecsek labilis volta maga után vonja azt, hogy azok cella oldalfalának gyakran nekidőlnek és esetleg részben elfedik az égéstermékek elszívó nyílásait. Nem kell attól tartani, hogy a kemencék teljesítőképessége emiatt csökken?
- 3./ A rajzok szerint a cellák belső magassága 27900 mm. Rendelő attól tart, hogy ez a magasság nem elegendő a 2300 mm magasságu öntecsek üzembiztos melegítésére.
- 4./ Meg kell kapnunk e mélykemencék műszaki leírását és üzemeltetési utasításait.

- . -

Fenti megrendelésre folyó évi július 23.-án érkezett az első szállitmány Záhonyba. Befutott 90 tonna, 8550 db téglá, melyre vonatkozólag a részünkről kiküldött bizottság és a Metalimpex helyszínen lévő állandó kiküldöttje megállapította, hogy a beérkezett téglamennyiség 4-5 %-a törött és 25-30 %-a hibás. A törött téglákról megállapítható, hogy ezek nem a szállítás következtében törtek össze, hanem már a vagonokba való berakás előtt is töröttek voltak. Ezt a tényt a törés színéről és a hulladék hiányából állapították meg.

Ezen tény megállapítására Záhony állomáson felvették az 1009/1952. sz. jegyzőkönyvet.

Folyó évi július 24.-én beérkezett 396.310. sz. és 189.097. sz. szovjet kocsikra Záhony állomás által felvett 1012/1952. és 1034/1952. sz. vasuthivatalos tényálladási jegyzőkönyvek tényállása szerint 4.5 % törött és kb. 15 %-ban elmorzsolódású téglákat találtak. Ezek átrakásánál Budapestről kiküldött bizottság nem volt jelen.

1952. július 29.-én Záhonyban átrakásra került a 308.704 és 530.642 sz. szovjet vagonokba rakott téglaküldemények. A vonatkozó kiegészítő jegyzőkönyvet mellékeljük.

A szovjet vagonok felnyitása alkalmával a helyszínen lévő bizottság megállapítása szerint a 6293 tipusszámú téglák ismét 35-50 %-ban olyan sérülést mutattak, amelyek már a feladás alkalmával fennállottak. Ezenkívül további kb. 10 %-os élsérülések voltak megállapíthatók.

Az idomdarabok sarkainak lemorzsolódása pedig a szakértő véleménye szerint gyenge tömörítés következménye, ezért szükségesnek tartja a részletes minőségi vizsgálat megejtését.

A Szovjetunióból beérkezett vagonokat rendelkezésünkre Záhony állomás mindaddig visszatartja, amíg a helyszinre az általunk kiküldött bizottság meg nem érkezik. A bizottság jelenlétében veszik le a fedett szovjet kocsikról az ólmokat és így történik a ténymegállapítás.

Megjegyezzük, hogy a szovjet vasut Záhonyban lévő áruátadója a felvett vasuthivatalos tényálladáki jegyzőkönyveket, mivel fedett kocsikról van szó, nem írja alá.

Közöljük, hogy felkértük a Torgpredsztvot /N. elvtárs/ szóban és írásban, hogy egy alkalommal küldje ki velünk kiküldöttjét Záhonyba. Kérésünket azonban nem teljesítették.

Metalimpex táviratilag jelezte a szovjet partner felé fentieket, ahonnan táviratilag közölték, hogy haladéktalanul intézkednek."/12/

A tárgyi akadályok mellett a szervezeti-intézményes kapcsolatok működése és működtetése is a zavarok forrása volt. Ez a dokumentumokból egyértelműen kitűnik. E zavarokat volt hivatva elhárítani a szovjet tanácsadók segítségével, közvetlen részvétele az építkezésen, vagy a tervezésben, és a kivitelezésben. Operatív - napi irányító - munkájukat a Minisztertanács 39/1953.sz. rendelete is segítette.

A kormány rendeletét lebontva az illetékes miniszter megállapítja, hogy:

"A minisztérium területén dolgozó szovjet tanácsadó elvtársak jelentős segítséget nyújtanak és nyújtottak a Szovjetunió gazdag tapasztalatainak felhasználásához, és a korszerű technika megvalósításához. Számos nagy jelentőségű kérdés megoldása mellett az elért eredmények gyakran elmaradnak a javaslatokban rejlő lehetőségek mögött, aminek oka maradiság, a szükséges előfeltételek megteremtésének elmulasztása...

/ezért/ ... a vállalat igazgatója /egyéb vezetője/ a javaslat megtétele alkalmával nyomban köteles a javaslat végrehajtására megfelelő személyt kijelölni és a kijelölt személyt a végrehajtás módjáról kellőképpen kioktatni."/13/

E rendelkezés kötelezővé tette a javaslatok bevezetését és felhasználását. Gondoskodott azokról a mechanizmusokról is, melyek a javaslatok végrehajtását garantálták. /Ellenőrzés, jelentésadási kötelezettség./ Mindenesetre a külföldi kapcsolatok problémáiról még ezek után az intézkedések után is bőven találunk dokumentumokat a levéltárakban.

Összefoglalva e fejezetet, megállapíthatjuk: úgy néz ki, hogy a beruházás beindításakor a kormányzat maga sem volt tisztában azzal, mit is indított el. A szűk műszaki paramétereken nyugvó - és nem magyar tervezőintézetben készített - tervek sem a tényleges költségek, sem a tényleges - társadalmi, gazdasági - hatások előrejelzésére nem voltak alkalmasak. A társadalmi berendezkedés, a politikai és a gazdasági döntési mechanizmus csak tovább tetézte a bajt, s egy ellenőrizhetetlen szellem szabadult ki a palackból. Az eleve magasra - irreálisan óriásira - méretezett építési kapacitás, a beruházás indulásakor politikai kényszerekkel garantált; eleve tarthatatlan határidők, kudarcra ítélték e vállalkozást. A nehézségekre, problémákra adott gazdaságpolitikai válaszok a /tul/központosítottság és parancsuralmi rendszert erősítették és annak jegyében fogantak. Az ország jelentős kapacitásait kötötte le egy eleve - gazdaságilag - irracionális beruházás.

A gondolkodás és a tervekészítés szüklátókörben fogant elképzelései nem számoltak a beruházás társadalmi felvételeivel. Különösen jól látható mindez a "munkaerő" sztalinvárosi történetéből.

II. Munkaerőgazdálkodás, avagy az ember munkaerőpiaci létének határai

Irtuk, a munkaerőterv mindössze egy-két oldal az eredeti tervtanulmányban. Főleg létszámadatokat tartalmazott ez az elképzelés, illetve az egy főre eső - ideális létszámmal számolt - termelékenységét jelölte meg. A munkaerőgondok hamar kezdtek sűrűsödni. A munkaerőt két területre kellett biztosítani, az építkezéshez és a később a vasmű működéséhez. Mind a két tevékenységi terület létszámigénye - külön-külön is - csak tízezres nagyságrendekben volt mérhető. A két foglalkoztatási terület létszám biztosításának eszközei azonosak voltak - toborzás, átirányítás, közvetítés - azonban a Vasmű munkaerőigényét nem lehetett csak ezekkel az eszközökkel megoldani. Ezért a Vasmű szakembergárdáját különböző üzemeknél képezték ki - lehetőleg "rokon-szakmák" esetében - vagy átképzéssel, szerződésben akarták biztosítani.

Ezek a törekvések nem hoztak kielégítő eredményt. Lemorzsolódás, eltávozás és alacsony jelentkezési létszám volt az általános, s nem a nagy létszámban, bőven rendelkezésre álló, gazdag munkaerőkinálat. Beindult tehát a rohammunka, az adminisztratív kényszerek spirálja. E spirál működését felerősítette az is, hogy Dunaujvárosban az átlagbérek és a keresetek magasabbak voltak, mint az ország más, hasonló termelést folytató gyáraiban, üzemeiben. Tehát az anyagi ösztönzés sem maradt ki a munkaerő biztosítás eszköztárából.

A munkaerőgazdálkodást - elvileg - Sztálin szavainak iránymutatása határozta meg.

"Bevezető..."

A káüermunka fontosságát mindenki ismeri - szavakban -, de elmondhatjuk-e, hogy gazdasági vezetőink általában és különösen iparvállalataink igazgatóinál mind valóban megértették a káüermunka fontosságát, hogy megbecsülik és előmozdítják a személyzeti osztályok és csoportok munkáját, nem közömbösek azazal szemben, hogy a nagy Sztálin erről szóló tanítása csakugyan husukká, vérükké vált? Nem, ma még ezt korántsem mondhatjuk el. A káüermunkáról szóló alábbi tanítás ezért a személyzeti osztályok és felette-seik gyakorlati cselekvésének vezérfonalául kell, hogy szolgáljon.

"Ahhoz, hogy a technikát mozgásba hozzuk és maradéktalanul kihasználjuk, olyan emberekre van szükségünk, akik elsajátították a technikát, olyan káderekre, melyek a technikát teljesen magukévá tudják tenni és annak rendje és módja szerint kihasználni. A technika olyan emberek nélkül, - akik elsajátították - halott. A technika olyan emberek kezében, akik elsajátították csodákat tehet és kell is tennie."

"Az a jelszó, hogy minden a káderektől függ" - azt követeli, hogy vezető embereink a leggondosabban törődjenek funkcionáriusaikkal, "kicsikkel" és "nagyokkal" egyaránt, akármilyen területen is dolgoznak azok, gondoskodjanak arról, hogy fejlődjenek, segítsenek nekik, mikor támogatásra van szükségük, biztassák őket, mikor első sikereiket felmutatják léptessék

elő őket stb. A valóságban viszont az esetek egész sorában lelketlenül, bürokratikusán és éppenséggel hallatlan bánásmóddal találkozunk funkcionáriusainkkal szemben. Ez magyarázza meg tulajdonképpen azt, hogy ahelyett, hogy tanulmányoznánk az embereket és csak ezután a tanulmányozás után állítanánk őket erre, vagy arra a polcra, nem ritkán ide-oda dobálják az embereket, mint a sakkfigurákat."

"... Ha sikerrel akarjuk megszüntetni az emberhiányt és elérni azt, hogy országunknak olyan megfelelő mennyiségű káderei legyenek, amelyek képesek a technikát előrevinni és mozgásbahozni, - mindenekelőtt - meg kell tanulni megbecsülni az embert, megbecsülni a kádereket, megbecsülni mindenegyes munkærőt, aki közös ügyünknek hasznot tud hozni. Meg kell végre érteni, hogy a világ összes értékes tőkéi közül, a legértékesebb és legdöntőbb jelentőségű tőke az ember, a káder. Meg kell érteni, a mi jelenlegi viszonyaink között "minden a kádertől függ", ha jó és nagyszámu kádereink lesznek az iparban, a mezőgazdaságban, a közlekedésben, a hadseregben - országunk győzhetetlen lesz. Ha ilyen kádereink nem lesznek mind a két lábunkra sántítani fogunk."

A mi szocializmust építő népi demokráciánk arra törekszik, hogy legyenek ilyen kádereink. Ezt úgy értjük el, ha a kádermunkánkban is Sztálin elvtárs utasításait követjük."/14/

A tényleges helyzetet azonban egyfelől a létszámok hallatlanul gyors felfutása, másfelől egy egyre inkább kiépülő adminisztratív munkaerőgazdálkodás jellemezte. E munkaerőgazdálkodás a létszám és munkaerőtervezést nem ismerte a szó közgazdasági értelmében - sőt 1950 elején még munkaerőgazdálkodási tervei sincsenek -, azonban a bürokratikus kötöttségek és adminisztratív kényszerek egész sokaságát termelte ki és működtette /átjelentő lap, munkakönyv, statisztikai adatlapok stb./.

A gyors létszámfelfutásra álljon itt két adatsor, köztük négy év telt el.

Dunapentelei létszámjelentés 1950. augusztus 8-án.

Dunamenti ményépitő NV

Központi telep	szakmunkás	33 fő		
	segédmunk.	135 "	168 fő	
I.sz. építk.	szakm.	29 fő		
	segédmunk.	79 "	98 "	
II.sz. építk.	szakm.	14 fő		
	segédmunk.	120 "	134 "	
III.sz. építk.	szakm.	14 fő		
	segédm.	86 "	100 "	
IV.sz. építk.	szakm.	1 fő		
	segédm.	129 "	130 "	
V.sz. építk.	szakm.	0 fő		
	segédmunk.	100 "	100 "	
VI.sz.építk.	szakm.	0 fő		
	segédmunk.	87 "	87 "	817 fő

Magyar Gyárépitő NV

szakmunkás	498 fő	
segédmunkás	717 "	1.215 fő

1954. július havi III. dekád zárólétszám jelentés

Áll. csoport	Igazgató-ság	Kohó	Gépgyár	Erőmű	Kokszoló	Összesen	Száll. Rakt.
Munkás	-	1355	1071	700	286	3.412	862
Műszaki	196	279	199	132	109	915	80
Admínisztratív	150	208	156	63	52	629	121
Kisegítő	255	84	14	12	14	379	60
Nem ipari	7	61	19	10	14	111	6
Ipari tan.	-	20	-	-	-	20	-
Összesen:	608	2007	1459	917	475	5.466	1129

/16/

A létszámadatokra koncentráló statisztikák és jelentések nem árulják el, sokkal többről van itt szó, mintsem pusztán a létszámok alakulásáról. Egyrészt a munkaerő foglalkoztatását biztosító intézményrendszer teljes és totális csődjéről, másrészt e mechanizmus diszfunkciójáról kell említést tennünk akkor, ha e problémák gyökereit meg akarjuk érteni.

"Az elmúlt évben az építkezés munkáját nagy mértékben gátolta a munkaerő vándorlás. Ezt bizonyítja az a tény, hogy az elmúlt évben átlagosan dolgozó 9 ezer emberből csak kb. 4 ezer van itt fél évnél régebben. A másik 5 ezer cserélődik hosszabb- rövidebb idő alatt.

Aki félévnél régebben van itt az már ritkábban megy el és ez az állandó mag állandóan növekszik.

A munkaerő elvándorlás főbb okai a következők:

1./ Mindenekelőtt - amint az a pártértekezlet is megállapította - a politikai munka gyengedéségen mutatkozik meg. Elhanyagoltuk a munkások nagy részét helytállásra alapozott vállalásra nevelni és így sokan mentek el kisebb-nagyobb sérelmek miatt, vagy pedig mert máshol kényelmesebb állást kaptak. Nem tudatosítottuk megfelelő módon a Sztálin Vasmű nagy jelentőségét szocialista építkezésünkben és azt, hogy itt dolgozni nagyszerű és megtisztelő feladat és ebben a harcban áldozatokat vállalni is kitüntetés.

2./ A bérezés hiányosságai:

A reklamációk száma igen magas és a fizetési napok után a dolgozó létszám állandóan csökken. El lehet mondani, hogy minden fizetés után többszázán hagyják el építkezésünket és nem is térnek vissza.

3./ Műszaki szervezetlenség:

Ez a regie órák magas számában, a gépek alacsony kihasználtságában és a brigádok dobálásában stb. mutatkozik. Ez végső sorban az alacsony keresetekben mutatkozik és ez követi a munkaerők hullámzását. A műszaki szervezetlenség egyik fő oka a felelős egyszemélyi vezetés hiánya.

4./ A munkakönyvek körüli rendezetlenség és liberalizmus

Építkezésünkön igen sokan dolgoznak munkakönyv nélkül és a munkaügyi osztályokon több száz gazdátlan munkakönyv hever. Ez is megkönnyíti a munkaerő elvándorlást.

5./ Szakoktatás elhanyagolása

Sztálin elvtárs tanít arra, hogy a szakmunka megbecsülése és az, hogy lehetőséget nyújtunk a nem szakképzett munkásnak, hogy képezze magát, legjobb fegyver a fluktuációval szemben. Nálunk azonban a szakmunkás és technikus képzés, de a tanfolyamok más formái is rendkívüli elhanyagoltak.

6./ Bürokrácia

Mind a hivatalok, mind pedig a munkahelyek elhanyagolják a munkások ügyét, ide-oda küldözgetik őket, nem ismerik az egyes brigádokat, az egyes munkásokat és így sok az igazságtalanság.

Ennek oka az építkezés centralizált szervezése.

7./ Szállás és szállítás

Igen nagy az elvándorlás a környéken lakók között, mivel a vidék és Sztálinváros közötti közlekedés nem kielégítő.

A Pártbizottság foglalkozott a munkaerő hullámvás kérdésével és ennek felszámolására komoly határozatok hozott, amely alkalmas arra, hogy ezen a területen a hiányosságokat felszámolja és ezzel építkezésünk egyik legnagyobb problémáját megoldja.

A fent felsorolt hiányosságok megszüntetése érdekében a Nehézipari Beruházás keretein belül életre lett hiva a Munkaügyi osztály, mely hivatott arra, hogy ezeket a kérdéseket az építkezés szempontjából kézbe tartsa és erről felettes hatóságuk felé állandóan tiszta, áttekinthető képet tudjon nyújtani.

Ennek az osztálynak rendelkeznie kell elsősorban megbízható statisztikai adatokkal. Ebben az ügyben B. elvtárs körlevelet intézett a vállalatokhoz és megjelölte azokat az adatokat, melyeket a vállalatoknak a Neb munkaügyi osztályára meghatározott időre be kell küldeni.

A Pártbizottság a kérdés megoldását fontosnak és sürgősnek tartja és maga F. elvtárs adott szempontokat a Neb Munkaügyi osztályának munkájával kapcsolatosan.

Érezzék át a vállalatok, hogy ez az adatszolgáltatás lényeges része a hibák felszámolásának és ebben a tekintetben utasítsák megfelelő szerveiket a statisztikai adatoknak pontos, határidőre való beküldése irányában.

Mióta az új munkaidőt bevezettük, mely szerint a dolgozók két hetenként szombaton 17^h-ig dolgoznak és a másik két szombaton munkaszüneti napjuk van, azóta a hétfői lemorzsolódás csökkent, amit a statisztikai kimutatás is alátámaszt.

- . -

A munkaerők biztosításánál óriási nehézségek mutatkoznak. A K.G.M. kevesebb létszámigénylést kapott meg a NEB-től 1950 őszén, mint a valóságban a szükséglet. Ezt különösen a műszaki vonalon mutatkozó hiányok jellemzik. A hiányosan javasolt munkavállalók közül az

áthelyezés elrendelésekor még további nagyméretű lemorzsolódás mutatkozik, vagyis a vállalatok a beütemezett munkaerőket nem hajlandók kellő időben áthelyezni, vagy a munkavállaló előbbi eltávozását, vagy más oknál fogva való késését a vállalatok nem pótolják. A valóságban áthelyezésre kerülő munkavállalók nagy %-a minőségileg nem megfelelő és számtalan esetben az áthelyezésre elrendelt munkavállalók helyett egyes vállalatok más munkavállalót helyeznek át és legtöbbször gyengébb munkaerőt. Ezen hiányosságok különösen esztergélyos és általában műszaki vonalon mutatkoznak.

Bérezési vonalon a nehézségek nem oly nagyok szerintem, ha a dunapentelei többi vállalatokhoz hasonlóan a Gépgyár is részesülne 10 %-os bérpótlékban, akkor semmi feszültség nem volna. Fizikai vonalon a teljesítménybérben még nem dolgozók, illetve a nagy kiesési idők következtében egyenlőtlenek a keresetek. Nagy mértékben rontotta a hangulatot bérezési vonalon a helytelen és rossz munkabeírás, illetve a bérszámfejtés. Gyakorlatlan munkabeírók a dolgozók által végzett teljesítményt nem tudták pontosan nyilvántartani és a munkavállalók által végzett darabbéres munkáról munkautalványi ellenőrző szelvény a dolgozónál nem volt és így pontosan reklamálni sem tudta a helytelenül számfejtett bérét. Erre különben az intézkedést Á. elvtárs már megtette, hogy újfajta munkautalványok készüljenek el, aminek ellenőrző szelvénye is van.

A szellemi dolgozók bére a kollektív szerződés szerint maximálisan ki van használva, és hogy mégis elégedetlen hangulat van azt egyes munkavállalók mesterségesen idézik elő. Észrevették, hogy a vállalatnál egyes vezető funkcióban lévő egyén, a munkavállalóknak magasabb

bért ígért és mindenkinek a kérését támogatja, de csak a dolgozó szemében. Általában az a hangulat, hogy a Gépgyár dolgozói mostohán vannak kezelve Dunapentelén a többi vállalatok dolgozóihoz viszonyítva, mivel nem kapják a 10 %-os pótlékot és az étkezési hozzájárulás is kisebb.

A munkaügyi osztály a közvetlen vállalaton belüli feladatait 2 oknál fogva nem tudja ellátni. Egyrészt azért, mert munkaidejének nagy %-át munkaerőszerzéssel kell eltölteni, amit elvileg a minisztériumnak kellene biztosítani. A vállalati munkaügyi problémák megoldásánál pedig nem kapnak támogatást a társosztályoktól, így pl. főkönyvelés, és műszaki osztálytól.

Hiányzik a K.G.M. és a vállalat között szükséges iparági főosztály, amely a kapcsolatot tartaná, mert így teljesen el vagyunk szakadva az elvi főosztályoktól. A NEB, amely állítólag mint 20-as főosztály töltené be e szerepét még nem fejlődött föl és ennek a hiányát a munkaügyi vonatkozásban is nagyon észrevesszük. A mostanában felállított 20 főosztály munkaügyi osztály, levéltovábbító szerepet játszik, példa erre: szeptember 20-án a vállalatvezetőség részéről irt feljegyzés, amelyben a hiányzó munkaerőket, folyó hó kb. 6-án lett továbbítva, illetve kivonatozva és NEB cégjelzéses papírra átírva, a K.G.M. Személyzeti Főosztály részére. Másik példa: budapesti kiküldetésem alkalmával a Gépipari, Vaskohászati, és többi iparági főosztályokon tudtam meg, hogy a vállalatok dolgozói részére a Belkereskedelmi Minisztérium a K.G.M.-en keresztül bakancsot biztosít.

A Dunai Vasmű Gépgyár mint mostoha gyerek ebből is ki-
maradt, mivel a K.G.M. Gazdasági Hivatala /Dr. Cs./
szerint mint 20-as Főosztály nem létezik, így a szét-
osztásnál nem is vették figyelembe. Személyes reklamá-
lásom után a 20-as főosztály munkaügyi osztálya közöl-
te velem, hogy írásban adjam meg a létszámjelentést,
illetve az igénylést és ő majd továbbítja.

Időelemzés és norma vonalán ahol a legsúlyosabb prob-
lémák vannak a 20-as Főosztálynak nincs egyetlen szer-
ve, amely foglalkozna vele és így kénytelenek vagyunk
az elvi főosztályhoz fordulni, minden aprósággal, amit
tulajdonképpen az iparági főosztálynak kellene intézni.

Általában a rendeletek végrehajtására a minisztérium,
illetve iparági főosztályok az iparáguk sajátosságának
megfelelően, végrehajtási utasításokat szoktak kiadni
és mi ilyen végrehajtási utasítást senkitől nem kap-
tunk."/17/

A globális létszámhiányon belül jelentkeztek a strukturális
létszámproblémák is. Egyelőre azonban ez még nem volt elsőren-
dű kérdés, hiszen még az építkezéshez kellett a munkaerőt biz-
tosítani, s nem a Vasmű üzemeltetéséhez. A problémák megoldása
a globális létszámok biztosítása mellett az adminisztratív szer-
vekkel való jobb és hatékonyabb kooperációk erősítéseként merült
fel. Ez azért is fontos, mert ebből jól látható, maga a gazdasá-
gi mechanizmus sem tette lehetővé a más célrendszerben definiált
és preferált nagyberuházás megvalósulását.

1./ Toborzás

a./ Magasépítők

A Magasépítő Vállalat 18-20 toborzót foglalkoztat, akik VI.hó 22-ig terjedő időszakban összesen: 410 főt toborztak.

Megállapítást nyert, hogy a vállalat 4.000 fő toborzására kért engedélyt, de az M.T.H. csak 800 főt engedélyezett, s ezt az É.M. és a vállalat tudomásul vette.

A toborzási terület kijelölésénél elutasították a vállalat kérelmét, hogy a mezőgazdasági munkákra való tekintettel városokban toborozhasson. /Szombathely./ A vállalat vezetősége ebbe bele nyugodott és így keletkezett a fenti rossz eredmény.

b./ Mélyépítők

A vállalat kereken 30 toborzót foglalkoztat, akik 60-70 embert toboroztak, de ezeknek a legnagyobb része néhány napi munka után kimaradt; a vállalat tehát toborzási feladatát nem vette komolyan, holott munkaerőhiány miatt a munkákban erősen lemaradt.

A munkabizottság szükségesnek látja az M.T.H.-val sürgősen érintkezésbe lépni a vállalatok toborzási tevékenységének megjavítása céljából.

2./ Munkaerőlemorzsolódás

A munkabizottság számbavette, hogy január 1-től május 31-ig terjedő időszakban a lemorzsolódás

Magasépítőknél	4.500 fő
Mélyépítőknél	<u>2.500 fő</u>
Összesen:	7.000 fő

A lemorzsolódás döntő oka még mindig az, hogy a műszaki vezetés az ujonnan belépők foglalkoztatását nem biztosítja. Az építésvezetők és munkavezetők nem látják el munkával az ujonnan belépetteket. Ezeknek keresete tehát alacsony és emiatt kimaradnak.

Konkrét példa: ápr. 27-én 60 ember jött le toborzás útján Dunapentelére dolgozni a szállítási osztályra, de ezekből ma már egy sincs itt. Ennek oka, hogy együvé osztották el őket úgy a munkahelyen, mint a szálláson.

Tizsakécskéről 42 főt toboroztak, ebből ma csak 8 fő van. Ennek is szintén az az oka, hogy szétosztották őket a szállás és munkahelyeken és nem kapták meg az utasítást, hogy egy nap alatt mit végezzenek el. Természetesen a bérük a fizetésekor nagyon kevés volt, kb. 360.- Ft.

3./ Az M.T.H. Dunapentelei Kirendeltsége csak a munkakönyvek kiállítását intézte, azt is csak a Magasépítőknél. Minthogy a munkabizottság határozata szerint más funkciója nem volt, fenntartása felesleges.

4./ 48^h-ás munkahét ledolgozása

Az elrendelt adatszolgáltatást a Magasépítő Vállalattól elkésve és a megbeszélte sémától teljesen eltérően összeállítva érkezett be, ezért a felelős 100.- Ft összeggel büntetendő.

5./ Ujonnan felvettekkel való foglalkozás

a./ a vállalatok kívánsága az, hogy az orvosi szolgálat a szűrőállomáson 7^h-tól 10^h-ig és 12^h-tól 3^h-ig tartson,

- b./ a Mélyépitő Vállalatnál nem gondoskodnak arról, hogy az újonnan felvettek számára megfelelő mennyiségű hideg ebédet tartalékoljon a konyha.
- c./ meg kell kísérlni a csoportos utazások hétfői tilalmát Dunapentelével kapcsolatban felfüggeszteni, hogy a toborzottak a hét elején kezdhessék meg a munkát,
- d./ a toborzottak kedvezményes sebes,- vagy gyorsvonaton történő érvényesítését megkísérli: X elvtárs.
meg kell vizsgálni, hogy a legnehezebb munkát végző rakodó munkások számára a környező községekbe történő fuvarozás miért nem történik menetrendszerint,
- f./ a szűrőállomások területén elárusító bódét kell felállítani a várakozó dolgozók ellátására. A kiszolgálás 1/2 9^h-tól 1^h-ig tartson, amikor a Nép Büffében aránylag kisebb a forgalom,
- g./ az elfogadott elvek szerint panasziroda f.hó 26-án kezdje meg működését. A panasziroda helye a Magasépitőknél a szűrőállomás, a Mélyépitőknél az üres IBUSZ pavillon.
- h./ a dolgozók felvételi lapján feltűnő nyomással bélyegzővel fel kell tüntetni:
a panaszirodával kapcsolatos adatokat, hogy a szálláshely kijelölése hol történik.

Tájékoztató a munkahelyi felelősök segítő szerepéről.

Megállapítható, hogy a vállalat nem kezeli súlyponti kérdésként a munkaerő lemorzsolódást. A panaszirodát és felvételi jegyek szöveggel való ellátását már hetek óta meg lehetett volna valósítani, de ez nem történt meg.

- 6./ A vállalatok megbizottjai nem tudnak beszámolni arról, hogy a DISZ-brigádok és a rohammunkás brigádok milyen teljesítményt értek el. Ezen brigádok lényegesen befolyásolják a munkaerőhelyzetet és ezért a munkaerőgazdálkodást irányító dolgozóknak ezen adatokat ismernie kell. A legközelebbi ülésen VI. hó 1-15-ig terjedő időszakról kell beszámolni.

- . -

1./ Junius havi munkaerőszükséglet biztosítása

A bizottság megállapítja, hogy a Magas és Mélyépitő Vállalatok junius havi munkaerő tervében előirányzott szükségletet május 25-én a Munkaerő Tartalékok Hivatalával, valamint az Építésügyi Minisztérium, illetve Közlekedésügyi Minisztériummal közölték. Ennek ellenére a M.T.H. útján napi 10-14 fő az, aki felvételre jelentkezik, ebből 2-3 fő esetenként szellemi munkavállaló. Ezzel szemben a vállalati toborzás eredménye heti átlagban a Magasépitő Vállalatnál 550-600 fő körül mozog, Mélyépitő Vállalatnál pedig heti 30-40 fő a toborzás útján felvettek száma és a M.T.H. útján felvettek száma heti 4-5 fő.

Fentiek miatt a bizottság a Beruházás Vezetőség elé kívánja vinni a munkaerőszükséglet biztosításának kérdését.

A Magasépitő Vállalat képviselője bejelenti, hogy az É.M. által beígért 2.500 főből a mai napig csak 8-10 áthelyezett jelentkezett.

A munkabizottság megállapítja, hogy a munkás felvétel körül a M.T.H.-nak helytelen gyakorlata következtében kettős adatszolgáltatás volt, mert a vállalatok által toborzott személyeket, miután a közvetítő lapot részükre a M.T.H. adta ki, szerepeltette az általa közvetítettek statisztikájában, viszont a vállalat is jelenti szintén új felvételnként. Tehát minden felvétel kétszer mutatkozik a statisztikában.

2./ Heti 48 óra ledolgozása

A heti 48 óra ledolgozására vonatkozó statisztikai adatgyűjtés, amit a munkaerőgazdálkodási osztály végzett, a célnak nem felel meg, ezért a Magasépítő Vállalat statisztikai osztálya folyó hó 14-ig elkészíti újra az 1-es építésvezetőségre vonatkozó adatokat és folyó hó 17-ig pedig a városi építkezés összes építésvezetőségeire vonatkozó adatszolgáltatást és azt a munkabizottság rendelkezésére bocsájtja.

Mélyépítő Vállalat pedig a D/18, D/2, sziget és a vasuti műtárgyak építés helyeire vonatkozó ugyanezen adatgyűjtést elvégzik június 17-ig. Az adatgyűjtés május hóra vonatkozik.

A munkabizottság a 48 órás munkahét kidolgozásával kapcsolatban a Beruházás Vezetőség közbelépését kéri a szakminisztériumok felé, hogy egy munkaerő átcsoportosítással lehetőleg Dunapenteletől 100 km körzetbe eső munkavállalókat csere formájában adják át a Dunai Vasmű építéséhez.

Szükségesnek tartja a munkabizottság, hogy a toborzási területeket újra határozzák meg és lehetőleg Dunapentele ne a határmenti, - 200 km távolságon kívül eső, - területet kapja. Felelős: I. et.

3./ Felvett munkaerőkről való gondoskodás

A munkabizottság megállapítja, hogy a panasziroda felállítása mind a mai napig nem történt meg és ez a működését a vállalat képviselője szerint a vezető személyének kijelölése miatt késett. A bizottság az ügyet a Beruházás Vezetőség elé viszi.

4./ Fegyelmi uton elbocsájtott munkavállalók felvétele

A munkabizottság elvi határozatként elfogadja, hogy a vállalatok az önkényesen kilépők és fegyelmi uton eltávolítottokról jegyzéket készítenek és azt a társvállalatoknak minden esetben megküldik, hogy ezek közül Dunapentelén senkit alkalmazásba ne vegyenek.

5./ Vegyes ügyek

A munkaerő felvétel meggyorsítása érdekében kívánatosnak tartja a bizottság a Magasépítő Vállalatnál, hogy a munkaerőgazdálkodás és a szűrő állomás személyzete eltolt műszakban dolgozzon és az ügyeletes oltó orvos a munkaerőgazdálkodás által folyó hó 15-ig megteendő ügyeletes elosztásban végezze az oltást.

A mielőbbi munkába állítás érdekében kívánatosnak találja a bizottság, hogy a vasuti költséget ne munkába állás után, hanem rögtön, a felvétellel egyidőben a pénz kifizetésre kerüljön a munkaerőgazdálkodási kirendeltség pénztárából, a vállalat terhére. Errevonatkozóan a vállalatvezetőség dönt június 16-ig.

- . -

1./ Előző ülés határozatainak ellenőrzése

A földvári lemorzsolódással kapcsolatban, a beérkezett jelentések szerint a torlódásnak és a késéseknek oka az, hogy a munkavállalók nem tartják be az 1-es, 2-es csoport sze-

rinti beosztásokat. A munkabizottság 2 tagja - I. és In. elvtársak - a reggeli autóbuszindításhoz kimegy ellenőrzésre.

Megállapítást nyert, hogy az arcképes igazolványok kiosztása, a fényképészek felületes és rossz munkája következtében nem vált lehetségessé, ezért a Fényképész Szövetkezet ellen a fegyelmi eljárás megindítását javasoljuk a Beruházás Vezetőség felé, de ettől függetlenül a vállalatok azoknak a dolgozóknak, akik fényképésznél már voltak, de a mai napig nem kapták még meg a fényképet, a Fényképész Szövetkezet új utalványt osszon szét, melyet díjtalanul kötelesek pótolni.

- 2./ Az új toborzási kampánnyal kapcsolatban a Városépítő Vállalat megbízottja közli, hogy a Fehér megyei V.B. nem engedélyezte az M.T.H. által kiutalt területen a toborzást az őszi mezőgazdasági munkára való hivatkozással.

Miután a Földművelésügyi Minisztériumnak van egy rendelkezése, ami jogot ad a Megyei Tanácsnak a mezőgazdasági munkára való tekintettel a munkaerőtoborzás megakadályozására, a Neb Központja /B. elvtárs/ eljár ebben az ügyben, hogy a tilalmi rendelkezés a dunapentelei toborzókra ne vonatkozzon és a Tanácsok kötelesek a pentelei toborzók munkáját elősegíteni.

- 3./ Az M.T.H. a munkaerőtoborzási engedélyeket részletekben adja ki. Miután a Magas és Mélyépítő Vállalatoknak egyenként több, mint 2000 fő az új munkaerő igénye /október hóra/ az M.T.H. által engedélyezett 200 fő az első 10 napra nevétségesen csekély, annál is inkább, mert az október havi szükségletnek 75%-t az első 10 napban munkába kellene állítani, ilyen módszer mellett a toborzásnak gyakorlatilag nincs jelentősége. Az M.T.H. felé és a Tervhivatalban eljár Neb Központ /K.F./.

4./ Az október havi munkaerőterv felülvizsgálásával kapcsolatban megállapítást nyert, hogy a Mélyépitő Tröszt az október havi munkaerőszükségletét nem adta be, felelős: Sz.I. A munkabizottság javasolja 50.- Ft-ra való megbüntetését.

A Magasépitő Tröszt igénylésével kapcsolatban megállapítást nyert, hogy az Építésügyi Minisztérium által beígért - áthelyezés útján történő - létszámemelés a mai napig nem történt meg. A toborzási kilátások nem biztatók és így gyakorlatilag az önként jelentkezőkön kívül, ami a legoptimistább számítás szerint sem teszi ki a havi 1000-1.200 főt, más munkaerőpótlásra pedig nem számíthatunk.

A létszámkérdést súlyosbitja még az évenként szokásos október havi bevonulás is, ami a pentelei fiatalság arányát figyelembe véve elég jelentős lesz.

5./ A munkabizottsági tagok jelentéséből megállapítható, hogy a DISZ és MNDSZ toborzóknak eddig gyakorlati haszna nem volt, mert megbízólevéllel senki sem jelentkezett Pentelén.

6./ Az M.T.H. részére új elhelyezést kell biztosítani, mert a régi kiutalást igénybe vették röntgen állomás céljaira.

Az új hivatal együtt helyezendő el a Munkaerőgazdálkodásnál.

7./ A csökkent munkaképességű dolgozókat a vállalatok jelentések be az M.T.H.-nak is.

A "könnyű munkára alkalmas" orvosi igazolvánnyal rendelkező dolgozókat f. hó 10-ig felülvizsgálják a vállalati munkaerőgazdálkodási osztályon."/18/

A munkaerőbiztosítás egyik útja rohammunkások beállítására. A rohammunkások azonban sokkal több gondot okoztak, mintsem hasznot hajtottak. Így - a rendszer logikájában gondolkodva - megnőtt felettük is az adminisztratív kontroll erőssége és terjedelme.

"Rohammunkások foglalkoztatása"

Ellenőrzéseink során megállapítottuk, hogy a rohammunkásokkal a munkahelyre történő vezetés után nincs kellő ellenőrzés, illetve foglalkoztatás. Ennek tudható be az, hogy már délelőtt, de különösen délután az összes éttermet ellepik a rohammunkások. Az is előfordul, hogy amikor a felvezető a munkahelyre vezeti a rohammunkásokat, azoknak egy igen jelentős része eltűni. A munkaidőt és a munkabeosztást sem tartják be a rohammunkások részére és azok lényegesen előbb fejezik be a munkát a megengedettnél.

Felhívjuk a vállalat figyelmét arra, hogy ezeket az állapotokat meg kell szüntetni, mert a rohammunkások munkábaállítása nem kis költséget jelent népgazdaságunk számára. A rohammunkások által elért eredmények nagy mértékben befolyásolják a Sztálin Vasmű építkezését. Éppen ezért szigorú utasításban kérjük kiadni valamennyi munkahelynek, hogy a rohammunkásokat elosztás után megszabott munkára kell beállítani, ugyanakkor gondoskodni kell arról, hogy állandó foglalkoztatásuk biztosítva legyen és a munkaidőt végig kitöltsék. Ahol a rohammunkások ezt nem hajlandók végrehajtani, ott a munkahely vezetője írásban közölje a vállalat, illetőleg brigádvezető nevét.

Amennyiben a rohammunkásokkal való kiszállás és foglalkoztatás tekintetében javulás nem állna be, úgy a vállalat részére a jövőben nem áll módunkban rohammunkást biztosítani.

A rohammunka helyes megszervezése érdekében az alábbiakat javasoljuk.

- 1./ Rohammunkára engedélyt csakis a beruházás megbizotti titkárság adhat /Nehézipari Beruházási Vállalat Budapest, Sztálin ut 113.W. Erzsébet/. A Neb központ engedélye nélkül érkezőket munkába állítani, szervezett ellátásban részesíteni nem szabad.
- 2./ Minden hét pénteken délután tartoznak a vállalatok arra kijelölt felelős műszaki vezetőjével /a Neb pentelei Beruházásvezetőség titkárságával megbeszélést tartani, a Budapestről leküldött létszámjelentés alapján, a dolgozók pontos szétosztását kitárgyalni és írásban lefektetni.
- 3./ A vállalatok kötelesek azonnal írásban közölni a Beruházásvezetőség titkárságával, hogy kik lesznek a fenti felelős műszaki vezetők.
- 4./ A felelős műszaki vezetők a pénteki megbeszélésre készítsék elő előzetesen globális keretszám alapján, hogy milyen munkahelyeket tudnak biztosítani és kik lesznek a munkahelyeknek felelős munkavezetői.
- 5./ A vasárnapi rohammunkára érkezők vonattal a beton-uti megállóig jönnek.

A péntek délutáni megbeszélésen meg kell állapítani, hogy a vállalatok főépítésvezetőségeinek kik lesznek név szerint azok a megbizottai, akik az érkezőket fogadják és a munkahelyre elvezetik.
- 6./ A felelős műszaki vezető természetesen azért is felelősséggel tartozik, hogy a megjelölt munkahelyen munkaterület, munkaeszközök és anyag rendelkezésre álljanak.

7./ A rohammunkások megérkezése után vállalati csoportokban együttmaradnak, a helyszínen megvárják míg a felvezetők szólítják őket és a munkahelyre felvezetik. A szétosztás tervszerű lebonyolításának megkönnyítésére hangszóró berendezésről a vasutállomáson a Neb Beruházásvezetősége fog gondoskodni. Az egyes csoportokat hangszóró fogja a felvezetőkhez szólítani.

A rohammunkásokat megérkezéskor üdvözlik és üdvözlésükben kiterjed a figyelmük arra, hogy ismertessék a rohammunkásokkal munkahelyüket, feladatukat és vázolják, hogy a rohammunkások munkájukkal mennyire segítik elő a sztálini város építését. Célszerű lenne, hogy az üdvözlő szöveget a Studió személyzete mondaná be, továbbá a rohammunkásokkal úgy a Neb-be, mint a Trösztökbe egy állandó kijelölt személy foglalkozzon, aki teljes mértékben felelős a rohammunkások fogadásáért, foglalkoztatásáért, étkezéséért és szétosztásáért.

8./ A Beruházás Vezetőség határozata alapján a rohammunkások hideg ebédet kapnak. A bőséges ebédet megfelelően csomagolva, érkezéskor fogják kézhez kapni. Mihelyt a felvezető teljes csoportját magaköré gyűjtötte, elvezeti a helyszínre kirendelt konyhai kocsihoz és ott átveszi számszerint a csomagokat és azt szétosztja.

9./ Ezután elvezeti őket a már elkészített munkahelyre és azonnal munkába állítja. Munkaidő 8 óra, félórás ebédszünettel. Ugy kell a munkát elkezdni, hogy a 8 órás munkaidőt d.u. 17 óráig befejezhessék. A rohammunkásokat a városba érkezésük után a Studión keresztül üdvözölni kell a városon keresztülmenve vállalatunként megnevezni és nekik jó munkát kívánni, s részükre 1-1 mozgalmi dalt eljátszani.

- 10./ A rohammunkások teljesítményszázalékát munkahelyenként úgy kell kiértékelni, hogy teljesítményszázalékokat a munkaidő befejezésekor, a vállalat felelős műszaki vezetőjével már közölhessék. A közölt teljesítmény adatok komolyságáért a vállalat felelős műszaki vezetője felelősséggel tartozik.
- 11./ A rohammunkásoknak munkaidő befejeztével, melegvizet zuhanyozó áll rendelkezésre a IV/5-ös bivalyszuterénjében, a piszkos munkát végzők számára.
- 12./ A visszafelé induló vonatok indítása 19.15-kor és 19.30-kor történik.
 - a./ azok a dolgozók, akik Budapestről reggel 5.55-kor indultak, azok a 19.15-kor induló vonattal,
 - b./ azok a dolgozók, akik reggel 6.10-kor indultak Budapestről, a 19.30-kor induló vonattal utaznak vissza.
- 13./ A rohammunkások elutazása alkalmával a hangszóró ismertesse az elért, kimagasló eredményeket. A Stúdió az ebédidő kezdését és befejezését, valamint a munkaidő végét sziréna jellel tudassa, s napközben többször a hangszórón keresztül emelje ki és nevezze meg a Neb ügyeletes bemondása alapján rohammunkások vállalatonkénti munkáját és azt dicsérje. Szemben az eddigi gyakorlattal a munkahelyen nemcsak 1 fő legyen a felelős, hanem csoportonként tartoznak a munkát megszervezni, hogy egy azonos területen foglalkoztatott rohammunkások versenyre tudják egymást hívni és a versenyállását napközben a Stúdió tartozik bemondani.
- 15./ Az autókkal érkezőkkel kapcsolatban ugyancsak fenti rendelkezések értelemszerűen alkalmazandók. Érkezési hely: Május 1. u. parkirozó hely."/19/

Ezek a munkaerőbiztosítási formák inkább az építkezést, mintsem a Vasmű későbbi üzemelését szolgálták. A Vasmű szakember-szükségletére országszerte szerződéseket kötöttek, amelyekkel előkészültek a későbbi üzemre. A későbbi üzemre való felkészülés oktatási - ami pusztán betanítási - költsége évi 950.000 Ft volt, összes szükséglete például 1953-ban - kiképző + átképzés + egyéb költség - 13 millió Ft.^{/20/}

Egy előterjesztés megállapítja, hogy a vállalatok "vonakodnak eleget tenni szerződéses kötelezettségeiknek". Ugyanakkor az energiaszolgáltató üzem és a Gépgyár - amely elsőként teljes kapacitással indult be - létszáma még nincs biztosítva. A kvalifikált szakemberek átadása haladt a legvontottabban. Egyik cég, üzem, vagy irányító szerv sem akart megszabadulni minőségi munkaerejétől. Egy megoldás maradt, az építkezésen dolgozókból biztosítani az üzemeltetéshez szükséges létszámot.

A munkaerőbiztosítási szerződések különös jogi dokumentumok. Nevezhetőek szocialista szerződésnek is, de tényleges funkciójuk a saját munkaerő feletti rendelkezés korlátlanságából indul ki. Ugyanis az alku tárgya - a szerződés e felett rendelkezik - maga a munkaerő.

"1./ A szerződő felek: egyrészt a Bánya- és Energiaügyi Minisztérium /BEM/, másrészt a Nehézipari Beruházási Vállalat /NEB/, mint a K.G.M. XX. Főosztálya.

2./ A szerződés célja: a Sztálin Vasmű Energiaszolgáltató üze­mei és Vegyipari üze­me részére műszaki, adminisztratív, szak- és betanított munkavállalók biztosítása a létesítmények megindulásához szükséges időpontokra a mellékletben fel­üntetett számban és képzettségben. Ez a munkaerőbiztosítás a következőképpen történik:

a/ A szakkáderek mintegy a felét a BEM felügye­lete alatt működő üzemeknek a szakmában tel­jesen jártas szak- és betanított személyzeté­ből kell a Sztálin Vasmű üze­mei részére foko­zatosan rendelkezésre bocsátani.

b/ A káderszükséglet másik felét betanítás útján kell biztosítani. A betanításért a BEM üze­mei a felelősök.

c/ Az a/ pont alapján a Sztálin Vasműhöz kerülő szakkáderek átadását megelőzően a fellépő szakkáder hiány pótlásáról kellő időben köte­lesek az üzemek gondoskodni. Ezért a tanfolya­mokon egyúttal ki kell képezni ezeket a káde­reket is.

A Sztálin Vasmű részére átadandó dolgozók egyrésze női munkarő lesz, férfi és női munkavállalók kívána­tos arányszáma: 3:1.

A NEB és a BEM igyekezni fognak, hogy a Sztálinváros­ba kerülő átképzettek, valamint régebbi szakmunkások, műszakiak és adminisztratív munkavállalók családtag­jai, feleségei ilyen átképzésnél elsősorban jöjjenek számításba. A kiképző üzem gondoskodik az átképzendők és betanításra kerülők megfelelő betanításáról és gon­doskodik arról, hogy ezek kellő üzemi tapasztalatot szerezzenek. Ezen átképzetteket elméleti és gyakorlati

vizsgáknak vetik alá. A dolgozók fizetésüket az átképzést végrehajtó vállalattól kapják. A NEB a kiképzés hatásosabbá tétele, valamint a fegyelem fokozott fenntartása érdekében olyan üzemekbe kerülő dolgozókhoz, ahová a dolgozók nagyobb csoportokba kerülnek, egy-egy vezetőt küld ki, aki gondoskodik az átképzendő dolgozók fegyelmének fenntartásáról, munkaidő utáni foglalkozásáról. Amíg a dolgozók átképzésen vállalatnál vannak, addig velük szembeni fegyelmi hatáskört az átképező vállalat vezetője gyakorolja, minden esetben azonban a NEB által kiküldött vezető előzetes meghallgatásával.

Az átképzéssel kapcsolatos költségekről nem a kiképző vállalatnak kell gondoskodnia, így a kiképzéssel kapcsolatos béreket, szociális terheket és egyéb külön kiadásokat a vállalatnak a NEB megtéríti, illetve megtérítetteti.

A Sztálin Vasmű üzemeinek kádorszükségletének biztosításánál mindkét fél fenntartja magának a jogot az észrevételek megtételéhez, abban a tekintetben, hogy az átadásra kerülő káderek minősége biztosítható legyen.

A BEM illetékes iparági főosztályvezetője és személyzeti osztálya felelős, hogy a kiválogatás megfelelő legyen.

A NEB fenntartja magának azt a jogot, hogy a Sztálin Vasmű részére átképzés, betanítás, illetve begyakorlás alatt álló munkaerők kiképzésével, előmenetelével kapcsolatban ellenőrzéseket végezessen és ezzel kapcsolatban észrevételeket tehessen.

Az egyes üzemekben, ahol nagyobb létszámban átképzés történik a Sztálin Vasmű részére, a szükséges munkások toborzásához az engedélyt a NEB szerzi meg és a vállalatvezető rendelkezésére bocsátja a toborzó kádereket - a létszámtól függően -, azonban a toborzás sikeréért a vállalatvezető a felelős.

- . -

Annak érdekében, hogy 5 éves tervünk büszkesége a Sztálin Vasmű munkájával is bizonyithassa, hogy méltó Sztálin Elvtárs nevének viselésére, a munkások biztosítására kötjük jelen

s z e r z ő d é s t ,

melyet egyrésztől a Pécsi Kokszmüvek, Pécs /továbbiakban Vállalat/
másrésztől a Nehézipari Beruházási Vállalat aláírásával megerősít.

A szerződés célja minőségi munkavállalók biztosítása a Sztálin Vasmű részére.

- 1./ A Vállalatnak a Bánya és Energiaügyi Minisztérium Szervetlen Vegyipari Főosztálya utasítása értelmében a mellékletben feltüntetett műszakiakat, valamint szak- és betanított munkásokat kell a meghatározott időre a Sztálin Vasmű rendelkezésére bocsátani.
- 2./ A Sztálin Vasmű Kokszolója részére átadásra kerülő dolgozók 50 %-át kiváló teljesítményű dolgozók-ból, a többi erre a célra átképzett munkavállalók-ból kerül ki. Az átképzés költségeit a Nehézipari Beruházási Vállalat viseli.

- 3./ Joga van a Vállalatnak az átadásra kerülő kiváló teljesítményű dolgozók pótlására ugyanilyen számú műszaki munkaerőket szak- vagy betanított munkást begyakorolni, illetve átképezni, aminek költségeit szintén a Nehézipari Beruházási Vállalat viseli.
- 4./ Az átképzést a Nehézipari Miniszter 5500/1950. /VII.9./NIP.M.sz. rendelete szerint kell lebonyolítani, azonban a Minisztérium részéről jóváhagyott tematikát egy másolatban a Nehézipari Beruházási Vállalat oktatási osztálya is megkapja esetleges véleménynyilvánítás céljából.
- 5./ A Nehézipari Beruházási Vállalat biztosítja a maga részére a jogot az oktatás munkájának ellenőrzésére és az ennek kapcsán szükségesnek látszó intézkedések kezdeményezésére.
- 6./ A Vállalat vezetője az oktatási felelős irányítása alatt álló bizalmit jelölte ki azok közül, akik önként vállalkoztak a Sztálin Vasműben dolgozni.
- 7./ A Vállalat az átképzősök és a szere szervezett tanfolyamok eredményének megállapítása érdekében, az előirt vizsgákat megszervezi és a vizsga, valamint az előmenetel figyelembevételével a Nehézipari Beruházási Vállalat egyetértésben állapítja meg a visszatartandó vagy átadandó dolgozók besorolását.

A visszatartásnál minőségi viszonylatban az az arány érvényesül, ami az átadásnál.
- 8./ A vállalat versenyt szervez azon vállalatokkal, ahol a Sztálin Vasmű Kokszolója részére dolgozókat képeznek át, gyakorólnak be. A verseny

kezdetének határideje a szerződés aláírásától számított egy hónap.

- 9./ A Vállalat a mellékelt listák alapján ütemezett költségvetést készít a Nehézipari Beruházási Vállalat részére a folyósítandó költségek, visszatérítések feltüntetésével.
- 10./ A Sztálin Vasmű Kokszolója részére átadandó dolgozókat a Vállalat munkavállalói közül elsősorban önkéntességi alapon toboroz. A férfi és női munkavállalók közötti kívánatos arányszám: 3:1. A női munkavállalók főleg a férfi munkavállalók családtagjaiból kerüljenek ki. Az önként vállalkozó munkavállalók közül azokkal, akiket a 7./ pontban megjelölt bizottság megfelelően ítelt a Sztálin Vasmű Kokszolója egyéni szerződést köt. A betanítandó, begyakorlandó önkéntes jelentkező dolgozókkal egyéni ideiglenes megállapítást, amely a vizsga eredményétől függően cserélendő fel egyéni szerződéssel.
- 11./ A Vállalat a Sztálin Vasműben szerződött dolgozók felé különös gondosságot tanusít. Akik a Sztálin Vasműben való foglalkoztatásra időközben nem mutatkoztak méltónak, azok nevelőhatásu figyelmeztetésben, vagy megrovásban részesülnek a Vállalatvezető részéről.
- 12./ A Nehézipari Beruházási Vállalat az oktatók és dolgozók tanításának, illetve fejlődésének serkentésére célprémiumok kitűzését és folyósítását helyezi kilátásba.
- 13./ Amennyiben a Sztálin Vasmű Kokszolója részére a mellékletben megjelölt időpontokban az átképzett,

begykorolt, levizsgázott munkaerőket a Nehézipari Beruházási Vállalat nem tudja átvenni, úgy a Vállalat köteles ezen dolgozókat továbbra is állományban tartani. A Nehézipari Beruházási Vállalat köteles az átvétel megtörténteig megtéríteni az improduktív kiadásokat és elintéztetni, hogy a Vállalat munkaügyi tervébe a mutatók úgy legyenek megállapítva, hogy az üzem munkaügyi tervteljesítésére hátrány ne származzék.

Mellékelten csatoljuk a Sztálin Vasmű Kokszolója részére igényelt és a Vállalat által biztosítandó munkavállalók jegyzékét.^{/21/}

Hamar kiderült, nem oly problémamentes ez az együttműködés, mint ahogy a szerződési forma kitalálói ezt eredetileg vélték. Egyrészt a már említett gazdálkodói szervezetek ellenérdekeltsége, másrészt a munkavállalók elemi - megélhetési - érdekei szabtak korlátot a szerződés e formáinak. És itt már a kényszerek sem "segítettek".

"Folyó év február 26-án a Rákosi Mágyás Vas és Fém-műveknél ellenőriztük a Művek és a Sztálin Vasmű munkaerő és káder biztosítás érdekében kötött szerződés végrehajtását.

Megállapítottuk, hogy az R.M. Központi Munkaügyi osztálya szerződésünk végrehajtásához a mai napig még hozzá sem kezdett.

Ez ügyben érintkezésbe léptünk K és R elvtársakkal, akik a következőkkel indokolták álláspontjukat.

- a/ Amikor módjukban állt volna munkavállalókat felvenni és kiképezni a Sz. V. részére, K. miniszter elvtárs felvételi zárlatot rendelt el az R. M. felé.
- b/ Kn. elvtárs szerint az 50% "kiváló teljesítményű" munkaerők átadását, amit a szerződés előir, az R. M. előreláthatólag nem tudja biztosítani, mivel az R. M.-ben dolgozók "nem akarnak" a Sztálin Vasműben munkát vállalni.
- c/ Most, hogy az R. M. engedélyt kapott 70 fő felvételére, hogy a Sztálin Vasmű részére a kiképzést elkezdhesse, lényegében nem vitte előre a szerződésteljesítésének ügyét, mert ezt a 70 főt állítólag toborzással kell megszerezniük és erre külön toborzási engedély kell, amit a Tervhivatal nehezen intéz. Így a 70 főt megszerezni és munkába állítani még hosszú ideig nem lesz lehetséges.
- d/ De, ha a toborzási engedélyt meg is kapják, a beállításokat mind addig nem kezdik meg, míg a 70 fő részére beralapot nem kapnak, mert a Sztálin Vasmű érdekeiért az R. M.-nek beralap tullepése származna, amiből az következne, hogy a műszakiak, nem kapják meg a prémiumot és ez megmutatkozna a terv teljesítésében.

Meglátásunk, hogy az R. M.-ben eddig semmit nem tettek szerződésünk végrehajtásának ügyében és jelenleg sem foglalkoznak komolyabban ez ügygel.

Ezért kérjük Cs. elvtársat hasson oda, hogy az R.M. záros határidőn belül kezdje meg szerződésünk végrehajtását és jelöljön ki egy felelős személyt, aki másként viszonylik a 78/952. MT. határozat végrehajtásához, mint azik, akik a fenti álláspontot nyíltan képviselik.

Miután a Minisztérium megteremtette az előfeltételeket a szerződés végrehajtásához, kizárólag a Központi Munkaügyi osztályra hárul a felelősség minden napi késedelemért, amit szenvedünk.

Ezt azért kell leszögeznünk, mert a Sztálin Vasmű Nagyolvasztójának 1953. augusztus 20.-án csapolnia kell, mint azt Cs. elvtárs is tudja.

Levelünk másolatát az R.M. Kohászati Tröszt Vezérigazgatójának is megküldtük, hogy a maga részéről az esetleg szükséges támogatást megadhassa.

- . -

Hivatkozunk ebben a tárgyban L-né kartársnővel folytatott megbeszélésünkre és alábbiakban körvonalazzuk azokat az újabb felmerült problémákat, amelyeket csak Cim segítségével tudnánk megoldani.

1. Az idézett levelükkel kapcsolatosan megküldött szerződéskiegészítés aláírása csak akkor volna időszerű, ha az ott felsorolt 8 munkavállaló /4 kénleválasztó kezelő, 4 neutralizáló kezelő/ részére olyan munkakört tudnának biztosítani, amely megfelel a Sztálin Vasmű Vegyipari üzemben betöltendő munkakörnek. A mi üzemünkben ammoniákos nedves kéntelenítés van, míg nevezett üzemben valószínű más típusú nedves kéntelenítésről lesz szó. Tény, hogy a mi üzemünkkel kapcsolatban szivattyús kezelés előfordul, de kén leválasztó neutralizáló munkakör nincsen, ezért kérjük értesítésüket, hogy ennek ellenére is képezzünk ki ilyen kezelőket a mi üzemünk technológiája szerint. Ezt a kérdést D. kartárssal nem tudtuk megbeszélni, mert házon kívül volt.

2. Az eddig megkötött szerződések és a még megkötendő kiegészítő szerződés szerint összesen 50 főt kellene betanítanunk. Tapasztalat szerint a munkaerő toborzása nagy nehézségeket fog okozni, mert pillanatnyilag még saját üzemünk számára sem tudunk megfelelő munkaerőket találni. Kérdés, hogy a Sztálin Vasmű Vegyipari Üzeme részére tekintetbe jöhetnek-e női munkaerők is /pl. szivattyukezelő, normázó stb./.

Ugy látjuk, hogy a toborzás, illetve betanítás különféle olyan költségeket is igényel, amelyekre alapszerződésünk nem tér ki. Ezért kérjük állásfoglalásukat abban a tekintetben, hogy a különféle betanítással járó egyéb költségeket viselni fogják-e. Ilyen pl. lakás biztosítása, beruházás, esetleg lakásvásárlás útján a vidékről toborzandó munkavállalók részére; igazolt utazási költségek toborzással kapcsolatban.

- . -

A Dunai Vasmű 1951. évi szakmunkásszükségletének biztosításánál nehézségek merültek fel. Az egyik nehézség többek között az, hogy a Dunai Vasműhöz már néhány hónappal ezelőtt jelentkezett szakmunkások visszaléptek az áthelyezéstől. A Dunai Vasműhöz történő önként jelentkezés sem megy a kívánt ütemben. Ezeknek a hiányosságoknak a kiküszöbölésére és a Vasműhöz jelentkezés ösztönzésére javasoljuk, hogy a Dunai Vasműhöz már önként jelentkezettek közül egy-egy csoportot néhány órára vigyünk le Dunapentelére és ott ismertessük meg őket a munkával, a lakásvizonyokkal, szociális körülményekkel, mert az üzemekben e körül felelőtlen híresztelések vannak.

Ugyancsak minél előbb meg kell tudni a dolgozóknak - ilyen irányú kérdések igen gyakran hangzanak - hogy a kiutalt lakásokért milyen bért fognak fizetni. Ezek a dolgozók azután az üzemen belül, az ott látottak alapján is eredményesen tudnának agitálni a Dunai Vasműhöz való jelentkezés érdekében.

- . -

Kérésére kivizsgáltuk a 60 szombathelyi lakatos tanulóügyét és a következőket állapítottuk meg:

A sztálinvárosi Csőszerelő Vállalat az MTH Központnál kért 60 szakmunkást és a szombathelyi MÁV-nál végzett géplakatos ipari tanulókat egy éves gyakorlati munkára szerződtette. 1952. augusztusban kezdtek meg munkájukat a Csőszerelő Vállalatnál, ahol az első 6 hónapban jóformán segédmunkásként használták fel őket, csak az utóbbi hónapokban kerültek lemezlakatosi és vasszerkezeti lakatos munkakörre. De ebben a munkakörben sem volt biztosítva számukra a folyamatos munka.

Volt olyan dolgozó közöttük, pl. M.I. tanuló, akinek havi keresete 280.- Ft volt, vagy T.J., aki 10 napra 60 forintot keresett. Mikor ezt tisztázni akarták, S. művezető azzal háritotta el: "ne ugráljanak, mert maguk ide vannak szerződtetve és dolgozzanak, mert máskülönben az Ávora vitetem". Erről a kijelentésről a személyzeti osztály vezetője is tudott.

Kulturális és sport fejlődés nem volt biztosítva a tanulók részére és ezért több ízben fordultak a vezetőséghez, termelési értekezleten is felszólaltak, de sehol sem vették figyelembe kérésüket, sőt a klubhelyiségüket is szálláshelynek rendezték át.

Szerződésük 1953. augusztus 1.-én ill. 5.-én lejár és a fent elmondottak miatt a tanulók a vállalatot elhagyják."/22/

A munkaerőként felfogott embertömeget, amely megjelent Sztálinvárost és a "Műveket"-felépíteni, semmilyen formában nem lehetett pusztán munkaerőként kezelni. Még e szemlélet, felfogás mellett/ellenére is biztosítani kellett az alapvető szükséglet-kielégítési lehetőséget. Hogyan és milyen módon történt ez, arról a szociális és egészségügyi helyzet dokumentumai árulkodnak a legjobban.

III. Szociális, egészségügyi helyzet, életmód a nagyberuházás területén

A beruházás társadalmi korlátai igazából a beruházás társadalmi feltételeinek elégtelenségében jelentkeztek. Ma már közismert e kor szociális és társadalompolitikájának, életszínvonalpolitikájának története. Nem közismert azonban az, ami a szocializmus alaplétesítményeként számontartott beruházás mindennapjait jellemezte és meghatározta.

A hivatalos brossurák, a nyilvánosságnak szánt anyagok a munkásfelvétel és közellátás zavartalanságáról számolnak be. Ha ezek az anyagok nélkülözök is az országos vagy helyi sajtó "hurrá optimizmusát", patetizmusát, problémamentes világképükkel még mindig az építkezés melletti agitációt szolgálták.

"Sztálinváros és Sztálin Vasmű területén az alkotmányunknak megfelelően biztosítva van a dolgozó művelődéséhez való joga.

A szakmai továbbképzés a technika elsajátítás különböző esti tanfolyamokon keresztül van biztosítva a dolgozó számára. De a tanulás mellett nem feledkezünk meg a széleskörű szórakoztatás biztosításáról sem.

Az építkezés területén megnyílt az első végleges mozi. A Dózsa György filmszínházban az ország legszebb és legmodernebbül berendezett filmszínházába, a budapesti elsőhetes mozikkal egyidőben kerülnek bemutatásra a szovjet, a népi demokráciák és a legjobb magyar filmek, azonkívül minden haladó film.

Az Építők Szakszervezet Területi Bizottságának vezetése és irányítása mellett két kulturotthon működik. Ezekben rendszeresen tartanak különböző népszerű - természettudományi, szakmai, politikai - előadásokat. A kulturotthonokon belül az állandó változatos előadások mellett megtalálják a legváltozatosabb szórakozási lehetőségeket is. Rendszeresen vendégszerepelnek színészek, üzemi kulturcsoportok és a legkiválóbb énekesek, táncosok, népi együttesek és artisták.

A könyvet szerető dolgozók megtalálják az építkezéseken mindenfelé munkahelyeken, kulturszobákba, vállalatok központjában csakugy, mint a két kulturotthonban a könyvtárakat. A szakszervezeti könyvtárakban mintegy ötezer könyv biztosítja a dolgozók művelődését. Ezenkívül a Városi Tanács könyvtárában több mint ötezer szakmai és több mint 3.500 szépirodalmi és ideológiai könyveket találni.

Szálláshelyek mellett 21 kulturszobában a dolgozók megtalálják a legváltozatosabb szórakozási eszközöket, asztali tenisz, sakk, dominó, rádió, lemezjátszó és hanglemezek, azonkívül különböző társasjátékok.

Szórakozási lehetőségek a Városépítés területén:

Dózsa György filmszínház József Attila kulturotthon

Szórakozási lehetőségek a Mélyépítkezés területén:

Petőfi Sándor kulturotthon 6 kulturszoba szállás-
helyeken

Nyáron 8.000 dolgozót befogadó szabadtéri mozi és színház.

Szakszervezet biztosítja a dolgozók részére, akik kedvet és tehetséget éreznek, hogy a művészet valamely ágában résztvegyenek - színjátszó csoport, kulturbrigádok, énekkarok, népi táncsoportok és a zenét kedvelő, úgy a haladó mint a kezdők részére - a továbbtanulás. Azonkívül irodalmi és képzőművészeti körök működnek, ahol a dolgozók széles tömegei fejleszthetik kulturális tudásukat és kapcsolódhatnak be, az új szocialista kultúra kialakításáért folytatott harcban.

F e l v é t e l

Ezt kell tudni minden dolgozónak!

A felvételnél minden dolgozó legelőször a Szűrőállomásra lép be, ahol alapos belgyógyászati vizsgálatra kerül, vérvizsgálatot végeznek rajta és tyfusz-oltást kap. Ahol szükséges, ott fertőtlenítés is történik. A Szűrőállomás biztosítja a Sztálinvárosban dolgozó sok-ezer ember egészségét és megóvja őket a kintről behurcolható járványveszélytől. A szűrőállomási vizsgálatok eredménye alapján történik a dolgozók munkába

való állítása, illetve beosztása, egészségi állapotának megfelelően. Ezzel elkerülendő, hogy gyengébb erőnlétben lévő dolgozókat egészségükre ártalmas munkára osszanak be.

Ha a dolgozó a késő délutáni órákban, vagy este érkezik, amikor munkábaállítása már nem lehetséges, az orvosi vizsgálat után a Szűrőállomásról az ideiglenes szállásra megy /a szűrőállomás mellett lévő barakk-épület/. Az ideiglenes szálláson a dolgozó csak egy éjszakát tölthet.

Munkásellátás:

A Szűrőállomás után a dolgozó a központi Munkaerőelosztóba megy /ugyanott, ahol az ideiglenes szállás van/, ahol közlik vele, hogy melyik vállalatnál kell munkába állnia. Innen a kijelölt vállalat Munkaerőgazdálkodására kísérik, ahol megtörténik a felvétel, közlik vele, hogy melyik munkahelyen fog dolgozni.. A kijelölt munkahelyen közlik a dolgozóval, hogy hol kell munkába jelentkeznie és a vállalat elszállásolási megbízottja útján, szállást biztosítanak részére. A szállást a vállalat díjmentesen bocsájtja a dolgozók rendelkezésére, a fűtésről és takarításról is a vállalat gondoskodik. Minden dolgozónak magának is ügyelnie kell azonban a szálláshelyek tisztaságára, hogy a pihenőidőt minél jobb körülmények között tölthessék el.

A női dolgozók, külön női építkezésen is dolgozhatnak és részükre külön női szállásokat biztosít a vállalat.

Azok az ifjumunkások, akik 18. életévüket még nem töltötték be, és 2-3 hónapig rendszeren dolgoznak, építőipari tanulóknak jelentkezhetnek.

Sztálinvárosban kötelező bejelentési rendszer van, úgy, hogy mindenki a beköltözés napján töltsse ki a rendőri bejelentőlapot és ügyeljen arra, hogy a megfelelő szelvényt még aznap a rendőrség által lebélyegezve visszakapja.

A vállalatok a felvétel után minden munkavállaló részére arcképes személyazonossági igazolványt állítanak ki, melyet minden dolgozó saját érdekében, gondosan őrizzen meg /az igazolványhoz szükséges fényképet a vállalat díjmentesen készíti el/. A vállalatok a dolgozó belépésekor jelvényt is adnak, amelynek viselése Sztálinváros, területén kötelező.

A Munkaerőgazdálkodási osztály csak olyan dolgozót alkalmaz, aki érvényes munkakönyvvel rendelkezik és munkavállalói igazolási lapját előző vállalatától magával hozta. Amennyiben részére még ujmintájú munkakönyvet nem állítanak ki, születési, vagy házassági anyakönyvi kivonatát kell magával hoznia, hogy munkakönyvét mért nem kapta kézhez.

Az egész dolgozó magyar nép megbecsülése és szeretete kíséri azokat, akik a béke hatalmas bástyáját, az első szocialista várost, Sztálinvárost és a Sztálin Vasművet építik. Az öntudatos dolgozók éppen ezért nem tűrik meg soraik között a fegyelmezetlenséget, hanyagokat, az igazolatlan távolmaradókat. A téli időszakban az építkezéseken a dolgozóknak gyakran meg kell birkóznia az időjárás viszontagságaival. Sztálinváros becsületes építői mégis nagy lelkesedéssel dolgoznak sárban-fagyban, mert tudják, hogy nagy megtiszteltetés és kitüntetés hazánk büszkeségét építeni. Sztálinvárosban a dolgozók becsületes munkájukkal maguk és egész dolgozó népünk boldog jövőjét építik és ezért minden dolgozónak kötelessége és

becsületbeli ügye, hogy fegyelmezetten dolgozzon. Az a dolgozó, aki engedély nélkül távol marad a munkahelyéről, hiányzik, későn jár a munkahelyére, nemcsak magát, hanem munkatársait is megkárosítja.

Ha a dolgozó el akar távozni a vállalattól, írásban kell a vállalat igazgatójának a felmondást beadni. Ha az igazgató nem ad engedélyt a távozásra, mert a dolgozó nem tudta megindokolni, hogy miért akar elmenni és ennek ellenére a kétheti felmondási idő betöltése után a dolgozó elhagyja a vállalatot, önkényes kilépőnek számít.

Az önkényes kilépő csak közvetítő útján kaphat munkát. Ez azt jelenti, hogy nem oda megy dolgozni, ahová akar, hanem ahová kiközvetítik. Az új munkahelyén az önkényes kilépő dolgozó ha megbetegszik, egy évig keresetének csak a felét kapja táppénzben, kétévig pedig fizetett szabadságának szintén csak a fele jár.

Az a dolgozó, aki felmondási idő letöltése vagy bejelentés nélkül elhagyja munkahelyét súlyos hibát követ el, ezért fegyelmi úton bocsájtja el a vállalat.

A fegyelmi úton elbocsájtott dolgozó csak oda mehet dolgozni, ahová kiközvetítik, új munkahelyén nem kap fizetési szabadságot és ezenkívül 3 hónapig keresetéből 10%-ot levonnak.

Az ilyen fegyelmezetlen dolgozókat, akiket Sztálinvárosból fegyelmi úton bocsájtottak el, más vállalatok nem szívesen alkalmaznak, még kiközvetítés esetén sem. És az öntudatos dolgozók nem veszik be a soraikba.

A Sztálin Vasműnél a dolgozóknak jó kereseti lehetőség van biztosítva. Egy segédmunkás - ha normáját teljesíti 100%-ra és kidolgozza becsületesen a munkaidőt - kereset-

te 500-600 Ft, míg a szakmunkásoké 1.000.--1.100.- Ft. A törzsbér után a dolgozó 10% sürgősségi pótlékot is kap, abban az esetben, ha abban a hónapban egy igazolatlan napja sincs. A fizetést a dolgozó két részletben kapja: egyszer a részfizetést, másodszor a végelszámolást. A kifizetés az építésvezetőségeken keresztül történik. A dolgozó saját érdeke, hogy a napi munkaidejét a művezető beírja az óraellenőrző könyvbe. Ugy a reggeli, mint az esti névsorolvasásnál a személyes megjelenés kötelező. Minden dekát végén a brigádvezetőjén keresztül győződjön meg, hogy minden ledolgozott munkaóráját, valamint teljesítményét a munkavezető elszámolásra beadta-e? Amennyiben a dolgozónak panasza van a kifizetett munkabérről kapcsolatosan, forduljon legelőször a munkavezetőjéhez, normáshoz, vagy bérelszámolójához. Tartsa szem előtt mindig, hogy a munkaidő alatt történő bérelszámolókhöz, normásokhoz való járkálás saját keresetét csökkenti.

Orvosi és egészségügyi ellátás

Legfőbb érték az ember. Ez az elv érvényesül Sztálinvárosban, mikor minden újonnan jött dolgozó először orvosi vizsgálaton megy keresztül. Az orvosi vizsgálat helye: a Szűrőállomás. Így jól képzett orvosok és korszerű felszerelés állnak az orvosok rendelkezésére. Ugy válik gyakorlattá az az elv, hogy a szocialista várost egészséges dolgozók építhessék, kívülről sem járványt, sem élősdiakat ne hozzanak be a város területére. A Szűrőállomáson a vizsgálatra jelentkező dolgozók a váró helyiségben megkapják kartonjaikat, utána átesnek az általános vizsgálaton /élősdiak, ruha vizsgálat/, majd vérvételre és megelőző oltásokra mennek. Az oltások után belgyógyászati vizsgálaton mennek keresztül.

A női munkavállalók az egészségügyi kormányzatunk gondoskodása következtében nőgyógyászati szakvizsgálaton is átesnek, hogy a női szervezet sajátos adottságai a munkára való osztályozásnál figyelembe vehetők legyenek. Minden dolgozó röntgenátvizsgálásra kerül.

Az így átszűrt dolgozók, akiket munkára egészségesnek találtak, megkapják a végleges egészségügyi kartonjait, mely Sztálinvárosban való tartózkodás alatt részükre okmányként szolgálnak. Ezeken a kartonokon tüntetik fel, hogy milyen munkára alkalmas a dolgozó. Ezzel a kartonnal jelentkezik a munkaerőtartalékok hivatalában, ahol beosztását megkapja.

A dolgozók rendelkezésére áll a korszerű rendelő intézet, ahol bel-seb-nőgyógyász-bőr és nemigyógyász, valamint Rtg. és tüdő szakrendelések vannak. Ezenkívül a városban és a Mélyépitő Tröszt területén modernül felszerelt fogászati rendelőintézetek működnek,

Az új 400 ágyas kórház felépüléséig 105 ágyas a szakrendeléseknek megfelelő osztályokkal működik az ideiglenes kórház. A dolgozók balesete esetén munkahelyeiken lévő elsősegélynyújtóhelyeket keresik fel, amennyiben szükséges, a sztálinvárosi mentőállomás mentőkocsijával kerülnek a megfelelő szakrendelésre.

Egyéb esetekben reggel 7-8-ig a dolgozók a lakóhely szerinti körzeti orvosi rendelőket keresik fel. A dolgozók ezenkívül rendszeres egészségügyi ellenőrzés alatt állnak, a tisztaságfelelősök szálláshelyeiken keresik fel a dolgozókat és ott oldják meg esetleges egészségügyi problémáikat.

Sport lehetőségek

Sztálinvárosban mindenki ott sportol, ahol dolgozik. Így a gépgyári dolgozók a VASAS sportkörben, az építőipari dolgozók az Építők Sportegyesület sportkörében. Minden sportkörnek sportáganként megvannak a szakosztályaik. Így a VASAS O.K. jelenleg 9 szakosztályt működtet. Labdarugó, ökölvívás, asztali tenisz, sakk, röplabda, kézilabda stb. Az Építők S.E. vonalán az egyes vállalatoknál sportkörök működnek, amelyeknek szintén me vannak a maga sza osztályaik. A sportkörben jelenleg a következő szakosztályok működnek: labdarugás, asztali tenisz, sakk, kézilabda, röplabda. Ezenkívül vannak központi szakosztályok is, főleg a nehézatlétkában /birkózás, ökölvívás/. De a többi sportágakban is /labdarugás, kézilabda, kosárlabda/, vannak központi szakosztályok, ahol azok a dolgozók sportolnak, akik a sportban is kiváló eredményt tudnak felmutatni és ők képviselik a sztálinvárosi Építők színeit a különböző megyei vagy országos jellegű versenyeken és mérkőzéseken.

Tehát azok a dolgozók, akik a jövőben Sztálinváros sportéletébe be akarnak kapcsolódni, ezáltal egyúttal a szocialista sport építésében is ki akarják venni részüket, keressék fel a sportkörök vezetőit.

Létesítmények terén is állandóan javul a helyzet. Jelenleg van egy központi pálya. Itt füvesített labdarugó pálya van, körülötte épül az atlétika pálya. 2 M.H.K. akadály pálya van. Épül az öltöző és szertár épület. Ezenkívül a Mélyépitőknél, valamint az új vasútállomáson szintén van labdarugó pálya. Egy nagy tornaterem áll rendelkezésre a teremsportolók részére. A tornateremmel szemben pedig egy kis kézilabda salakpálya, 3 ko-

sárlabda, 2 röplabda pálya áll a dolgozók rendelkezésére. A Duna-parton egy csónakházban kajakok és indián csónakok várják nyáron a dolgozókat.

Közellátás

Sztálinváros minden dolgozója részére az országos átlagnál jobb minőségű és nagyobb mennyiségű étkezés van biztosítva. Az étkezés reggeliből, ebédből és vacsorából áll, melyet a munkahelyen felállított kiosztóhelyeken fogyaszthatnak el.

Az étkezés lebonyolítására 4 konyha áll rendelkezésre. A munkahelyekre az ételt higiénikus, tiszta lezárható edényekben viszik ki.

A dolgozók többi szükségleteinek kielégítésére rendelkezésre áll még egy üzletház, amely áll fűszer-gyümölcs-részből, textil és cipőosztályból, valamint kaphatók készruháknak, kabátok, fehérneműk stb. Ezenkívül 20 elárúsítóhely áll a dolgozók rendelkezésére az építkezés különböző területein, ahol minden szükségleteiket ki tudják elégíteni.

Piac is van, ahol a Szövetkezetek és kistermelők árúsítanak. A dolgozók vásárolhatnak gyümölcsöt, élő és vágott baromfit, tojást stb.-t.

Ezenkívül éttermek és italboltok állnak a dolgozók rendelkezésére, ahol változatos, jó minőségű ételek kaphatók, megfelelő áron a dolgozók jó ellátását biztosítják.

Fentieken kívül szórakoztatásukról is gondoskodva van a dolgozóknak. A nyári időszakban a kerthelyiségekben zene és tánc van. //23/

A minisztériumi megbizottak szemlélő-ellenőrző körutjaik során már mást tapasztaltak. Tapasztalataikat nem rejtették véka alá, feljegyzéseik a valós helyzetet tükrözik vissza.

"A Vasmű építkezéseivel kapcsolatban felmerülő feladatok általában a következő csoportokra oszlanak:

1. szálláskérdés,
2. vizellátás,
3. élelmezés,
4. latrinák,
5. fürdők,
6. szennyviz elvezetés,
7. szemét és légykérdés,
8. baleseti tényezők,
9. orvosi ellátás,
10. betegség megelőző egészségvédelmi szolgálat.

ad.1. A szállások 4 félek: A régi típusu barakok, egy barakban 4 szoba, szobánként 40 fő, a barak közepén vályu rendszerű mosdó. Ezen barakok tulzsufoltak, nedvesek, nehezen fűthetők, általában egészségtelenek. B új típusu országos szabványu barakok. Ezek jelenleg épülnek tervüket lásd országos szabvány.

C A Mélyépítőknél 20 ágyas barakok is vannak mosdó nélkül. Központi fürdővel, amely azonban elégtelen. Itt kell megemlíteni, hogy a minisztériumnak keresztül kell vinnie azt a régebbi elhatározását, amely szerint 1951. jun. 1.-ig a régi barakokban is a mélyépítőknél a vizet bevezetik.

D lakóházakban képzett szállások, laktanyaszerű

elhelyezés, állandó hibája, hogy az elszállásolás nagyobb tempóban történik, mint a lakások elkészítése, ennél fogva számos lakásban még nedvesek a falak, valamint a víz és a W.C. hiányzik.

Állandóan visszatérő jelenség, hogy az orvosnak nem jelentik be az új szállásfoglalást, így fordulhat elő az, hogy közművek nélküli szállásban ivó és tisztálkodó edény, árnyékszékek nélkül elszállásolnak embereket. Meg kell jegyeznünk, hogy ezen a téren az utóbbi időben némi javulás állt be. Összefoglalás: tervszerűbb szálláspolitikát kell folytatni.

Függelék: szállásviszonyokat nehezíti az a körülmény, hogy tömegszállásokra gyermekek is bekerültek, melynek eredményeképpen fordul elő

Végleges lakásban a gyermek megengedhető, tömegszállásokon nem, annál is inkább, mert az illegálisan lakó gyermekek az orvosi ellenőrzést elkerülik. Ezt a kérdést a Párt Bizottsággal többször megtárgyaltam, talán később a közelben gyermekvárost létesítenek. Egyenlőre a tömegszállásokon gyermekek tartózkodását megengedhetetlennek tartom.

ad.2. 1951.III.30. óta a Magasépítő Vállalat területén a szigeti kutak vize folyik, azonban a szigeti kutak közelében a kikötő építése miatt állandó amoniák van a vízben, az a körülmény szerves anyagok bomlási termékét jelenti és megszűnésével nem lehet számolnunk, minthogy nem csak a kikötő építése, hanem a majd kész kikötő forgalma és berendezése hasonló szennyeződést fog elérni. Az OKI véleménye szerint a kutak tervezésénél elmulasztották a kb 300 m-es védőterület létesítését.

A végleges vízhálózat ennél fogva állandó klórozásra szorul, klóradagoló berendezés felszerelése folyamatban van. Pillanatnyilag a hálózatban Cóli fertőzés van, amely miatt már két ízben klórozás történt.

Ezenkívül szigeti kutak vizében igen magas savas és mangán tartalom, 1951 év végéig tisztító berendezés üzembehelyezése szükséges. A végleges vízhálózatnak az ígéretnek szerint IV.15.-én a gyár és mélyépítés területén kellett volna lennie azonban a körvezeték még nem ért el a fenti területre, építés alatt van. Igen nagy megterhelést jelent az, hogy a klórátor hiánya miatt a vizet hetenként kétszer vizsgálni kell. A magasépítés területén két ideiglenes kut tartalékban van, a Gyárépítés területén vizet lajtokban szállítják, a mélyépítés területén saját ideiglenes kutak elegendő mennyiségű vizet szolgáltatnak. Utóbbi hetekben a vízszolgáltatásban üzemzavar ritkán van. 17.-én a NEB vizellenőrzési osztálya ^{nem} értesített engem, hogy az ipari víz közlekedhetik az ivóvízzel, minthogy az ipari víz vérhas járványt már okozott. Azonnal intézkedtem a hiba megszüntetéséről és a felelősök megbüntetéséről. Az ipari /Duna/ vizet állandóan klórozzuk, a klór tartalmat vegyi uton ellenőrizzük. Amióta az ipari víz klórozása történik, a vérhas járvány megszűnt.

ad.3. Élelmezés: főzés történik az I.sz. konyhán a II. és III.sz. konyhán. Épülés alatt van a IV.sz. konyha. A III.sz. konyha ételkészítő is, az I.sz. konyha a célnak nem megfelelő, de néhány napon belül megkezdődik az átalakítás. Az étel osztása ét-

kezőhelyiségekben történik, melyeknek száma nem elegendő, személyzete részben felel meg. A legtöbb küzdelem akörül volt, hogy a konyhák nem kivizsgált egyéneket is alkalmaztak. Ez a kérdés azonban a felszámolás alatt van, mert orvosaink az összes élelmezési alkalmazottakat tüzetesen megvizsgálja székletükre nézve is. A legsúlyosabb probléma jelenleg a megfelelő hűtés hiánya. E tekintetben kérek sürgős támogatást. A koszt általában kielégítő, azonban gyakran fordul elő az, hogy silány árukat kap a konyha. /Néhány héttel ezelőtt eléggé kiterjedt kb. egy napig tartó hasmenési járvány volt a telepen, melynek pontos okát az OÉT az ételek tisztátlan kezelésében találta, bár ezt határozottan nem szögezte le. Ez eset kapcsán az Élelmezési V. itteni vezetőjének pontos előírásokat adtunk, hogy milyen területre állítson ki felelősöket, a rendelkezéseket részben végrehajtotta, további végrehajtását szorgalmazzuk.

Hasonló problémák vannak a büffé és a Népbolt vonalán is.

Összefoglalás: élelmezési területen kijavítandó: hűtés, áruk minősége, a kiszolgáló személyzet kiválogatása.

- ad.4. A WC viszonyok a következők: a lakóházakban vizöblítéses WC-ék /nem mindegyik működik még B a felvonnulási helyeken szovjet rendszerű vizöblítéses guggoló típuslatrinák C azokon a helyeken, ahol nincs még víz, közönséges árnyékszékek. A típus latrinák még nem készültek el teljes számban annak ellenére,

hogy 1951.III.15.-én ígérték azokat. Véleményem szerint IV.30.-án fog mindegyik elkészülni. A WC-
ket külön brigád tartja megfelelő tisztasági vi-
szonyok között. A típus latrinák elkészésének oka
a magasépítés és vízvezetékszerelő V. öszsmüködé-
sének hiánya.

- ad.5. A magasépítés területén 84, a mélyépítés terüle-
tén jelenleg 40, de rövidesen ennél több zuhany
áll rendelkezésre. B. elvtárs egy 100 zuhanyból
álló központi fürdőt javasolt, amelynek mielőbbi
felépítése igen kívánatos volna. Jelenleg költsé-
gi okok miatt az építkezés megindulása késik.
- ad.6. Magasépítés területén szennyvíz hálózat van, de
derítés egyelőre még nem működik. Ígéret szerint
IV.30.-ra készen lesz. A mélyépítés területén mű-
ködik két olyan derítő telep, amelynek vize szaba-
don csurog le. Ezeknek átépítése a régi barakok
vizellátásával kapcsolatos.
- ad.7. A szemét lerakótelepet dr.F.Gy. elég jónak találta.
Egyben azt az utasítást adta, hogy a szemétszálli-
tása fedhető bádogedényekben történjék, de azok
megrendelését a NEB a leendő tanácsunk költség-
megterhelésével óhajtja rendezni.

A kérdéssel kapcsolatos a légyirtás problémája,
mintegy 30.000 Ft költséggel, melynek fedezetét
B. elvtárs először vállalta, de IV.17.-én ugy nyi-
latkozott, hogy külön költségkeretet kell kérnie.
Erre vonatkozó válasz a közeli napokban várható.
Engedélyezés esetén IV.30. és V.10. között fog a
légy elleni permetezés megtörténni, jó lenne, ha
ezt a kérdést a minisztérium támogatná.

Nem találom megnyugtatónak azt, hogy a szemét kérdést kizárólag a leendő tanács megalakulásáig el kell halasztani.

- ad.8. A legtöbb balesetet szeges deszkák, el nem kerített gödrök, helytelen állványozás, gondatlan csillekezelés okozza. /Erre vonatkozóan lásd a IV.16.-án tartott munkavédelmi konferencia jegyzőkönyvét./ Megoldás: szoros együttműködés a műszaki és eü. vezetők között.
- ad.9. Orvosi ellátás: jelenleg 4 gyógyító orvos, 1 fogorvos /a mélyépítőknél Budapestről hetenként kétszer rendel 1 fogorvos/. Hetenként kétszer nemi-beteg rendelés, havonta egyszer terhességi tanácsadó. Működik egy 60 ágyas központi betegállomás, van egy korszerű szűrőállomás, amely főleg forniol üzemre épül. A betegek ellátását a magasépítésnél egy épületben elhelyezett 3 db orvosi rendelő, egy fogorvosi rendelő, egy gyógyszertár, az egyik rendelővel egy helyen lévő univerzális röntgen és a mélyépítőknél 1 db rendelőben végzik.

A fentiekén kívül 2 db mentőautó áll rendelkezésünkre, melyek részére korszerű mentőgarage a szűrőállomás mellett most épül. Nagy nehézséget jelent az, hogy kevés az orvos. Kb. 11 ezer munkavállalóra 4 orvos, pedig kétszeres normát számolva is még két orvos kellene. Figyelembe kell venni azonban a szűrőállomás döntő jelentőségét a betegség megelőzés szempontjából azonban a meglévő alacsony orvoslétszám mellett a szűrőállomás egyenlőre kizárólag a tetű elleni és a tifusz elleni tevékenységet folytat. Reggel és este történik az ujonnan jelentkező munkavállalók tetűvizsgálata

és a tifusz elleni védőoltása. A szűrőállomás eredeti célja azonban az új munkavállalók alkalmassági szempontból történő vizsgálata volna, Mandul reactioval összekapcsolva. Ezt a funkcióját azonban csak akkor tudja elvégezni, ha a jelenlegi munkáslétszámhoz viszonyítva legalább még egy orvos lenne. Figyelembe kell venni azt a körülményt, hogy az itteni orvos feladata nem mérhető össze egy közönséges körzeti orvos tevékenységével, mivel hogy az építkezés különleges viszonyokat teremt, ennél fogva a gyógyító orvos egyben megelőző munkát is végez, vagy legalább is kellene végeznie. Napirenden van, pl. okáért különböző szűrővizsgálatok kérelme, amelyet nem lehet elhárítani és nem is volna helyes, mert akár az iparos tanulók szűrővizsgálatáról, akár különleges munkára jelentkezők előzetes vizsgálatáról van szó, szükséges elvégezni.

Továbbá egy orvos egész napi munkaidejét lefoglalja az ügyeleti szolgálat, több időt lefoglal továbbá a konyhák és raktárak napi vizsgálata. Ezek alapján a 2.000-es normán felül még egy orvost kell venni, aki a higiénikus funkciókat rendszeresen végzi. Jelenlegi 4 orvos a fentiek alapján nagyon kevés. A szűrőállomás nem a kívánt profil szerint működik. Megjegyzendő még az, hogy dr.F.P. 3 heti időtartalomra ideiglenesen dolgozik a vasműveknél.

Betegápoló nővér elegendő van.

Azonban az egyik elmenőben, pótlását D.D.dr. kértem. Minden 500 munkavállalóra 1-1 hivatásos tisztaságfelelős nővér van, aki napi 8 óra munkaidőben

a szállások tetőtelenítését és ellenőrzését végzi. A nővérek fizetésrendezése az Orvosegészségügyi Szakszervezet eléggé nem kifogásolható módon történő késedelme folytán a mai napig nincs megnyugtató módon elintézve, a szakszervezet a mai napig nem nyilatkozott nővérek fizetéséről, végül is vállalaton belül rendezték.

Összefoglalás: sürgős pótlást kérünk orvosok tekintetében.

- ad.10. A megelőző szolgálat tényezői: szűrőállomás, időnként szűrővizsgálatok, rendszeres étel és konyha vizsgálat, rendszeres szállásvizsgálat, vizellenőrzés, közművek sürgetése, nemi és terhességi tanácsadás, tisztasági vizsgálatok, eü. propaganda /ez utóbbi egyenlőre gyengén működik/, elsősegély tanfolyamok."/24/

Az idézett dokumentum dátuma 1951. Hogy mi történt négy év alatt, milyen megoldásokat hoztak az ellenőrző utak, arra jó példa az 1955-ös feljegyzés. Ebben a problémák okát a szervezeti viszonyokra vezették vissza, nem pedig a társadalmi - gazdasági - feltételek hiányára.

"Általános helyzet:

Munkásellátás terén a Kombinátosítással párhuzamosan nagyobb mérvű összevonások lettek végrehajtva. Az egyes vállalatok munkásellátási osztályai teljes egészében megszűntek és gyárrészegeken belül 1 fő munkásellátási megbízott, és 1 fő jegyfelelős látják el ezidáig a feladatokat.

Az összevonással egyidejűleg intézkedés történt a védőital-védőétel központi kiadására-, gyártására.

A közétkeztetés irányítása és általában dolgozók szociális normáinak betartása a Kombináton keresztül történik, amely lehetővé teszi, hogy közvetlenül megismerkedjünk a gyárrészlegek sajátos munkásellátási-szociális problémáival. Eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy kisebb zökkenőktől eltekintve az új szervezet alkalmas lesz a jövőbeni feladatok elvégzésére.

Az összevonás legdöntőbb eredményeképpen meg kell említeni, hogy most válik először lehetővé, hogy megismerjük a munkásellátással kapcsolatos költségtényezőket, és annak analitikus könyvelésén keresztül nagy lehetőségünk van az egyébként súlyos összeget jelentő költségek jelentős csökkentésére. Itt utalni lehet elsősorban a szállásgazdálkodás, védőétel-védőital, lakásgazdálkodás, valamint az igazgatói alapból való gazdálkodás keretén belül, jelentkező lehetőségekre. Az összevonással kapcsolatosan a főkönyvelőség kimutatása szerint az 1 főre eső szállásköltséget már eddig is 25%-ban sikerült csökkenteni, ami éves viszonylatban 1.5 millió forintot jelent.

Az egyes ügykörökön belül végzett munkáról röviden az alábbiakban számolok be.

Szociális ügyek:

Szociális osztály súlypontként lakásgazdálkodás, szállásügyek, mindennapos kérdéseivel foglalkozik. Az összevonás után több mint 300 lakást szabadított fel szállásból végleges lakás céljára. Munkáját az évi lakás termelést figyelembe véve nagy nehézségek között tudja elvégezni, mert az újonnan letelepitendő vezető műszakiak,

szakmunkások legszükségesebb lakásszükségleteit sem tudjuk kielégíteni. Addig míg az elmúlt években az egyes vállalatainknál dolgozók könnyen jutottak lakáshoz, jelenleg minden egyes lakásért harcot kell vívni. A lakásoknak az elosztása gyárrészlegeken belül megvan szervezve, azt a lakásügyi albizottság javaslata alapján a gyárrészlegvezető utalja ki az arra érdemes dolgozó részére. Ennek ellenére, hogy a lakás-gazdálkodás terén súlyos nehézségeink mutatkoznak, mégis előfordulnak egyes esetek, hogy egyes gyárrészlegvezetők pl. Martinmünél É. et. az arra nem érdemes dolgozók részére biztosít lakásokat.

Szállásügyeket az osztály a Központi Szállás gondnokszágon keresztül irányítja. Jelenleg 4.200 főt szállásolunk el. Az összevonás után az első időszakban a szállások rendtartásában bizonyos fokú visszaesések mutatkoztak, melynek hiányosságait az utolsó időszakban sikerült teljesen kiküszöbölni. Szállás gondnokszágonk az idegen vállalatok részére bevezette a térítéses rendszert, míg Vasmű viszonylatában a térítés valószínűleg április 1.-től kezdődően kezdődik meg. Áramnormát február 1-vel állapítottuk meg és az engedélyezett norma feletti dolgozók részéről történő térítés szintén folyamatban van.

Üzemegészségügy területén nagyobb nehézségeink nincsenek. A gázmentőállomás jól működik és az ellátáshoz szükséges mentőautó beszerzése megtörtént, amely jelenleg javítás alatt áll, melynek üzemeltetése április hónapban várható.

Üzemi bölcsődénket ez évben 45 személyről - 70 személyre bővítettük és az ott lévő gyermekeknek az ellátása kitűnő. Február hóban létesítettük a Központi-fektetőt, amely minden igényt kielégít, úgy az ellátás, mint a higiénia szempontjából.

A dolgozóknak nyári nyaraltatása érdekében tárgyalások folynak a SZOT-tal, hogy Hévízen megfelelő nyaralót tudjunk üzemeltetni, míg továbbiakban 300 gyermeknek az üdültetése Balatonalmádiba már biztosítva van. A Balatonszéplak-i saját kezelésben lévő üdülő beruházási munkái folyamatban vannak, illetve annak befejezési munkái április 20.-ig befejezést nyernek.

Ellátási ügyek:

Sztálin Vasmű dolgozói közül az elmúlt időszakokban átlagosan 230 reggeli, 2.500 ebéd, 570 vacsorát fogyasztanak el, mint előfizetéses étkezést. Szabadétkezésből napi 180 ebédet fogyasztanak átlagosan, ami a múltévihez viszonyítva nagy fejlődést jelent, mert ez csak ebben az évben lett bevezetve. Az ételek minősége és mennyisége az utolsó hónapban javulást mutat, ami részben annak tudható be, hogy a munkásellátásunk behatóan ellenőrzi a kötelező anyagnormák betartását. A büfék ellátása nagy javuláson ment keresztül a dolgozóknak lehetőségük van nemcsak süteményt, hanem egyéb felvágott és húsfélelégek beszerzésére is.

A védőétel-védőital kiosztásában az új rendelet értelmében nagy változás áll be, addig míg a rendelet előtt 2.012 fő vette azt igénybe, az új rendelet szerint 1.055 fő jogosult a védőétel-védőital juttatására. Az elbírálásnál történtek hibák az egyes gyárrészlegvezetők szintén liberálisan kezelték a dolgot, többek között a Száll. Rak. Acélmű és a Gépgyár, akik olyan javaslatot készítettek, amit a tisztifőorvos sem hagyott jóvá. A rendelet értelemszerű betartásában éves viszonylatban kb. 1 millió forintot tudunk megtakarítani.

A dolgozóknak a szállítása MÁVAUT-on keresztül történik.

Ezen a vonalon a munkásellátásnak komoly ellenőrzést kell gyakorolnia, mert nagyon sok olyan dolgozó veszi igénybe az autóbusszjegyeket, akik Sztálinvárosban szállással rendelkeznek, haza nem járnak, és a jegyeket privát célokra használják fel."/25/

A munkásellátás biztosítása széles körű intézményrendszert igényelt. Élelmiszer ellátó hálózat, óvodák, lakások, egészségügyi létesítmények stb. Ezen a területen a kezdetektől fogva két probléma uralkodott. Az egyik abból fakadt, hogy a munkás és alkalmazott tömegnek az ellátását még papíron sem gondolták végig s ezért mindent improvizálni kellett. A másik, hogy az infrastruktúra fejlesztés - a kor gazdaságpolitikai értékrendszerének megfelelően - mindig az utolsó helyre került. Mindezek miatt a problémák megoldására még ott is a fegyelmező, szervezeti-agitativ eszközöket és módszereket vezették be, ahol komoly mértékű anyagi erőforrásokra lett volna szükség.

"Az árudák tisztaságára és az áruellátásra mindent megtettek, hogy az igényeket ki tudják elégíteni. 17 áru-féleséggel rendelkeznek. A dolgozók nagy része már megkapta a két köpenyt, az akinek eddig még nem jutott, a legrövidebb időn belül szintén megkapják.

A Neb-el a legjobb együttműködés biztosítva van, ami nagyban elősegíti jó munkájukat. Igéretük van a déli tábor kiszélesítéséhez.

A Sztálin uton kérnek még egy üzlethelyiséget fűszer, gyümölcs, zöldség stb. céljára és akkor a két üzlet ki

tudja kényelmesen szolgálni az ott és környéken lakó dolgozókat. Utasítást kapott a minisztériumtól, hogy fűszerüzletben nem lehet zöldséget árusítani, ezért szükség van egy zöldségüzletre a Sztálin uton.

Az elmúlt hetekben folyamatosan nagyobb zavarok vannak a kenyérellátásban. Este és reggel nem tudnak adni a dolgozóknak kenyeret, mert a Kenyérgyár nem küldi. A minősége sem a legkifogástalanabb.

A zöldségellátás vonalán nagy haladást jelent, hogy a raktár megnyílt. Vélemény szerint a FÖZÉRT-nek kell az árudákba az árut kiszállítani.

Tisztaságra vonatkozóan intézkedést tettek, amannyiben szappant és trisót adnak a dolgozóiknak.

Az őstermelők a város különböző területein árusítanak gyümölcsöt stb. A Tanács a Rendőrségnek utasítást adott, hogy az utcán árusítókat szólítsa fel, hogy áruikat csak a piacon értékesíthetik.

A munkabizottság megállapítja, hogy a Kiskereskedelmi V. eredményeket ért el, az a kérése, hogy ez ne csak kampányszerű, hanem állandó legyen, sőt fokozzák az eddig elért eredményeket a jövőben is. A téli időszakban a vállalat vezesse be az olcsó meleg kolbász és husok árusítását különösen a gyár területén.

A Sztálin uti üzletben még mindig fennáll a sorbanállás. A vállalat jó szervezéssel hasson oda, hogy a sorbanállást csökkentse. Szüntessék meg az újból bevezetett blokkrendszert a kenyérárusításnál. A munkahelyen lévő üzletek nincsenek kellőképpen felszerelve, mérleggel, személyzettel.

A munkabizottság határozata, hogy szombaton a délutáni órákban az üzleteket nyitva kell tartani, textilüzlet, háztartási bolt, RÖLTEX stb.

A hus és tejcsarnok felszerelése, illetve berendezése a Sztálin uton késik, ezt a kérdést fel kell vetni a Bel. Ker. felé és kivizsgálni azt, hogy a késésért ki a felelős.

A kis konyhák felállításával hatalmas fejlődés mutatkozik az étkezés területén. 8 ilyen kis konyhát létesítettek. Ebből 3 kis konyha az öntödében, Mechanikában, Kazánkovácsműhelyben mintaszerűen van berendezve, országos viszonylatban megüti a mértéket. A Neb minden problémájában segít a vállalatnak, ezért kéri a Neb-et, ha valahol felvonulás van, ott elsősorban konyhát kell felállítani, hogy az ott dolgozók is hozzájárulhassanak a meleg ételhez. Jelenleg 4 kis konyha van építkezés alatt, melyek ebben a hónapban elkészülnek. 1953-as évben már egészen korszerű berendezést és felszerelést fognak nyújtani a dolgozóknak az étkezőhelyeken, melyhez a Bel. Ker. adja meg a támogatást.

Nagy a hiány kádervonalon. A munkabizottság határozata, illetve javaslata, hogy a vállalat saját dolgozóiból neveljen kádereket.

Jegyfelelősök vonalán nem történt semmi intézkedés, ma is előfordul, hogy 30-40 jeggyel többet adnak ki, mint amennyi adag ételt rendelnek. A munkabizottság határozata, mb. határozata, hogy a vállalatvezetőket fel kell érélyesen szólítani fenti rendellenességek megszüntetésére.

Hüvelyesekből nagyon rosszul állnak. 1.500 dolgozó eszi a B menüt. Az I-es konyhának a tulzsufoltsága miatt szüksége volna a vállalatnak a 301-es étteremre.

A Gépgyár megbizottja panaszolja, hogy a nyersburgonya, amit kiküldenek a konyhába főzésre, egészen fekete.

A munkabizottság véleménye az, hogy az A menü rovására jó a B menü. Ugy kell főznie a konyháknak, hogy minőségben az A menü közelítse meg a B menüt.

A munkabizottság felhívja a vállalat figyelmét, hogy a téli időszakra készüljön fel a melegítő italokkal, valamint olcsó meleg kolbászt és husokat árusítsanak a büfféken keresztül.

Áruhiányuk sem ételben, sem italban nincs. Étlapokon 10-15 féle étel szerepel, bevezették a zónamenüt olcsó áron. A Béka Étteremben hetenként 2 műsoros estét fognak adni, kedden és pénteken, tekintettel arra, hogy a szabadtéri színpad a téli időszakban nem működik. Így kívánnak gondoskodni a dolgozók téli szórakoztatásáról. Sürgősen szükség van a Béke Étterem renoválására.

A munkabizottság határozata, hogy a Vendéglátóipari V. a téli időszakra vezesse be a sült tök és sült gesztenye árusítását, olcsó meleg kolbászt és husokat árusítsanak a bódékban, a kolbász melegítéséhez szükséges berendezésről pedig gondoskodjanak.

A B uti cukrászda kérdést vizsgálja felül a Tanács Kereskedelmi osztálya. Amennyiben a cukrászda bevétele nem tudja biztosítani az ott dolgozók munkabérét, úgy be kell szüntetni és esetleg más helyen felállítani. A déli-táborban és a faluban is szükség lenne cukrászdára.

Az új zöldség-gyümölcs raktárt megnyitották, ezáltal az ellátást még jobban tudják ellátni, illetve megjavítani. Készletük állandóan van. A burgonya tárolására az előkészületek folynak, ebben a hónapban el is vermelik a burgonyát.

Véleményünk szerint 70 w. burgonyát fognak elvermelni, ami az ujig elég lesz. Csak jan. 1-től szedik fel a ver-

meből, addig lehozatnak és azt árusítják. Csak akkor tudnak folyamatosan szállítani, ha elegendő gépkocsit fognak kapni.

Az élelmezési vállalatok kevésnek találják a 70 w. burgonyát, véleményük szerint 150 w-ra van szükségük, új vállalatok alakulnak, többet kell főzni.

A kenyér minőségére és leszállítására az utóbbi időben sok panasz merült fel. Azért nem kifogástalan a kenyér minősége, mert nem jó lisztet kaptak. Kérték, hogy tiszavidéki lisztet utaljanak ki a részükre és ezt a Bel. Ker. meg is ígérte. Az egyik dagasztógépük elromlott, ezért fordult elő több esetben, hogy a kenyér késett. A munkabizottság javaslata az, hogyha kisebb a kapacitásuk, akkor csak kizárólag Sztálinváros részére süsse- nek kenyeret és szüntessék be a sütést a környező falvak részére, ami naponta cca. 70 q-át tesz ki. Hibák kiküszöböléséért felelős: H. elvtárs.

A tüzelő hitelakció egy részét már leszállították, de a legtöbb dolgozónak azért nem tudták a tüzelőt leszállítani, mert nincs pincéjük tárolásra. Tüzelőt feltétlenül kell a dolgozók részére biztosítani, akiknek nincs végleges. Ebben a hónapban nagy mennyiségű tüzelő fog érkezni, ez a mennyiség biztosítani fogja a tüzelő szükségletet.

Készpénzre lehet kapni minden dolgozónak 50 kg. szenet és 10 kg fát. Kéri, hogy a Neb építtessen egy raktárhelyiséget az alágyujtós céljaira. Meg lett rendelve a telepen egy járható ut elkészítése, de még intézkedés nem történt. Ehhez is kéri a Neb segítségét.

A Szálláshely V-al megállapodtak az egy főre eső tüzelőmennyiségben, a tüzelő a szállások részére biztosítva

van. A munkabizottság javaslata az, hogy a telep vezetője forduljon a felettes szervéhez, melyben kérje, hogy a készpénzvásárlásra előírt fejadagot emeljék fel, legalább 5 q szenet és 2 q fát adjanak készpénzre. A munkabizottság javasolja, hogy a piacon a szövetkezetek ne csukjanak be este 7-kor, hanem 8-kor."/26/

A problémák hosszú távon fennmaradtak, tehát az intézkedések ezek szerint nem hoztak megoldást.

"Élelmezés minősége. Az értekezlet foglalkozott az élelmezés minőségének romlásával. Az ellenőrzések megállapították, hogy a III-as konyha területén a hushűtőben az akasztóhorgok rövidegsége miatt a hus a fallal érintkezik. Az edény sterilizáló szűk, hiányzik belőle a hőmérő. A konyha dolgozói részéről általános az a panasz, hogy kevés a tisztítószer és az edény. Mosogatást, tisztogatást nem tudják kellő időre kellőképpen elvégezni. Az E.Ü. osztály bejelenti, hogy a dolgozók részéről egyre több a panasz az ételek egyhangúsága miatt, reggelire mindig tejeskávét kapnak. Helyes lenne tea beiktatása, kiegészítő étellel együtt, hogy a reggeli kalória értéke megmaradjon. A déli leves majdnem minden nap a vegyes zöldségleves. Vagy mindig pörkölt, vagy darát husból áll az étel. Az étlap ugyyszólván hetenként mindig ugyanaz. Változatosabbá lehetne tenni az étkezést cukrászat létesítésével, az egyik megszüntetendő konyha megfelelő átalakítása által. A konyha környezete rendkívül elhanyagolt, feltétlenül szükséges az épület és környékének rendbehozatala, a kiosztóhoz vezető ut és tér betonozása, a feldolgozás közben előállott szemét, csont és egyéb hulladék anyagok tárolásáról való gondoskodás, valamint

a konyha padozat lejtésének elkészítése a lefolyó felé. A IV.sz. konyhán a sütő gázcsöveit be kell kötni a kéménybe, mert az állandó gázszag és kiszálló korom a dolgozókra nézve veszélyes és a mennyezetet szennyezi.

Átmenő szállás helyzete. Előadó javaslatára foglalkozott az értekezlet az átmenő szállás helyzetével. Megállapítást nyert, hogy az átmenő szállásnak nincs gazdája, állandóan piszkos, nem törődnek vele. Mosdó, W.C. annyira szennyezett, ami sérti az ember méltóságát. Központi szervnek, esetleg szállásvállalatnak kellene irányítania az átmenő szállást. Nincs rendezve az ott lévő dolgozók étkeztetése. Amíg a Tanács E.Ü. osztálya rendeletileg le nem tiltotta, addig bizonyos fennmaradt élelmet a vállalatok ingyenesen kiosztotta. Étkészlet, evőeszköz hiányában megtörtént, hogy ezek a munkára jelentkező dolgozók sapkából fogyasztották el kanál nélkül a vacsorájukat. A Tanács E.Ü. osztálya kéri az értekezletet, hogy vizsgálja meg ezt a kérdést és tegyen javaslatot a megoldásra, maga részéről javasolja, az átmenő szállásnak a most alakuló szálláshely vállalat alá való rendelését.

Tüdő és nemibeteg szűrés. Előadó bejelenti, hogy a nov. dec. hónapban itt tartózkodó országos szerológiai állomás 12.500, jelenleg itt tartózkodó dolgozó közül 8464 egyént szűrt át a tüdő és nemibetegségre. Tehát a dolgozók 74%-át. Ebből 3636 dolgozó közül feltehetően beteg mintegy másfél kettő %, így megközelítő százalékban mintegy 3-4 % a nemibetegek száma. A V.B. foglalkozott azzal a kérdéssel és határozatban rögzítette le, hogy a Pártbizottsággal együtt a NEB-en keresztül határozatot, rendeletet adtak ki a vállalatok felé, melyben kötelezik a dolgozókat, azokat, akik a szűrésen nem

jelentek meg, hogy záros határidőn belül törvényes következmények terhe mellett jelentkezzenek vérvételre a helyi gondozóban.

Szűrőállomás tisztaságfelelős kérdése. Sürgősen elintézendő ügy, mert jelenleg 1050 személyre esik egy tisztaságfelelős. Így is dec. hóban 182 kg Hungária Matador por lett felhasználva 111 esetenkénti szórás alkalmával, tehát a tisztaságfelelősök komoly munkát végeztek. A tél beálltával a tetű kérdés fenyegetően előtérbe jött. Bár meg lehet állapítani, hogy gyakorlatilag tetű nincs, az a védekezés eredményes volta miatt, annak ellenére dec. hóban 1033 az építkezéshez felvett dolgozók közül 102 egyén szenvedett különböző tetvességben, tehát a dolgozók több mint 10 %-a. Ezek a dolgozók otthonaikból hozzák a tetüt. Itt kifertőtlenítik őket, szombaton haza mennek, azonban újból tetvesen jönnek vissza. Tehát állandó megfeszített ellenőrzésre és porozásra van szükség. Ehhez a 14 tisztaságfelelős nem elegendő. Legalább 27-nek kell dolgoznia, mert ebből 6-nak állandó munkahelye a szűrőállomás. Jelenleg a Mélyeknél lévőkkel együtt van 20. A megalkuló szállásvállalat talán megoldja a tisztaságfelelősök kérdését, de az osztály hangsúlyozza, hogy magának a szűrőállomásnak is oda kell tartoznia, mert jelenleg nincs biztosítva a fenntartása.

Egészségügyi osztály munkája. Az E.Ü. osztály vezetője szükségesnek tartja lerögzíteni, hogy munkája a Tanács apparátusában elfoglalt helyénél fogva nem operatív, hanem irányító és ellenőrző. Megállapítja, hogy az állandóan felmerülő legapróbb operatív természetű munkáktól eddig igen keveset tudott eredeti munkájával foglalkozni. Javasolja azt, hogy a vállalatok foglalkozza-

nak az akut problémákkal, hogy az osztály betölthesse rá váró magasabb feladatát. A környezetet E.Ü. problémái, szállástisztaság, felszerelési kérdések, W.C. általános tisztaság, szemét, szennyvíz stb. kérdésen elsősorban a vállalatoknak, mint házigazdáknak a feladata. Az osztály mint az államhatalom legfelsőbb egészségügyi szerve a 3141/1949.N. . számú rendelet végrehajtását ellenőrzi és ad szakmai irányítást új létesítményeknél. Kéri a vállalatokat, hogy a környezet egészségügyi kérdéseivel intenzíven foglalkozzanak, mert az állami közegészségügyi felügyelet szigorúan ellenőrizni fogja a közegészségügyi törvények betartását, és az E.Ü. normáknak az életbe való keresztülvitelét.

Munkás felvétel problémái. Előadó jelenti, hogy könnyű munkára sorolással a felvételre jelentkező nem kap munkát. Epilepsziában szenvedő ember annak ellenére, hogy csak állványon nem dolgozhat, szintén nem kap munkát. Egy hónap alatt a felvételre jelentkezők között 15 aktív tuberkulózisban szenvedő beteg jelentkezett, ezek az átmenő szálláson tömeg között laktak, 2-3 napig, ami a fertőzés veszélyét nagy mértékben elősegítette. Ezeket munkára nem tudják felvenni. Ezek hazaszállításáról az M.T.H. nem gondoskodik. A Tanács szoc. osztálya küldi haza őket, ami egy-egy embernél közel 100 Ft-ot jelent. A család-toborzás kapcsán igen sok fiatal 14-15 év körüli gyermek kerül Sztálinvárosba, kinek szülei dolgoznak, ő azonban munkát nem kap.

Javaslatot tesz egy járvány-elkülönítő beállítására, ahol a T.B.C. betegek elkülöníthetők lennének, ettől függetlenül javasolja, hogy az E.Ü. minisztérium a toborzott munkások lakóhelyükön történő felülvizsgálatát szigorítsa meg, az ottani orvosok részéről ne csak formalitás, hanem komoly munka legyen, hogy ne fordulhas-

son elő olyasmi, hogy aktív tbc.-sek csak könnyű munkára alkalmas, komoly beteg emberek jönnek Sztálinvárosba dolgozni. A fiatal 14-15 éves gyermekek részére tanulási lehetőség beállítását kéri.

9 hónapon aluli csecsemők kérdése. Az M.T. határozat ellenére az építkezés területén egyre több egészen fiatalokorú csecsemő van. Az elmúlt hét alatt az új város területén 8 gyermek született, de ezeken kívül is mintegy 25-30-ra tehető a csecsemők száma. Az intézkedések ellenére a csecsemők száma egyre nő és félő, hogy egész komoly kihatással lesz a tömegszálláson élő csecsemők életére a jelenleg még ott található elhelyezési és táplálkozási viszonyok. Az osztály javasolja a munkaértekezletnek, hogy hívja fel az illetékesek figyelmét határozata által a csecsemő kérdés végleges megoldására.

Hozzászólásokban felvetődött, a kórház és a körzeti rendelő kötszer ellátásának hiánya, nehézsége, valamint az, hogy a rtg. gépek filmmel nincsenek ellátva. A bizottság megállapította, hogy ezek nem vállalati feladatok és az E.Ü. osztály az illetékes szerveknél hasso oda, hogy ezek a hiányosságok kiküszöböltessenek. A táppénzes állomány bár számokban kifejezve megnyugtató, mégis figyelembe véve azt, hogy Sztálinvárosban egy kiszűrt átlagosan egészségesnek mondható munkás tömeg dolgozik, elég magasnak mondható. Állandóan rajta kell tartani a kezét ezen a kérdésen, így a szakszervezetnek mint az E.Ü. osztálynak."/27/

Látható az egészségügyi problémák megoldatlansága és akuttá válása is. A dokumentumok felhívják a figyelmet arra is, itt egy komplex problémáról van szó, egy olyan légkör kialakításáról, egy olyan társadalmi környezet működéséről, ahol az ember - a deklarált célokkal ellentétben - még munkaró gyanánt sem "érdekes".

"4000 lepedő érkezett, a lepedőcsere megtörtént. A Vendéglátóipari Vállalat és a Mélyépitő Vállalat dolgozóinak nincs tiszta lepedőjük. Az egészségügyi normák betartásáért a vállalatok összekötői a felelősek.

A tisztítószerek rendelkezésre lettek bocsájtva. Tisztítóeszközök még nem jöttek meg, a Neb segítségét kéri a beszerzésnél. A fürdőnél még falazási munkálatok vannak hátra. Utána a bivaly fürdőjének a leszerelését kezdik meg. Az egészségügyi munkabizottságnak kell az anyagi fedezetet megteremteni a fürdő megnyitásához.

A szigeti kut. szállítási eszköz hiányában nem lett elkezdve.

Utastást fognak adni a szállítóeszközök ügyében és jelentik akutak elkészültét és használatbavételét. A szigeti fürdővel semmi nem történik, nem dolgoznak rajta. Egy hét múlva üzemben lesz.

Az önkéntes beköltözésekért a büntetések ki lettek róva.

Az ágyak felleltározását most végzik. A következő ülésre készen lesz a leltározási lista.

Az egészségügyi munkabizottság a Tanács keretén belül fog működni tovább. Az egészségügyi munkabizottságnak

fel kell venni a kapcsolatot az egészségügyi megbizottakkal, másképp nem tudja megtenni intézkedéseit a vállalatok felé.

A szemétkérdésben nagyon sok a tennivaló. Az utcákat állandóan tisztítani kell. Állandóan elhordani az összegyűlt szemeteket. Az egészségügyi munkabizottságnak intézkedni kell, hogy ezek a kérdések többé ne merüljenek fel.

Fel kell venni a kapcsolatot a Szemétfuvarozási Vállalattal. A tisztiorvos 5 hete minden értekezleten felveti ezt a kérdést. A szemétnek lakáson belüli gyűjtése nem történik megfelelő módon. A megígért szemétládák a mai napig sem készültek el, munkaerő hiányában. A szükséges eszközöket kellő időben kell igényelni. Egyes helyeken különösen tarthatatlan ez az állapot. Pl: I/3, I/2 csontokban. Fel kell hívni a felügyelő hatóságok figyelmét ezekre a hibákra. Ennek az állapotnak záros határidőn belül meg kell szűnnie, az egészségügyi szerv a felelős. A Szemétfuvarozó Vállalattal a mai napon kötik meg a szerződést, két kocsit állítottak be szemétfuvarozásra.

A Vizvezetékszerelő Vállalat részéről javasolják a szigorú megbüntetését. A jegyzőkönyvet el kell juttatni a Vizvezetékszerelő Vállalathoz. A legelemibb óvintézkedéseket sem tartják be a szemétkérdésben. Faanyag hiányában nehezen, de meglesznek a ládák, azonban jobb lenne szabvány szemétkgyűjtő edényeket beszerezni.

- . -

A város területén enyhült a nagy felvásárlás az élelmezés vonalán. Az áruellátás biztosítása általában kielégítő. Az üzlethálózat fejlesztése a 8 ideiglenes

üzlet megnyitásával a sorbanállást még jobban csökkenteni fogja. Az üzletházban történt vezető-cserével a kiszolgálás színvonalát óhajtjuk megjavítani /pl. kenyér mennyiségi súlyának pontos kiadása, az árcsalások megszüntetése/.

A kenyér mennyisége ugyan elegendő, de minősége rossz. A szállítási nehézségek fennállnak. Péksütemények is kevés mennyiségben jutnak el az üzletekbe. A Kenyér-gyár nem tesz eleget szállítási kötelezettségének.

Kéri a Tanács Ker. osztályát, - hogy az áruellátás biztosítása mellett vannak nehézségek -, hogy legyen segítségére a székesfehérvári megyei elosztásnál, hogy májusban legalább 100 q. rizst, és 100 q. hüvelyes árut utaljanak ki Sztálinvárosnak. Azonkívül turó és tejellátásban kéri a Tanács segítségét, hogy eljárjon az illetékes szerveknél.

Üzemélelmezés. Az első negyedévi áruellátás örvendetes javulása állott be, csak burgonyából volt és van hiány. Ebből kifolyólag 33.000.- Ft étkezési túllépés volt az ápr. hónapban és egyben a változatosság sincs biztosítva, mert minden zöldfélék mellé szárított burgonyát kell nekik alkalmazni, mivel sem rizst, sem nyers burgonyát nem kapnak. Szóvátette, hogy az amóniákgázhűtés szempontjából nincs megoldva a szerelés, de a jövő héten Budapestről szerelőt fognak kapni, aki ezt a szerelést elvégzi. A zártciklust az 1-es konyhán és a kokszólóban megoldották, hogy a többi részlegen még nincs megoldva, ez személyhiánynak tulajdonítható, de mihelyt ezen a téren segítséget kap fokozatosan végre fogja hajtani a többi konyhán is. A 3-as konyha gőzfejlesztő kazánjának szigetelése nincs megoldva, így rengeteg gőz megy veszendőbe hőszigetelés hiányában. A Belker.-

nek erre beruházási hitele nincs, azért kérik, hogy a NEB. sürgősen intézkedjen. 14 konyha mellett egy végleges konyha nincs a város étkeztetése ellátására, arra kell venni az irányt, hogy ezek a végleges konyhák végrehajtást nyerjenek. Egyben helyesli a Fűszért. Kirendeltség sztálinvárosi raktárának kijelölését, mert ezzel biztosítani tudjuk, hogy az Üzemélelmezési Vállalat, Kisker. Vállalat, Vendéglátóipari Vállalat áruszükségletét zavartalanul ellássuk. Napi áruforgalom 6-8 tonnára tehető, aminek a leszállítása gépkocson történik és ezzel jelentős szállítási megtakarítást fogunk elérni. Létszámkerete nagyobb és van rá lehetőség, hogy jobb szakembereket állítson be a konyhákra.

Kenyérgyár. Elismeri a kenyér minősége elleni panaszokat, egyben a szállítási nehézségeket említi fel, amely egyrészt a tárolási hiánynak, másrészt a helytelen szervezésnek tudható be. Egyben kéri a Kisker. Vállalatot, hogy tároló helyekről is gondoskodjon, mert nem áll módjában napjában többször szállítani ugyan-azon helyre árut. Azonkívül a fehérkenyér %-os elosztását csak úgy tudja megoldani, ha az utalványt idejében leadják a Kenyérgyár felé, amely megfelelő időben tud intézkedni a Sztálinvárosi Malom felé nyersanyag biztosítása ügyében. Péksütemények kielégítését az óvárosi Pintér-féle pékségben óhajtják megoldani.

Vendéglátóipar. Általában a fagyaltbiztosítás az idén meg van oldva. A Sztálin-uti Cukrászda átalakításával az itt fennálló forgalmat biztosítani tudják. Ehhez szükséges berendezést a Belker. Minisztérium biztosítja. Kerthelyiségek felszerelését az Üzemélelmezéstől mai napig nem kapták meg, illetve vissza. Ezen a téren a legsürgősebb intézkedést kér. Bejelenti, hogy az

élelmezés vonalán 15.000 adagot szolgáltak ki e hóban, továbbra is biztosítva van a szükséges nyersanyag. Egyben kéri a NEB. Szoc. osztályát, hogy a Déli-városban és a DISZ Táborban épített vendéglők folyóvizi ellátását biztosítsa. A Patyolat minőségi munkájára panaszkodott és ezért kéri a Tanácsot, hogy járjon el a Patyolatnál, hogy munkáját minőségileg minél előbb megjavítsa.

Mezőker. Zöldségáru bőven van biztosítva, primóráruk most kerülnek majd piacra. Sztálinváros citrom kiutalása is biztosítva van. Igéri, hogy e héten nagyobb mennyiségű burgonya lekötése ügyében Budapestre megy, kérte a Tanács segítségét is ebben, hogy a Minisztériumban minél nagyobb eredménnyel hajtsa végre célját, hogy ezzel is biztosítsa Sztálinvárosi Napközik és egyben a város dolgozóinak burgonyaszállítását. Bejelenté, hogy jun. 1.-én megnyilik a Mintabolt a Sztálin-uton.

- . -

Vállalati beszámoló:

a./ Gépgyár:

A szállásokon a tisztaság és rend területén igen nagy a javulás. A legtisztább lépcsőházakból mintalépcsőházakat csináltak, beeresztett padló van.

Minden hónapban kiértékelés lesz tisztasági vonalon és a legjobb lépcsőházakat fokozatosan mintalépcsőházakká alakítják át. Itt a lépcsőházi pihenőket társalgónak rendezzük be.

Nehézség, hogy a szalmazsák-cserét nem tudják befejezni, mert nem tudnak szalmához jutni.

A C/4-esben lévő étkezőhely rossz. Kevés a férőhely, nincs víz.

A Gépgyár üzemében lévő konyhánál az Élelmezési Vállalat a tartalék gázipalackokat a tüzhely közelében tárolja, ez így életveszélyes.

A Gépgyár jóléti irodája gondoskodik a Bölcsődéjében már járnivaló gyermekeknek a levegőztetéséről, úgy, hogy a Dunán lévő csónakházukat jó delkezésükre bocsájtja, úgy a gyermekeket, mint az élelmet autón szállítják. A Bölcsődében a létszám sokkal nagyobb, mint a férőhely, ezen úgy segítenek, hogy még egy háromszobás lakást csatolnak hozzá. A nagyobb gyermekeket két hétig a Balatonon fogják nyaraltatni, a Gépgyár saját üdülőjében.

A Gépgyár dolgozói a rendes szakszervezeti üdülésen kívül a Gépgyár saját üdülőjében jutalomüdülésben fognak részesülni, illetve résztvenni.

A védőoltást az üzemekben rendezték, jelenleg megfelelő. mennyiségű és sótartalmu szikvizszolgáltatás érdekében saját szikvizgyártó gépet állítanak fel, ezeket 25 literes ballonokban tárolják. A gyártás megkezdésének határideje jul. 1.

- . -

1./ Konyhák.

A rendelkezésre álló kapacitás felmérése:

1. sz. konyha. A konyha jelenleg 2.500 főnyi dolgozónak főz. Ez a konyha azonban szűk és vagy át kell építeni, vagy pedig a főzést egészségi okokból meg kell szüntetni. A munkabizottság határozata szerint az 1. számú konyhára az év folyamán szükség lesz, és ezért meg kell nagyobbítani. Az átépítés, illetőleg megnagyobbításra vonatkozó elvi hozzájárulást a Belkereskedelmi Minisztérium megadta. A konyha átalakítása előreláthatólag hat hetet

vesz igénybe. Ezen idő alatt a konyha üzemen nem lesz. Előreláthatólag csak július 1-től lehet ismét üzembe helyezni, 3.000 főnyi kapacitással.

2. sz. konyha. Jelenleg 2.800 fő részére főz. Ezt a konyhát átépítés nélkül fel lehet fejleszteni üstök beállításával 5.000 főre. Ezt az átalakítást üzemeltetés közben kell május 25-ig végrehajtani.

3. sz. konyha. Jelenleg 5.000 fő számára főz. Optimális kihasználása 6.000 fő, de szükség esetén 8.000 fő részére is ki lehet használni, bár az elszállítás nehézségei miatt ez már a szélső határ.

4. sz. konyha. átalakításának határideje július 15. Kapacitása azonos a 3. számú konyháéval.

Fentiek szerint július 15-től kezdve a következő kapacitás áll rendelkezésre:

1. sz. konyha	3.000 fő
2. sz. konyha	5.000 fő
3. sz. konyha	6.000 fő
4. sz. konyha	6.000 fő
Összesen:	20.000 fő.

A ki nem használt kapacitás üzemzavarok esetére tartalékkul szolgál.

Május végére rendelkezésre álló kapacitás:

1. sz. konyha	- fő
2. sz. konyha	5.000 fő
3. sz. konyha	6.000 fő
Összesen:	11.000 fő

Raktározás csak a 3. sz. konyhának a raktáraiban lesz és ez a konyha fogja az ételeket a többi konyhák számára előkészíteni.

Panasz merül fel a Mélyépitők részéről az ételek késedelmes kihordása miatt, a távol fekvő munkahelyeknél. Május 14-ig ki kell dolgozni az ételszállítás gyorsabb módszerére vonatkozó javaslatot.

Magasépitő Vállalat az élelmiszerjegy kérdésének tisztázását kívánja roham brigádok néhány napos látogatása esetén. Ilyen esetekben vállalják a brigád jegynélküli étkeztetését, illetve erre a minisztérium engedélyét megszerzi. Ez azonban csak akkor biztosítható, ha a látogatást legkésőbb 24 órával előbb neki bejelentik.

A konyhák ellátását május 10-től kezdve nem Fehér megyéből, hanem Dunapenteléről kell biztosítani. Előfordult ugyanis, hogy az ország minden részéből szedték össze a régen raktározott árut /penészes tészta stb./.

2./ Büffé.

A lakótelepi büffé befogadó képessége a belső térben 250, a kerthelyiségben 600 fő. A belső terem a büffé megnyitása óta az esti órákban állandóan zsúfolva van. A kerthelyiséget a hűvös időjárás miatt egyelőre még nem használják. Az eltelt rövid idő alatt még nem lehet kiértékelni, hogy a további igényeket mennyire fogja kielégíteni. A büffék további kibővítése egyelőre tervbevéve nincs, kivéve a Mélyépitő Vállalatnál létesítenek kisebb kerthelyiséget.

A büffé nyersanyag ellátása terén a következő hiányok vannak:

- a./ kevés bort és ezzel szemben túl sok pálinkát utalnak ki,
- b./ nem kapták meg a főzéshez szükséges Maort gázt,
- c./ nincs megfelelő jégszekrényük.

Meg kell oldani az étterem és a büffében a napközi ellenőrzést a munkakerülés megakadályozására. A Magasépítő Vállalat 10 főnyi őrseget szervez erre a célra.

A büffé vezetője kéri ügyeletes rendőr beállítását a verekedések megakadályozására és a helyiségek kiürítésére zárórára. A rendőrség kérésünket eddig nem teljesítette.

A munkabizottság elhatározta, hogy szombaton a záróra 10 óra helyett 12 órakor legyen. Gondoskodni kell továbbá szombaton este és vasárnap délutáni órákban zenéről.

Panasz merült fel, hogy a büffékben nem lehet huspogácsát, olcsó bécsiszeletet kapni. A kérdés a büffék konyháinak felszerelésével megoldást nyer.

A büffében meg kell kezdeni a fagyalt árusítását. A szükséges gépek kijavítását legkésőbb junius 1-ig el kell végeztetni.

- . -

F e l j e g y z é s

F.h. 6.-án este 23.30.h.-kor G.Gy. et. hirtelen meghalt. Halálával kapcsolatban a következő észrevételeim vannak.

1./ Miután G. rosszul lett a szállásán telefonon akartam hozzá orvost hívni, de a rendelőbe senki nem vette fel a kagylót. Személyesen mentem be a rendelőbe, ahol közölték velem, hogy vigyem be a beteget, mert orvos nem jön ki a szállásra. Hosszu huza-vona után, határozott fellépésemre egyik szigorló orvos kijött G. elvtárs lakására. Meg kell jegyeznem, hogy semmiféle

gyógyszert, vagy elsősegély felszerelést nem hozott magával.

2./ A szigorló orvos felületes vizsgálat után közölte, hogy a legjobb lesz ha a beteg bejön a rendelőbe. G. saját lábán ment be, ahol az ügyeletes orvos dr. N. vizsgálta meg. A vizsgálat után N. dr. semmilyen formában nem közölte, hogy súlyosnak tartja a beteg állapotát, sőt azt mondotta, hogy reggel gyógyultan fogja hagyni a rendelőt. A beteg sevenal injekciót és széntablettát kapott, majd saját lábán ment fel az emeleti betegszobába. Ez kb. 1/2 ll.h.-kor volt.

3./ Kb. ll.h.-kor F. et.nő visszament a rendelőbe G. pártkönyvéért, aki akkor mélyen aludt és hörögve lélegzett. Ezt az észrevételt közölte a szigorló orvossal, aki közölte, hogy véleménye szerint a beteg jobban van. F. elvtársnő kérte, hogy ennek dacára kísérik figyelemmel állapotát.

Kb. 1/2 12.-h-kor véletlenül értesültünk arról, hogy G. et. meghalt.

Észrevételek:

a./ A beállott halált a rendelő portása fedezte fel. N. dr. állítólag látta, hogy a beteg szive rossz, mégsem gondoskodott arról, hogy állandó megfigyelés alatt legyen.

b./ Kórlap nem lett kiállítva, anamnézis nem lett felvéve, sőt a beteg személyi adatait sem kérdezték meg.

c./ Feltűnő volt, hogy a haláleset után N. dr. mennyire érdeklődött G. et. multja és hivatali beosztása után. Látható megkönnyebbüléssel vette tudomásul, hogy nem vezető állásban lévő et.-ről van szó.

d./ E. dr. nem tartotta szükségesnek a boncolás elrendelését, dacára, hogy a váratlanul beállott halál ezt indokoltta tettevolna, sőt még azt sem tartotta

szükségesnek, hogy a NEB-et tájékoztassa a haláleset körülményeiről.

Ez esettel kapcsolatban bebizonyosodott, hogy a Dunai Vasmű dolgozóinak egészségügyi ellátása nincs megfelelő kezekben. 15 ezer ember részére sem megfelelő sem; sem képzettségű orvos nem áll rendelkezésre. /A legutolsó napokban érkezett 2 orvos./ Nincs megszervezve a betegek rendelőbe szállítása sem.

Megjegyzendő még, hogy G. et. felesége nagyobb pénzüsszeget keresett férjénél, aki egyébként egyik szabadságon lévő munkatársának fizetését is felvette. Miután a rendelőben egyetlen felelős személy sem vette leltárban a halott holmiját az ügy kitisztázását a rendőrségnek adtuk át."/28/

A lakáskérdés alapprobléma volt Sztálinvárosban. Nemcsak azért, mivel nem volt szállás, hanem azért is, mivel a város együtt épült - elvileg - a Vasművel, így az új lakások elosztása, a lakók kijelölése a korszak fontos problémáinak egyike lett. A kérdés azért is nagy jelentőségű volt, mivel a lakások elosztásának módja, a vállalatok vezetésének város fölé kiterjedő hatalma lehetővé tette - a tőkés üzemek történetéből közismert - "városüzem" modell társadalmi kontrollformáinak kiépülését, kialakítását./29/ Ezt az elvet egy feljegyzés a következőképpen fogalmazta meg:

"A Sztálin Vasmű keretébe tartozó vállalatok a nehézipar vonalán az ország egyik legnagyobb gazdálkodási egységét teszik ki. Sztálinvárosban a Vasmű égisze alatt új szocialista város épül fel, épül

tovább. Ebből kifolyólag - megfelelő városi bázis hiányában - a Vasműnek sok olyan feladatot kell ellátnia, amelyeket máshol a helyi közigazgatási, kulturális és pártszervezetek látnak el. Ilyen feladatokat ellátó szerv például a megfelelő városi bázis hiányában a szociális-egészségügyi, közellátási és városi lakásgazdálkodási feladatokat ellátó szociális osztály". /30/

Igy, - e strukturának megfelelően - a lakáselosztó bizottságok a gyáron belül működtek, s többek között a következő alapelveket képviselték:

1. A gyárrészlegeken belül működő lakáselosztó bizottság munkájának minőségi megjavítása céljából szükséges a DISZ bevonása. Ezen keresztül érvényesíteni kell az 1006 MT rendelet szigorú betartását, amely előírja, hogy az újonnan épített lakások 20 %-át fiatal házasok részére kell biztosítani.
2. Szükséges a gyárrészlegeken belül működő lakáselosztó bizottság munkájának központi ellenőrzése. E célból létre kell hozni a Sztálin Vasmű lakáselosztó állandó bizottságot, amelynek tagjai; PB képviselője, DISZ képviselője, ÜB képviselője, Munkásellátás képviselője. A bizottság titkári funkcióját a Munkásellátás mindenkori vezetője tölti be.

A bizottság munkája kiterjed:

- a/ havonta megtárgyalja a Munkásellátási osztálynak a szolgálati lakásokra vonatkozó jelentését,
- b/ felülvizsgálja azon családok szállás-kérelmeit, ahol az egyik fél nem a Sztálin Vasmű dolgozója,

c/ az átadásra kerülő összes lakásokat kiutalásuk előtt a bizottság - a gyárrészlegek által előterjesztett javaslatok alapján - központilag felülvizsgálja. Ezzel biztosítani kívánjuk, hogy valóban a termelési, valamint a szociális érdekekből elsődlegesen fontos személyek részesülhessenek lakáskiutalásban.

3. A Sztálin Vasmű Pártbizottsága figyelembe éve a belterületi lakások kis mennyiségét, elvben egyetért azzal, hogy egyes indokolt esetben hozzá kell járulnia olyan értelmű lakáscseréhez, amely lehetővé teszi élenjáró műszakiak és munkások külterületről belterületre való beköltözését. A lakáscseréhez minden esetben a Vasmű Igazgatójának vagy megbízottjának, valamint az ÜB elnökének írásban hozzá kell járulnia. A javaslatokat a gyárrészlegek lakáselosztó bizottságai teszik meg.
4. A Vasmű Pártbizottsága felkéri B. elvtársat, hogy utasítsa a Munkásellátási Főosztályt, hogy a PVB III. 30-i ülésen elhangzottak értelmében az 1956. évi lakáselosztási tervét dolgozza át és azt a PVB május havi ülésére jóváhagyás végett terjessze be.
5. A Vasmű Pártbizottsága felkéri B. elvtársat, hogy utasítsa a Munkásellátási Főosztályt, hogy június elsejéig tisztázza véglegesen azoknak a lakásjogosságát, akik már nem dolgoznak a Vasműben, de még a Vasmű szolgálati lakásában laknak, továbbá azokét, akik Vasmű szolgálati lakásban laknak, de ugyanakkor Budapesten, vagy egyéb helyeken végleges lakással rendelkeznek. Az így elkészített listákat 1956. június 8-i PVB ülés elé terjessze B. elvtárs. A PVB állásfoglalása után hivatalos úton tisztázni kell a lakások sorsát, hogy minél előbb valóban a Vasmű dolgozói rendelkezésére álljon."/31/

Akinek nem jutott lakás,^{az} maradt az ideiglenes szállások, barakkok, szobáknak is csak jóindulattal nevezhető helyiségeiben. Itt a lakások és a szobák elosztását nem olyan alapelvek határozták meg, mint az új lakások esetében. Kapkodás, szervezetlenség és az alapellátás biztosításának hiánya jellemző ezekre a szálláshelyekre.

"A Magasépítő Vállalat beszámol a múlt ülés óta lebonyolított tevékenységéről. Folyamatban van a különböző csont épületekben csont épületekben megürült 300 férőhely összevonása a május 15-re kiürített II/2 és II/3 csont épületekbe. Ezen két épületből még további kb. 400 főt kell kitelepiteni. Erre a célra rendelkezésre áll kb. 400 főnyi szálláshely a VII. utca kockáiban.

Jövő hét folyamán legfeljebb 500 új dolgozóra lehet számítani, akiket Perkátán és Rácalmáson kell elhelyezni. Az újonnan érkezők számára nincs vaságy biztosítva. Május 9-ig Z. elvtárs irásban jelentést tesz a NEB-nek, hogy jövő hét elejére tud-e biztosítani megfelelő mennyiségű ágyat.

Megállapítást nyert, hogy a Magasépítési V. vezetői ma, május 8-án még nem közölték a szállásügyek felelős intézőjével, hogy május 15-ig a csont épületekből 800 dolgozót át kell telepíteni.

A Magasépítő V. kéri, hogy a III/4 kocka alagsorában elhelyezett pokrócraktárt földszintre helyezhessék valamely más épületben, mert a nedves pincében a dolgozók betegeskednek. A kérdést orvosilag kell megvizsgálni.

A Mélyépitők megbizottja beszámol arról, hogy baraktárokban kereken 300 főnyi üres szálláshely van. Ezenkívül a különböző munkahelyeken elszórva még kb. 100 szálláshely kihasználatlan. További 150 férőhely kihasználatlan a Betonutépitőknek átadott barakokban. A következő héten 1.000 dolgozó felvételére van szükség, akiket azonban nem tudnak elhelyezni.

Fel kell kutatni, hogy a községben a Betonutépitők létszámának apadásával hol szabadultak fel lakások.

Az élmunkások és kiváló dolgozók előnyös elszállásolására vonatkozó javaslatához a számszerű adatokat W.A. még nem kapta meg. A javaslatot kidolgozza a legközelebbi ülésre.

A munkabizottság megállapítja, hogy a környező falvakban történő elszállásolásnál a következőképpen kell a sorolást megállapítani:

- a./ helytelen toborzással felvett munkavállalók, akik családotól együtt jöttek,
- b./ akik faluban kívánnak lakni,
- c./ nem szakmunkások,
- d./ újonnan felvettek,
- e./ házaspárok, ha van megfelelő kisebb méretű szoba.

Addig, amíg a vidéken felkutatott szálláshelyek kihasználva nincsenek, a lakótelepen szállásolni nem szabad. Utána a régebben felvett munkásokat kell faluról behozni és az újonnan felvetteket kell helyettük ott elszállásolni.

A Magasépitők nehezményezik, hogy a községben vasutépítés miatt 8 lakóházból dolgozókat ki kellett telepíteni.

A Mélyépitők kérik, hogy kubikosaik számára, akik maguk főznek, tüzhelyet állítsanak fel, hogy ne kelljen földbe-

gödörbe az ételt elkészíteni. A kérdést május 12-ig az egészségügyi munkabizottság fogja kitárgyalni.

A vállalatok kérik annak közlését, hogy a június 1-től kezdve itt táborozó 3.000 főnyi Disz táborral kapcsolatban milyen felszereléseket kell szállítaniok. A kérdés még nincs kitisztázva."/32/

A kevés lakás, a férőhelyek "szűk kapacitása" a legnagyobb tragédiát a gyerekek között idézte elő. A bölcsődei és óvodai férőhelyek elégtelensége mellett a jelentések az építkezésen játszó, felügyelet nélkül kószáló, bandákba verődő gyerekekről is említést tettek.

"Sztálinváros építői a szántóföldek helyén létrehozták első szocialista városunkat, öntődéjével, nagykohójával, tűzálló téglagyárával és lakóházak sokaságával. A lakóházak mellé épültek napköziotthonok, óvodák, bölcsődék. Nagyon sok ifju dolgozónk van, aki itt kötött házasságot és ebből a házasságból család született. Odáig rendben is van minden, míg megszületik a kicsi, de mikor elérkezik az az idő, hogy bölcsődébe, vagy napköziotthonba lehessen tenni, akkor megkezdődik a harc a Tanács, és a szülők között. Mindenkinek van helye a bölcsődékben, napközi otthonokban, de alig jut hely az építők gyermekeinek, még azoknak sem, akik állandó lakosai Sztálinvárosnak.

Nem tudjuk mi lenne akkor, ha nem volna a NEB., hogy vajjon milyen okra hivatkoznának a Tanács oktatási osztályán, hogy a NEB. nem engedi, a NEB nem járul hozzá.

Felvetették azt, ha az építők családjaikat el akarják helyezni, akkor építsék fel az óvodákat. Felépítettük a 100 személyes óvodát, június 17-én kellett volna megnyitni, sőt S. elvtársnak, a tanács oktatási osztály vezetőjének volt egy felajánlása, hogy május 17. tiszteletére, a választásokra, átadják az óvodát. Az óvoda fel van szerelve, huzamos harc volt a költségvetés elfogadásával, ennek ma két hónapja, az óvodában a gyermekek még sincsenek elhelyezve, mert személyzet hiányra hivatkoznak. Hát vajon hogy akarunk mi munkaerőket biztosítani, ha a gyermekek mellé kötött anyáknak nem biztosítjuk azt, hogy el tudjanak helyezkedni, dolgozni tudjanak. Az anyák naponta járnak a Tanács oktatási osztályára, hogy gyermekeiket el tudják helyezni, s mindig csak ígéretést, elutasítást kapnak. Mi már csak azon csodálkozunk, hogy az ott dolgozó P. elvtárs melyik bürokratikus könyvből szedi ígéretéseit.

Dolgozóink felvetik azt, hogy miért kell elválni családjuktól és kinn Rácalmásra elhelyezni, mikor a rendelet intézkedik arról, hogy a családokat nem szét választani, hanem összetartani kell. Kinn a munkahelyeken a szüleivel nagyon sok gyermek tartózkodik. A legutóbb az Érc téren 12 gyermek volt. Vajon nem-e a napközi otthonba volna ezeknek a helyük, ahol nyugodtan játszhatnának, és nem aggasztanák szüleiket munkaközben, hogy vajon milyen baleset éri őket."/33/

A lakások műszaki állapotáról a következő jegyzőkönyv ad áttekintést.

"Az értekezlet eredménye 8 db Kocka épület /melyből az I/8. jelű a KIV, N.V. rendelkezésére készül/, 3 db Csont és 1 Bivaly jelű épület ütemezése előrehozandó.

A Kocka	I/5.jelű épület átadása					VIII.31.
"	I/1.2.3.4.	"	"	IX.15-én/IX.2-15-ig folyt./		
"	I/6.7.8.	"	"	X.15-én/IX.15-X.15-ig	" /	
3 Csont	II/1.2.3.	"	" "	" "	" "	" /
1 Bivaly	III/2.	"	" "	" "	" "	" /

A munkakivitelben a lakás belső válaszfalak /szobák/ nem készülnek, a lakásbejárat és hideghelyiségek /W.C., fürdőszoba és konyha /üregesen falazva/ válaszfalai igen, a víz és csatorna vezetékkel egyetemben, azok ideiglenes leplombálásával, a villanyvezetékek elhelyezésével, a szobaválaszfalaknál pipás csatlakozó ággal. A helyiségek oldalfalai bevakolva, 1-szer meszelve.

A padlóburkolat az előirányzott vakpadlóval, salakfeltöltéssel, amennyiben a vakpadló-anyag időbeli beszerzése nem volna lehetséges, úgy lapjára fektetett téglaburkolat készül.

A hidegpadróló helyiségekben egyelőre csak az alzat-betonok létesülnek /a konyhában kanálhátal lehuzva/.

Az ablakok beépítése és beüvegezésével, azok alapozás utáni egyszeri zsiros mázolásával, a fürdő és W.C., valamint lakásbejáratú ajtók, mint előbb. A fürdő és W.C. ajtók lezárva tartandók. A lépcsőházi műköburkolat egyelőre nem készül.

A külső vízvezeték és csatornázás elkészültéig a munkavállalók részére külső /épületen kívüli/ latrinák használtatnak. Vízvezeték ideiglenes, az épületbe bevezetve. Emeletenként ideiglenes csappal ellátva, bádoggal vályumosdóval.

Az ütem biztosítására heti ütemezési terv készítendő VIII.22-re.

A kivitelező N.V. a munkálatok végzésére munkaerő átcsoportosítást végez, figyelemmel az összes többi épületek munkájának ütemezés szerinti kivitelezés biztosítására,

amelyhez az átcsoportosítás következtében pillanatnyilag közel sem áll megfelelő munkaerő rendelkezésre. Az új ütemezés szerint időbetartás céljából 2 műszakot /esetleg szükség szerint 3 műszakkal/ állít be. Az ebből eredő rezsi-többlet, építés és munkavezetői túlórák, gépkezelőknél u.az, világítási stb. költségtöbblet megtérítését igénylik, oly módon, hogy ne többletként, hanem az Építető a végelszámolás megejtésekor teljes összegben az építési ellenőrök igazolása alapján térítse meg. Hogy az ütemelőrehozást biztosíthassák, a Kivitelező N.V. kéri az Építető segítségét az azonnali szakmunkás hiány pótlására. Így 50 kőműves, 20 ács, 10 Vb. szerelőre nézve, de ez az igény csak az előrehozott ütemezési munkálatokra vonatkozik. Ugyancsak kéri az építőipari gépek pótlását.

A helyszínen megbeszélte ideiglenes kivitelezés lényegében megegyezik M. mérnök szaktárs ideiglenes kivitelezésére vonatkozó tervezetével.

Azok átvizsgálása alkalmával megállapítást nyert, hogy az előrehozott ideiglenes lakóépületekben elhelyezést nyerhet:

7 db Kocka-épület	á	200 fő	=	1400 fő
3 " Csont	"	" 400 "	=	1200 "
1 " Bivaly	"	" kb.	1300 "	= összesen: 4000 fő."

/34 láb./

A munkáséletmód és munkahétköznapi jellemzője, a szabadidő eltöltésének velejárója, ugyancsak a nagyon erős, többszinten szerveződő kontroll mechanizmus volt. Így például nemcsak az áramfelhasználást, hanem a kimaradást is szigorúan szabályozták:

"A Sztálin Vasmű Szállás gondnoksága üzemeltetésében lévő szálláshelyeken, egyes felelőtlen személyek megengedhetetlen módon pazarolják az elektromos energiát.

Világítási hálózat áramot fűtési célokra használnak és a fűtőkészülékeket üzemekből eltulajdonított anyagokból készítik. Az ilyen ténykedések törvényes rendelkezésekbe ütköznek és hatósági eljárást vonnak maguk után.

A felelőtlen árapazarlás megszüntetésére 1955. jan.-tól, az alábbi normákat kell bevezetni:

N o r m a t á b l á z a t

	Jan.- Febr. óra	Márc.- Ápr. óra	Máj.- Júl. óra	Aug.- Szept. óra	Okt.- Dec. óra
1 szoba össz- komfortos lakás- ban kw/ó.	44	35	30	35	44
2 szoba össz- komfortos lakás- ban kw/ó.	66	54	48	54	55
3 szoba össz- komfortos lakás- ban kw/ó.	88	75	68	75	88

Mindazon személyek, akik a fenti normákat túllépi a többlet fogyasztás kollektive rájuk eső részét /: ha egy lakrészben többen laknak :/ a bérkifizetés alkalmával kötelesek megtéríteni, a vállalati pénztárba történő azonnali befizetéssel."

- . -

Eljárás a szálláshelyen a munkahelyről való ideiglenes kimaradás esetén

A BVV. által lefektetett irányelvek alapján a fegyelmi eljárás fokozatai a következők:

a./ Első kimaradás esetén a házmester, vagy szállásfelelős figyelmezteti a dolgozót és a kimaradóról jelentést tesz a vállalatnak,

- b./ másodszeri kimaradás esetén a vállalat személyzeti osztálya 24 órán belül tartozik az illetőt berendelni, a kimaradás okáról kikérdezni és a súlyos következményekre figyelmeztetni,
- c./ amennyiben a kimaradás egymás után következő három napon át, vagy rövid időközökben megismétlődik, a dolgozót fegyelmi úton kétszer 24 óra alatt el kell bocsájtani,
- d./ azon dolgozókat, akik ugyan munkahely igazolást fel tudnak mutatni, de a rendőrség ellenőrző utjai során ismétlődő esetekben a büffében és éttermekben találják, a rendőrség távolítja el Dunapenteléről,
- e./ ha valaki a szálláshelyen három egymás után következő napon nem jelentkezik, a házmester, vagy szállásfelelős a negyedik napon köteles a rendőrségen kijelenteni."/35/

Az egészségügyi intézmények nemcsak normál, hanem vészhelyzetben sem működtek. /De miért is működtek volna?/ A zsufoltság, a higiéniai előfeltételek hiánya járványokat okozott. Az egészségügyi intézkedések elégtelensége, és elmulasztása a járvány terjedését nyilvánvalóan elősegítette - bár erre adataink nincsenek -, de legalábbis az egészségügyi közállapotokat tovább rontotta.

"A mai nap folyamán dr. E.K. tiszti főorvossal ellenőriztük az elkülönítő barakokat, elsősorban olyan irányban, hogy a dr. E.K. által elrendelt intézkedéseket az orvosok és az egészségügyi személyzet megtartják-e.

Megállapítottuk, hogy

- 1./ a betegek közül többen megszöktek, így köztük 2 nő f. hó 20-án és egy nő f. hó 21-én.
- 2./ Megbeszéltük dr. K., hogy a f.hó 20-án megszökött 2 nőt visszaszállíttatja, hogy ez megtörtént-e, megállapítottam, hogy semmi nem történt ezen a téren, ezekután a két nő lakhelyére mentem, majd ismét a gyártelep D/2-es munkahelyre, ahonnét a baraktelepre, illetve az elkülönítőbe visszavitettem őket.
- 3./ A ma megszökött nő személyazonosságát nem sikerült megállapítani, mivel a Magasépitők rendelőjébe, ahonnét küldték őt, ugyan úgy mint az elkülönítőben nem irták fel a nevét.
- 4./ A szigeten, azaz a betegség gócpontjában a dr. E. által elrendelt üzemorvosi vizsgálatok nem történtek meg, s így dr. E-nek kellett megállapítani 2 újabb esetet s az elszállításáról gondoskodni.

Fentiek alapján a következőket kell leszögezni:

Ugyanakkor, amikor az általános intézkedés megfelelő és minden megtörtént a járvány megállapítására, akkor a helyzet mégis aggályos a következő fegyelmezetlenségek, illetve hiányosságok miatt:

- a./ Az orvosok nem tudják pontosan ki a betegek, nem intézkednek kellő gyorsasággal, tisztifőorvos utasításait nem hajtják végre határidőre.
- b./ Ugyan ez vonatkozik az ápolónőkre is.
- c./ Kevés az ipari ór, egy nem tudja a szabad területén megakadályozni a betegek járkálását. Egyenlőre a Mélyépitő Tröszt vezetőjét kérte fel az ipari ór mellé még egy civil órnek beállítását. Ez folyamatban van.

d./ Mégis szükség lenne, amennyiben 24 órán belül ez lehetséges, kerítés felállítása.

- . -

Az elkülönítő táborban a belső ellátási viszonyok javultak, a betegek megkapták a csikos kórházi ruhájukat.

Hiányosság, hogy a betegeknek nincs mindegyiknek külön kanala, valamint törülközője. Az erre vonatkozó intézkedések azonnal megtörténtek.

Az ipari őrség nem teljesíti feladatát, mert szentanui voltunk, amikor az egyik elkülönített beteg egy pár cipőt kiadott a kapun kívül álló munkatársának.

Az ipari őrség parancsnoka már többizben ki lett oktattva a teendőkről, de az öröknek ő utasítást nem adott ki.

A DISZ.táborban a vizsgálat folyamán találtunk egy súlyosan lázas beteget, aki egész nap a sátrában rejtőzött, súlyosbító körülmény, hogy ugyanabban a sátorban feküdt, ahonnan az egész skralátjárvány kiindult.

A másik beteg torokfájása miatt a munkából korábban hazajött, de szintén nem jelentkezett az orvosnál. Intézkedés történt, hogy a betegek azonnal az elkülönítő táborba kerüljenek.

Mindezek a hibák azt bizonyítják, hogy az orvosi szolgálat ellenőrzése Pentelén a tiszti főorvos által rendkívül laza, annak ellenére, hogy ugy az Egészségügyi Minisztérium, mint az Közegészségügyi Intézet részletes utasításokat adott ki a járvány lefékezésére."/36/

IV. A meginduló termelés

E témakör külön tanulmányt, sőt talán egy könyv terjedelmű irást követelne meg. Itt most csak azoknak a dokumentumoknak közzétételére vállalkozunk, melyek az egész vállalkozás gazdasági irrealitását bizonyítják, valamint a munkaszervezet felépítésén keresztül a működő - és kiépülő - ipari logikát szemléltetik.

A Vasmű és egységei óriási feladatok megvalósítására lettek volna hivatottak. A gigantománia frazeológiája a gyár építőinek és a gyárak dolgozóinak hétköznapijaiba is bevonult. A politikai vezetés által célként kitűzött "Vas és Acél" országának megvalósítása Sztálinváros lakóira különösen nagy feladatokat rótt. Egy termelési értekezlet jegyzőkönyvében a termelési problémák teljessége ezen aspektusból került tárgyalásra.

"Népgazdaságunk 5 éves tervének sikeres végrehajtásánál legfontosabb szerepet a vaskohászat tervteljesítése tölti be, mint annak egyik legfontosabb ága. Vas és acél kell ahhoz, hogy meggyorsíthassuk iparunk fejlődését, gépesíthessük mezőgazdaságunkat, vas és acél kell ahhoz is, hogy tovább erősíthessük a békénket.

Felemelt 5 éves tervünk hatalmas feladatokat állít elénk a vas és acél termelés vonalán is. Acél termelésünk csaknem három és félszer akkora lesz mint a felszabadulás előtti időben volt. Míg 1938-ban az ország minden lakosára 70 kiló acél jutott az évi termelésből, addig 1954-ben 236 kg acél jut majd.

Ezeket a feladatokat hatalmas beruházásokkal hajtjuk végre és ezen nagy munkában az első helyen áll 5 éves tervünk büszkesége, legnagyobb alkotásunk: A Dunai Vasmű, melynek megépítése egymagában is nagymértékben növeli kohászatunk termelését.

Munkahelyünk a D.V. Gépgyára ezen hatalmas kohászati mű első megépülő részlege, gyára lesz.

Ma a Gépgyár dolgozói saját műhelyeik megépítésében, felszerelésében vesznek részt és ebből dicséretre méltóan ki is veszik részüket, nem törődve saját szakmájukkal minden munkát elvállalnak, csak, hogy jövő munkahelyük mihamarább készen legyen.

Azon dolgozunk tehát, hogy a gépgyár mihamarább teljesen készen álljon, hogy utána tovább építhessük benne a Vasmű többi gyárrészeit a Kohót, Acélművet, stb. hogy a nagy Vasmű tervteljesítése sikerüljön, hogy hazánk kohászata felerősödjék és vele együtt a többi iparunk is felfejlődve, eredményesen haladjuk a szocializmus felé vezető uton.

Tehát munkatársaim átérezhetik milyen nagy feladatok első részeinek megoldásán dolgozunk, hogy Gépgyárunk mielőbb elkészüljön. Termelésünk, tehát még ma a saját gyárunk felépítése, munkahelyünk megteremtése.

Ha jól és sikeresen oldjuk meg a mostani feladatainkat, úgy biztos alapot, kiinduló bázist teremtünk a későbbi még nagyobb feladatok elvégzéséhez, a nagy végcélhoz, a Dunai Vasmű megépítéséhez, a vas és acél országának megteremtéséhez.

Tehát A C.V. Gépgyára minden dolgozóját nagy büszkeség kell, hogy betöltse, hogy részt vehet ezen nagy mű megépítésében, a magyar nép történelmének ezen korszak-átformáló munkájában.

A D.V. Gépgyára építésében minden erőnkkel, tudásunkkal arra vettük az irányt, hogy dacára az építkezések nagy lemaradásának a gépműhelyt nagy %-ban X.1-én beindithassuk és az öntödében XI.7-én az első vasöntést elvégezhessek. Ezen célok elérésének gyorsítására munkaverseny folyik, felajánlások segítik az eredmény eljövételét."/37/

A nagy tervek, gigantikus számok azonban nem jelentették a valóságot. A mindennapok ipari folyamatainak működését egyrészt az ipari kapcsolatok zavara bénította. Sem az alapanyag szállítások minőségével, sem a kívánt eszközök mennyiségével nem lehetett a kitűzött célokat elérni.

"A Tervhivatal képviselője bejelenti, hogy a Nehézipari Beruházási NV. részére a pentelei építkezésekhez egy szivattyú azonnali rendelkezésre bocsátása vált szükségessé. A Tervhivatal részéről megállapítást nyert, hogy a Kísszivattyúgyár raktárkészletében 3 db szivattyú tárol, melyek a Nehézipari Külkereskedelmi NV.-nek készültek, de műszaki nehézségek miatt nem kerültek átadásra. Ezen 3 db szivattyú közül kívánjuk a szükségletet kielégíteni.

A Kísszivattyúgyár NV. képviselője ezzel szemben bejelenti, hogy

1./ A szóbanforgó szivattyúk "monel" fémből készültek, a szállítandó nyersviznek véleményünk szerint nem alkalmas, mert igen rövid idő alatt a belső részek tönkremennek.

2./ F. elvtárs által megadott műszaki adatokból számítva a kívánt célnak egy 200 l/p teljesítményű és 180-200 m összemelőmagasságú szivattyú felelne meg, ezzel szemben a szóbanforgó szivattyú 200 l/p teljesítményű 120 m összemelőmagasságú. Ennek következtében a műszaki adatai sem egyeznek meg a követelményeknek.

Amennyiben a fentiektől eltérően az építkezésekre a szóbanforgó szivattyúra szükség volna, a Tervhivatal hozzájárulásával rendelkezésükre bocsátjuk.

A Nehézipari Beruházási NV. képviselője bejelenti, hogy fentieket a maga részéről tudomásul veszi és egy órán belül közvetlen vonalon beszélni fog Pentelével és ettől függően a Tervhivatal utasítani fogja a Kiszivattyúgyárat az intézkedések megtörténte végett.

- . -

S.A. előadja, hogy az itt tárolt és legutóbb érkezett hulladékvas nem alkalmas a jelenlegi üzemmenethez.

A hulladékvas elsősorban tele van sáros szeméttel és megállapítást nyert, hogy egy mázsa hulladékban 20-30 kg. sár és szemét van. A hulladékvasból kivett minták laboratóriumi eredménye is igazolja, hogy olyan magas carbon és mangán tartalma van, hogy a jelenlegi lágyabb minőségű acélfajták gyártásához nem alkalmas. Nem egy esetben a laboratóriumi vizsgálat krómtartalomra is utal, amelynek eltávolítása nagymennyiségű elpazarolt energiát és munkaidőt jelent.

Megállapítást nyert az is, hogy a szállított vashulladék, annyira kevert, hogy benne a magas Mn tartalmu lánctalpaktól kezdve a szürkeöntvényekig, minden megtalálható. Többek között sűrűn található benne minden-

féle még robbanóképes robbanószer, ami a kemencébe beadagolt vas közé keveredve nagy pusztítást okozhat és ami miatt külön tűzszerészt kell alkalmaznunk, aki a vasat átválogatja. A tűzszerész ezidáig kb 35 darab hőség hatására robbanóképes töltött aknát, gránátot, stb. talált.

Kérjük a Vas- és Fémhulladékgyűjtő Vállalatot, hogy a jegyzőkönyvben foglaltakat vizsgálják ki és a szállított vas minőségét sürgősen változtassák meg a nekünk szükséges lágy acélhulladéokra.

- . -

1955. II. 14.-én a budapesti tranzisztorgyár tehergépkocsin leküldött 228 db különféle méretű csiszolókorongot, melyet a Finomkerámia és Üvegkereskedelmi Vállalatnál vettek át.

A küldeményből 14 db nagyméretű csiszolókorong kb 13.000.- Ft értékben kicsorbult és hasznavehetetlenné vált. További 35 db-ról leesett a ráragasztott műbizonylat, amely nélkül azokat használatba venni nem szabad, ezeket vissza kell küldeni, megvizsgáltatni, és amennyiben épek, új műbizonylattal ellátni.

A fent leirt kár azért fordult elő, mert a tranzitraktár gépkocsit küldött a csiszolókorongokért, tehát az átvétel a szállítóvállalat telepén történt és így az árut csomagolatlanul adta ki. A személyzet azonban - nyilván segéd munkások - a csomagoláshoz nem értett és azt a megfelelő óvintézkedések nélkül rakták fel a tehergépkocsira és hozták Sztálinvárosba.

Az ügyvel a rendészeti osztály foglalkozott, mielőtt azt a jogi csoportnak átadták volna. A rendészet fel-

jegyzése szerint a felelősség a szállítómunkásokat terheli, mert nem gondoskodtak megfelelő csomagolásról.

A mi véleményünk szerint a tranzitraktár szállítómunkásai a történetekért nem tehető felelőssé, mert nem feladatuk az anyagátvétel és nem lehet tőlük megkövetelni, hogy szabványszerű csomagolási előírásokat ismerjenek. A tranzitraktár szállítás lebonyolítására való, az anyagátvétel és annak szabályszerű csomagolása nem feladatuk, mert ehhez nem is értenek.

Éppen ezért kérjük B. et.-at, sziveskedjék felszólítani T. és K. et.-akat, hogy adjanak igazoló jelentést és jelöljék meg, ki felelős azért, hogy nagyértékű és kényes anyagok szállítását és átvételét hozzá nem értő emberekre bizzák, akik már másodszor okoznak tudatlanságuk folytán komoly kárt.

Véleményünk szerint az igazoló jelentésből megállapítható felelősök ellen fegyelmi, kértérítési és esetleg büntető eljárást kell indítani."/38/

Ezek a problémák nemcsak a kezdeti időket jellemezték. Még 1955-56-ban - a dokumentált korszak végén - sem volt felhőtlen az ipari kapcsolatrendszer. A csiszolókorongok ügye mellett jelzi azt, hogy a beérkező anyagok átvételére külön osztályt kellett felállítani, s ahol 1956-ban még mindig a négy-öt évvel azelőtti problémákkal foglalkoztak.

"A műszaki ellenőrök észrevételeiket nem minden esetben jelentik a rendszeresített hibajelentőn. A hibaje-

lentő megírása annál is inkább fontos, mivel az bizonyítéka többször már előforduló ugyan azon hibákról, melyeket társ osztályaink nem küszöbölnék ki /pl: rendelés hiányos, ki irás rendelés nélküli szállítás, hibás, törött, szállítás közben megsérült áruk sérülést okozó megállapítása/. Felhivja az elvtársak figyelmét, hogy a szakmai szállítási feltételeket minden esetben tanulmányozzák át és ezek alapján járjanak el, a hibás teljesítés esetében. A hengereltárak átvevőit fegyelmezteti, hogy a beérkező anyagokról kontról ellenzést minden esetben végeztessék el. Kiadja utasításban, hogy a hengerelt áruraktárban lévő 6 szögletes anyagok között sok olyan van melynek két 3 mm-es rozsdá réteg van és ezeket már felhasználni nem lehet, így készítsenek egy listát ezekről az anyagokról, hogy a további intézkedést a kiselejtezésre vonatkozólag megtudja tenni.

Felhivja az elvtársak figyelmét, hogy ha sérült áru érkezik vállalatunkhoz minden esetben jegyzőkönyvben rögzítsék le a sérülés tényét a sérülés okozó személyével. Az utóbbi időben /julus II-III dekádban/ szállított ércfajták a szabványban előirt szemnagyságnál nagyobb mérettel került leszállításra, ami hátráltatja a Nagyolvasztó munkáját így az ellenőrzést körültekintően végezzék és a reklamációt minden esetben tegyék meg. Külön felhivja az elvtársak figyelmét a munkaidő pontos kezdésére valamint annak kihasználására. Nagy súlyt kell fektetni az elvtársaknak, hogy az átvétel késleltesse egyes üzemek munkáját. A jövő hónapban kikell építeni a pakura mintavétel szabvány szerinti módját mert megengedhetetlen az a tény amit a Központi Laboratórium minta vevő eszközölnek, hogy

a pakura mintát szabálytalanul veszik ki, sőt fedetlen edényekben hagyják így esős időben az edénybe víz kerül és a vizsgálat hamis képet mutat." /39/

A termelés konfliktusokat előidéző zavarai mindig két részre oszlottak. Az építkezés és az 1951-től beinduló ipari termelés - először a Gépgyár - termelési problémái lényegileg eltértek egymástól. Amíg az építkezéseken az anyagihiány, a munkaerő-problémák, tervteljesítések jelentették a főbb zavarforrásokat, addig a beinduló termelés során már a beruházás ipari kapcsolatrendszerének minden eleme zavarforrássá vált. Így a belső - munkaszervezeti - konfliktusok, a külső - munkamódszerek, termelési eljárások - kapcsolatok okoztak néha már megoldhatatlan nehézségeket. A beruházás gazdaságtalansága, tehát megépítésének feleslegessége nyilvánvalóvá lett.

"Minden negyedév végén, tehát a II. negyedév végén is megtartjuk munkahelyenként az elmúlt negyedév termelési eredményeiről szóló értekezletet és beszámolunk a jövő negyedévi termelési tervről.

Ezen aktiva értekezleten az egész vállalat globális termelését fogom ismertetni, mely alapul szolgál minden egyes építésvezető részére abból a szempontból, hogy ezen globális terv ismertetése mellett a saját munkahelyén lévő termelési adatokat ismertesse dolgozóink előtt.

Ezen termelési gyűléseket július 18-ig le kell bonyolítani és az erről szóló jegyzőkönyveket a vállalatvezetőség titkárságához be kell küldeni.

II. negyedévben munkánkat sok szempontból zavarta az aratási munkákra távozók miatt előálló emberhiány. Kormányunk segítségünkre jött a DISZ-eseknek ideirányításával, mely nagymértékben megoldotta munkaerő kérdésünket. De kell azonban szögezni azt, hogy az elmúlt negyedévben először fordult elő vállalatunk életében, hogy a munkaerőhiány következtében termelésünket május hónapban 100%-on alul teljesítettük. A másik két hónapban, áprilisban és júniusban tervteljesítésünk 103, illetve 107% volt. Ez mutatja, hogy bizonyos megtorpanás állt be május hónapban vállalatunknál, melyet csak bizonyos szempontból magyaráz meg a munkarőhiány.

Rengeteg rejtett tartalék van munkaerő szempontjából nálunk és ha az építésvezetők körülnéznék munkahelyeiken, a sok lógós munkábaállításával, a munkaverseny megszervezésével, az ujitások, ésszerűsítések felkarolásával, a sztahanovisták és élenjáró dolgozók tanácsainak meghallgatásával sokkal többre lettünk volna képesek.

Kérem az építésvezető szaktársaimat, hogy a fentieket a jövőben tartsák szem előtt és akkor nem fog előfordulni, hogy vállalatunk tervteljesítése körül zavarok álljanak elő.

II. negyedévben elvégeztünk 6 db hidépitést, összesen 120 fm hosszban, melyek körül ki kell emelnem a százalábú hid építését. Ezen hidat, bár általában a többieket is rekord idő alatt, minden felsőbb fórumunk elismerése mellett végezte a műtárgyak építésvezetősége.

5 db átereszt építettünk 42 fm hosszba. Főgyűjtő csatornából elkészült 1.660 fm. Ezzel kapcsolatban fel kell hívnom az építésvezető szaktársak figyelmét arra,

hogy a kitűzésekre és mérésekre a legnagyobb gondot fordítsák, hogy ne fordulhasson elő az a közel 1.5 m-es hiba, mely a csatornaépítéseknel előfordult.

Makadámútból 37.109 m², betonútból 5.100 m² készült. Ipari vízhálózatunkból 7.400 fm, ivóvízhálózatunkból 3.200 fm-et végeztünk el.

Különböző földmunkáinkon az előírt 107.000 m³ föld helyett 139.000 m³-t végeztünk el és a szigeti munkahelyünkön a partfalat alkotó vasbetonszekrények elkészítése mellett 110.000 m³ kotrás alatt elvégezve.

Vizi munkáinkon a magas vízállás és a nehéz műszaki munka miatt némi lemaradás mutatkozik, de ez a műszaki vezetőink átgondolt tervei alapján az év végéig be lesz hozva. Különös nehézségeink vannak a csaposkut befejezésével, melynek munkáit a feltörő artézi víz nagymértékben akadályozza.

A III. negyedévi tervelőirányzatunkat nem tudom teljes részletességgel ismertetni, mert részint tervhianyaink vannak, másrészt előre nem látható új munkákat is kell végezni. Az eddig rendelkezésünkre álló adatok alapján a III. negyedben 41 millió forint értékű munkát kell elvégeznünk, melynek műszaki megoszlása a következő:

Makadámutak 61,900.00 m², aszfaltutak 40,200.000 m², csatorna 2,300 fm, főnyomóvezeték 1.700 fm, földmunka 150.000 m³, kotrás 250.000 m³, különböző betonmunkák 20.000 m³.

Befejezésül kéri az építésvezető szaktársakat, hogy még nagyobb erőfeszítéssel, a munkaversenyek jobb megszervezésével, az ujitó sztahanovista mozgalom felkarolásával legyenek azon, hogy III. negyedévi terv végrehajtásánál az elmúlt negyedben előfordult hibák ki legyenek

küszöbölve és a Dunai Vasmű építésének és a Dunamenti Mélyépitő Vállalatnak eredményei és a felsőbb fórumok elismerése még jobb legyen, mint az elmúlt negyedben volt.

A Dunai Vasmű felépítése a Párt határozata. A szakszervezeti feladatok megkövetelik, hogy az eddigi laza hálózatot megerősítsük, szükséges, hogy a szellemi dolgozókat fokozatosabban fonjuk be a szakszervezeti munkába. A vezetőket a munkásosztály állította a feladatok elvégzésére, a szakszervezetek feladata, hogy az elvtársakat belevonják a munkába, ellássák feladatokkal és meggyorsítsák a Dunai Vasmű mielőbbi felépítését.

Bejelenti, hogy létrejött a műszaki csoport, melynek vezetője R. építésvezető szaktárs. Ő képviseli az ÜB-ben a szellemi dolgozók érdekeit, ő segíti a vállalati tervek teljesítését, hogy azok a célkitűzések, amelyek a vállalatra hárulnak, a szakszervezeti tagság mozgósításán keresztül mielőbb végrehajtottassanak. Javaslati joggal él az igazgató felé, az igazgatói alapok szétosztásánál és premizálási javaslat felállításánál.

Fontos kérdés a bizalmi hálózat kiépítése. Kellő körültekintéssel, rátermettséggel rendelkező bizalmiakat kell választani, hogy munkánk még jobb legyen.

A szakszervezetek feladatai közé tartozik, hogy a munkaversenyt és a termelési kérdéseket tegye súlyponti kérdéssé, minden eredményt és hiányosságot abból a szempontból vizsgáljunk.

A műszaki dolgozók nagyon szépen kivették részüket a kongresszusi versenyből, áttörték a közönyt, amely ezen a téren tapasztalható volt. Ezek az eredmények

kell, hogy biztosítékai legyenek a további eredményeknek.

Hiányolja, hogy a műszaki dolgozók részére nincsenek kidolgozva munkaversenypontok, amelyeknek alapján vállalásukat meg tudják tenni. Ugy szintén adminisztratív vonalon is.

Hosszasabban beszél az anyagtakarékosságról, amely minisztertanácsi határozat, s 5 éves tervünk végrehajtásának egyik legfontosabb láncszeme. Javasolja a takarékossági félórák bevezetését hetenként.

A napközben előforduló gyakori munkakerülések ellen meg kell tenni az intézkedéseket. Elsősorban felvilágosító munkával kell a hétfői napot munkanappá tenni. A hétfői napot békenapnak kell nyilvánítani.

A lógások elkerülése végett javasolja, hogy a telep területére munkaidő alatt belépőket az építésvezető igazolvánnyal lássa el, hogy valóban hivatalos ügyben tartózkodik a telep területén.

Beszél az előlegkérésekről, az itt előforduló visszás helyzetekről. Kellő rugalmasságra van szükség az építésvezetőségek részéről, hogy minden előleg ügyben ne a vállalatvezetőséghez jöjjenek, mert az építéshely saját hatáskörében sokat elintézhet.

Az aratási szabadságok kiadásával kapcsolatban is kéri az építésvezetőket, hogy a dolgozók mindennapos ügyében körültekintéssel járjanak el ne kézlegyintéssel intézzék el ügyes-bajos dolgaikat, hanem vizsgálják ki a kérdéseket.

A szellemi fizikai dolgozók fokozott felelősségérzetét ki kell mélyíteni a Dunai Vasműnél. A munkafegyelem megszilárdítását kell főcéllul kitűzni, s a vezetőknek kell példát mutatni.

Az augusztus 20-i felajánlásokkal kapcsolatban termelési értekezletet kell minden munkahelyen tartani. A felajánlásokat ki kell értékelni.

- . -

A vállalat 1954. I. negyedévében, de már azt megelőzőleg is a termelési tervek teljesítése terén komoly lemaradásban volt.

A kimutatott veszteség az első negyedév mérlegbeszámolója alapján 20,163.000.-- Ft. Az üzem veszteséges gyártásának okai nagyrészt a Termelési osztály munkájában is keresendők. Az alapvető ok azonban a vállalat évek óta fennálló szervezatlenségből /műszaki és ügyviteli/ adódik.

A Termelési osztály munkáját vizsgálva megállapítható, hogy kitűzött feladatát a termelés irányítását, előkészítését és helyszini ellenőrzését a jelen körülmények között megközelítően sem látja el. A Termelési osztály munkatársai, főleg pedig a programozó szervek hónap közben nem kísérik figyelemmel a gyártás alakulását, így az általuk elkészített program előrehaladásáról nincs tudomásunk.

A Gépgyár munkájában meglévő nagyfoku lemaradás okai a Termelési osztály területén az alábbiak:

- a./ Programozás terén figyelmen kívül hagyják a kapcsolódó üzemrészeket, melynek következménye, hogy azonos hónapban válik szükségessé az öntődei, kovácsolási, mechanikai és szerelési munkák elvégzése.
- b./ A program készítésénél a program szerveknek még nincs tudomásuk, vagy csak kis mértékben a programba állított munkadarabok anyagi és műszaki előfeltételeinek biztosításáról.

- c./ A központi program osztály részéről elkészített program inkább kívánság lista, amely nem sürgősségi, sem egyéb sorrendiséget nem tartalmaz.
- d./ Gyakori, hogy a tárgyhavi programba olyan tételeket állítanak be, melyek már az előző hónapokban is szerepeltek, illetve az üzemek részéről a gyártmány elkészült.
- e./ A program készítés alapfeltétele a termelési kapacitás felmérése, gépi és munkaórában, jelen pillanatban nem áll a programozó szerveknek rendelkezésére. Ennek következménye, hogy a programba állított munkák gyakran meghaladják egyes gyártási területek teljesítő képességét, illetve az előkészítés hiányában a beállított tételek 34-40 %-a nem készül el.
- f./ A Központi programiroda részéről leadott programot az egyes üzemszervek nem tekintik a tárgyhavi alaptevékenységüknek éppen a felsorolt hiányosságok miatt. Ezért az üzemi program szervek újabb programozást készítenek /Öntőde/.
- g./ Figyelembe véve, hogy a vállalatnál nagyfokú egyedi gyártás folyik a leadott programok határideje nem teszi lehetővé az üzemi gyártás jó előkészítését.
- h./ Az üzemi programozó munkája csak az utóbbi hetekben lett kellő finomságig megszervezve, amely alkalmas az egyes gyártmányfelelések operációs sorrendben való elkészülésének figyelésére.
- i./ A felületes és kellő alaposággal át nem gondolt programkészítés következménye, hogy május 18.-án a mechanikai üzemben csupán egyetlen tétel komplett a leadott havi programból.

Gyártáselőkészítés.

- a./ Véleményünk szerint a gyártáselőkészítés ma nem tölti be azt a feladatát, melyet általában a gyártáselőkészítő szerveknek vállalati szinten be kell tölteni.
- Jelenleg ugyanis a program elkészülte után a programhoz szükséges anyag megszerzésével és biztosításával foglalkozik.
- b./ Nagyrészt a gyártáselőkészítő szervek hiányos munkájának tudható be, hogy a programozás a biztonságos gyártás feltételei ismeretének hiányában történik.
- c./ A hiányos gyártáselőkészítés következménye, hogy többszáz tételre tehető azon gyártmányok száma, melyek több hónapon keresztül néhány esetben több éven keresztül szerepeltek a Gépgyár programjában és a kellő anyagbiztosítás hiányában mind a mai napig nem készültek el.
- d./ A programba állított gyártmányok komplettirozása nem kielégítő, ezért gyakori, hogy a kiadott program tételesen kb. 50-60 %-ban van legyártva.
- e./ A gyártáselőkészítés a hiányos anyagnyilvántartás miatt olyan anyagmegrendelésekkel szaporította az amugyis magas anyagkészletet, amelyek megfelelő nyilvántartással és a gyártáselőkészítés részéről megfelelő ellenőrzéssel az üzem területén elfekvő anyagok közt megtalálhatók lettek volna.

A Termelési osztályhoz tartozó diszpécser szolgálat tölti be eredeti hivatását. A termelés közvetlen operatív irányítását. Munkájukat nagyrészt a telefonszolgálat és különféle sürgetések töltik ki.

A diszpécserek munkáját tapasztalatunk szerint az üzemi művezetők látják el nagyrészt, amely a programozás helytelenségéből, a műszaki és anyagi feltételek biztosításának hiányából ered.

A Termelési osztály keretén belül működik egy hét főből álló fővállalkozó iroda, melynek tevékenységét és feladatkörét véleményünk szerint ki kell emelni a Termelési osztály kötelékéből. A továbbiakban pedig vizsgálat tárgyává kell tenni, hogy e feladat ellátására szükséges-e külön 7 fő beállítása vállalati szinten.

A Termelési osztály hiányos munkájának további oka, hogy az ott dolgozó munkavállalók műszaki felkészültsége rendkívül alacsony és így nem képesek ellátni azokat a feladatokat, melyek vállalati szinten erre az osztályra hárulnak.

A vállalat egyedi gyártásának jellege fokozottabban megkívánná, hogy a gyártáselőkészítő szervnél a jelenleg túlnyomó többségben lévő kereskedő, segédmunkás és szakmanélküli személyeket legalább a szakmában jártas, a rajz alapismereteivel rendelkező műszaki végzettségű elvtársakat állítsunk be.

A Termelési osztály munkájának elégtelensége nagymértékben fokozta a gazdaságtalan gyártást és évnegyedről-évnegyedre szaporította azon megrendelt gyártmányok számát, melyek a hiányos programozás, gyártáselőkészítés, termelés irányítás és ellenőrzés következtében az idők folyamán nem készültek el.

A termelés ilyen irányítása elősegítette a fizikai és műszaki munkavállalók nagymérvű fluktuációját, mivel nem látták biztosítottnak a folyamatos termelést és ezen keresztül keresetük növekedését. A helyzet jelenleg sem kielégítő, mert pld. a Mechanikai üzem kis és

középesztergasorán a munkaellátottság nincs biztosítva és így a művezetők munkaidejük nagyrészt a munkadarabok biztosításának keresésével töltik el.

Nem különb a helyzet az Öntöde területén sem, ahol legtöbb esetben a faminták elkészítése a mintaüzem programozásának hiányában az Öntöde részére időben nem készül el. A programozó és termelés irányító szervek hiányos munkájának eredménye, hogy a vállalat termelés alakulását megbízható módon bizonylati alapon mérni nem lehet. Ennek kihatásai az önköltség alakulásánál jelentkeznek a legnagyobb mértékben. A bizonylati alapon nyugvó gyártás hiánya helytelen képet ad a vállalat termelésének alakulásáról és így a negyedéves mérlegbeszámoló tényadatai csak megfelelő fenntartással fogadhatók el. /Lásd: a márciusi 100 %-os tervszerűséget./

A hiányos munka eredménye, hogy a szocialista munkaverseny mozgalom mindezideig nem tudott kellőmértékben kibontakozni, az eddigi eredmények csupán kampányjellegűek, az esetenkénti hajrának és a hóvégi hajrának következményei.

A termelés ilyen irányítása komoly mértékben akadályozza a párt és szakszervezeti szervek politikai munkájának eredményességét. A munkavállalók az agitáció során gyakran felvetik, hogy "adjatok munkát, mi dolgozunk." Ha megvizsgáljuk eddigi felajánlásaink részleteit, megállapíthatjuk, hogy gyakran azok nem konkrétak, menetközben nem ellenőrizhetők, sok esetben éppen a hiányos ellenőrzés és felmérés következtében nem aktuálisak.

Az előbbieik következménye, hogy a vállalások értékelése nem mutat raális képet, gyakran nem is értékelhetők és így a kifüggesztett értékeléseknek számos esetben nincs mozgósító eredje.

A Termelési osztály munkájában meglévő nagyfoku hiányosságokért elsősorban felelősség terheli a vállalat volt igazgatóját, K. elvtársat, valamint a volt főmérnököt W. elvtársat és a Termelési osztály volt vezetőit.

A felelősség kérdése ugy a Termelési osztály, mint a vállalat többi osztályainak terén elsősorban a műszaki és ügyviteli szervezeti séma hiányának tekintetében áll fenn. Ennek következménye, hogy a vállalat különféle osztályai és termelést irányító szerveinek munkája nincs kellőképpen összehangbahozva, gyakori a párhuzamos munkák végzése és ennek következtében a felelősség kérdésének áthárítása.

- . -

1./ Az asztalosműhelyben mindmáig nincsenek a fontosabb gépek /:mint pld. vastagság-gyalugép:/ felállítva, -- azonkívül szerszámaik hiányosak, kések nincsenek.

A műhelyben hideg van, fűtés nincs, illetve nem megfelelő. Ilyen viszonyok között asztalosmunkát végezni nem lehet. Az enyvezés nem sikerül. Javasolják, hogy hideg enyvvel dolgozzunk.

Anyagszállítás nincs jól megszervezve. Sok munkalapon se idő, se kategória nincs feltüntetve.

2./ A szállító-brigád /:B:/ becsült normával dolgozik. Állapítsák meg az időelemzők, hogy a normák helyesek /: nem lazák vagy nem túl feszítették-e :/ és rendes normákat adjanak ki a szállító brigádnak.

A pálya kocsi olyan nehéz, hogy nem lehet emberi erővel tolni, olyan nehezen mozgatható.

A markolók a darukra még nincsenek felszerelve. Állítólag oda szükséges 10 eres kábel nem szereshető be.

Javaslattevő szerint 2 db. 5 eres kábellel is meg lehetne oldani, ez talán beszerezhető.

3./ Szerszámokkal nagyon rosszul állunk, azok hiányosak és meg nem felelők /: pld. a légdöngölők rosszak, be vannak rágódva, használhatatlanok és nem kerülnek kijavításra :/.

A műhelyben nincs munka, nincsen programjuk, munkalapok nincsenek, a gyártástervezés nem dolgozik rendesen. Emiatt rengeteg kieső idő van, pedig a műhely tudna dolgozni, ha ellátnák őket munkával.

Az asztalosműhely nem kap megfelelő száraz faanyagot, a nedves fát enyvezni nem tudják, az enyvezett részek utólag széjjelmennek. A gépállási idők nagyok.

4./ A segéd munkásoknak - mint általában az Öntödében - nincsen elegendő szerszám /: pld. kalapácsuk nincs elegendő, a forma kiveréséhez a birtokban lévő 1 db. kalapácsot többen használják, így a dolgozók kénytelenek egymástól elvenni, hogy munkájukat elvégezhessék :/.

A mellék-helyiségek kérdése nincs most sem megoldva, úgyhogy a WC-t az épülettől távol kell használni, ami szintén nagy időkieséssel jár.

5./ Anyag- és szerszámigénylés már régen le lett adva az anyagbeszerzéshez /: K. elvtárshoz :/, azonban mindmáig nem történt meg a beszerzés. A dolgozók már azt javasolják, hogy ők maguk mennek fel Budapestre szerzések vagy anyagok beszerzésére és kérnek erre megbízást, mert így dolgozni nem tudnak.

6./ A létrák beépítésénél a betont vésni kell, - létrán kell a magasban is emiatt dolgozni. Erre a munkára azonban kevés időt kaptak az időelemzéstől. Az időelemző az

időt úgy adta meg, hogy a helyszínen azt nem vizsgálta meg. Az ide megadott idő felülvizsgálandó.

A dolgozók nincsenek munkával ellátva, nincs megszervezve a munka és emiatt nagy kiesések vannak.

7.8./ Szerszám, kalapács, csavar stb. nincs és ez a raktárból sem szerezhető be. Az üzemvezetőségtől senki sem foglalkozik ezen súlyos, termelést gátló hiba kiküszöbölésével.

Ésszerűbb volna, ha a munkák csoportban /: brigádban :/ folynának, mert így a szerszámhiány következményei csökkennének és a regie-ben is megtakarítás volna elérhető.

Az örökkel is rendetlenség van a műhelyben. Egyik vasárnapi leltározás alkalmával - dacára, hogy éjjeliőr volt beállítva, - az olvasztó kokszból teherautóval akartak a műhelyből elvinni és csak az ott dolgozók éberségén mulott, hogy ez nem történt meg.

A dolgozók szerszámai nincsenek jól elhelyezve és megtörténik az is, hogy az egyik dolgozó elveszi a másiktól,- azonkívül az is előfordult, mint pld. P. János elvtársnál, hogy egy kb. 50.- forint értékű ecsetet elvittek tőle, amit nevezett nagy keresés után az egyik lakatos szekrényében talált meg.

A műhelyben balanc nincs, erről nem történt gondoskodás a műhely felszerelésének megtervezésekor.

9./ Az öntőcsarnokban és egyáltalában a többi, már üzem alá kerülő helyiségben a jelen építészeti hiányok miatt ugyszólván dolgozni nem lehet. Bejárati ajtók tönkremenve, vagy fel nem szerelve, az ablakok be nem üvegezve olyan huzatot eredményeznek a műhelyben, hogy az ott dolgozók egészségét súlyosan megtámadja és emiatt máris

sokan megbetegedtek. De mi lesz akkor, ha az idő hidegebbre fordul és ezek a be nem fejezett munkák nem készülnek el? Az üzem megindulása óta ugyyszólván semmi munkát sem folytattak és nagyjából minden majdnem úgy van, mint november 7.-én. Kérik a vezetőséget, járjanak el ismételten a Beruházásvezetőségénél, illetve az építőknél és a legnyomatékosabban követeljék az épület hátralévő munkáinak legsürgősebb befejezését.

Az őrzésre vonatkozólag jellemző, hogy míg a főbejáratnál ott van a portás, ugyanakkor a többi kapukon az jön be aki akar, mert hiszen ott őrök nincsenek és ezen kapukat - részben hiány miatt - nem is lehet lezárni.

10./ A műhely munkaellátása már ugyyszólván katasztrófális,- munkahiány és daruhiány miatt a kiesés sokszor 80 %. A Programiroda részükre nem végez rendes munkát /: pld. utólag derül ki, hogy a kiadott munkához fa-minta nincs, s akkor kapkodnak utólag más munka után, mely esetben szintén vagy minta nincs, vagy pedig ha minta van, szekrény nincs vagy az is előfordul, hogy a minta itt van és rendelés nincs,- nem beszélve arról, hogy munkalap nincsen. Így a dolgozók nem tudják, hogy a következő munkájuk mi lesz, legtöbbször a kiadott munka után munkát nem kapnak és kénytelenek nem szakmájukba vágó tevékenységgel kitölteni idejüket.

A dolgozók felhívják az üzemvezetőség figyelmét arra, hogy azöntők között sok VI. és VII. kategóriájú munkás van, de már látható, hogy részükre legfeljebb IV. és V. kategóriájú munka adható ki, ami természetesen azt vonja maga után, hogy a dolgozó 6 hónap letelte után kérheti az innen való elhelyezését, amit nekünk meg is kell engednünk.

Kifogásolja a felszólaló, hogy a december havi terv túlórával lett teljesítve, ami nagy hiba és nem reális tervteljesítés és amellet az illető terméket sokkal nagyobb költséggel is terheli meg.

Az üzemvezetőség, illetve a művezetők nem gondolnak arra, hogy az apparátok /: hegesztő :/ befagyhatnak, ami sok üzemi kellemetlenséghez vezethet. Helyes volna az apparátokat egy külön kezelőre bízni, hogy azzal ne a hegesztőnek kelljen törődni, azonkívül gondoskodni arról, hogy az apparátok szabályszerűen legyenek elhelyezve és egymástól az előirt távolságban legyenek.

A villanyhegesztő gépek nincsenek szabályszerűen bekötve a hálózatba. Sok esetben csak egyszerűen dróttal van a csatlakozás elintézve, konnektor nincs, miért is ezen hanyagul és szakszerűtlenül eszközölt bekötés miatt sok üzemzavar van /: kiég a biztosíték, stb. :/.

Az öntvénytisztítóban nincs megfelelő köszörűkő. A jelenlegi köszörűkő sima, nem az ide szükséges durva szemcséjű, aminek következménye, hogy a munka hosszabb ideig tart. Állítólag meg van már rendelve, de még most sem került birtokukba.

A művezetők és diszpécserék nem szervezik meg kellőképpen a munkát. Magvas kezelő nincs, homok előkészítés nem megfelelő és ezért is sok a kiesés.

Felszólaló javasolja, hogy B. elvtárs jöjjön le a műhelybe és állapítsa meg ő is, hogy milyen keserves ilyen be nem fejezett épületben dolgozni. Ha az üvegezés nem megy, akkor legalább be kell az ablakokat deszkázni.

Miután fürdő nincs a műhelyépületben, kénytelenek a dolgozók piszkosan, mocskosan az üzemi ruhájukban - sokszor kiskabátban - hazamenni, mert hiszen rendes felsőkabátjukat nem mocskolhatják be. Mikor hazaérnek, otthon a lakásukban nem tudnak rendesen megfürödni, mert hiszen az erre a célra nekik átadott szén kevés és az is csupa por. Piszkossági pótlékot nem kapnak.

11./ Az elektromoskemence tető már annyira rossz és féltő, hogy hamarosan teljesen tönkre fog menni, esetleg beszakad. Nem történt eddig gondoskodás arról, hogy a tartalék tető, mely már ki van dobva, megjavításra kerüljön. Állítólag téglá nincs és nem tudták azt beszerezni.

Az elektromoskemence kiszolgálását végző szivattyúk szétfagyhatnak, - senkisésem gondoskodik azok fagy elleni védelméről /:pld. szalmafonattal becsavarni :/. Ugyanez áll a vízvezetékre is, amely szintén fedetlenül van lefektetve, már pedig, ha ezek befagynak, teljes üzemzavar áll elő.

A kapcsolótábla bejárati ajtaja még most sem kész, aminek következtében a kapcsolótábla műszerek tönkre fognak menni.

12./ A kemencéhez 5 tonnás mérleg lett ígérve, ami azonban mindezideig nem került oda.

Az üstöket nagyon drága fával kifűteni, sürgősen át kell térni az üstöket gázzal fűteni, amire a lehetőség már meg van.

13./ Az asztalosműhely sokszor áramhiánnyal küzd, illetve fáziskimaradás miatt a meghajtó motorok tönkremennek.

14./ A daruk villamos karbantartása nagyon nehezen megy, mert a rendelkezésre álló villamoserők egyike sem dolgozott eddig darukarbantartással. A legsürgősebben gondoskodni kell arról, hogy a villamosműhely olyan villanyszerelőket kapjon, akik darukkal már dolgoztak."/40/

A termelési zavarokra adott válaszok egyik eleme a központosított munkaszervezet kiépítése, megerősítése volt, a másik a különböző "rendkívüli" "operatív" szolgálatok létrehozása. E szolgálatok nemcsak a termelés menetének kooperációs zavarait voltak hivatottak elhárítani, hanem a munka végzés feletti kontroll erősítését is elvégezték. Ezen intézkedések bevezetése egybeesett az új normák megállapításával az új - szigorubb - bérezési rendszer bevezetésével./41/ E különleges szolgálatokat a hagyományos magyar ipari üzemekben bevett és megszokott termelésirányítási rendszer fölé szervezték. Így egy, - a szovjet ügyészi szervezethez hasonló - azonnal beavatkozó, különleges hatáskörökkel felruházott termelésirányító szervezet született./42/ A szervezeti viszonyok "karbantartása" azaz az állandó átszervezés a tárgyalt időszak sajátosságának is tekinthető. A szervezeti átrendezések végül egy túlméretezett termelésirányító apparátus felállítását eredményezték. Így az összlétszám messze meghaladta a kezdeti - műszaki tervekben foglalt - létszámelképzeléseket.

A központosított ellenőrzést kiépítő intézkedések közé tartozott a rendészet és az őrség felállítása. Azt, hogy e szervezetek a katonai mintát követték, úgy gondolom mondani sem kell.

"1./ A vállalat biztonságával foglalkozó előadó feladatai:

- a./ Irányítja és ellenőrzi a főportások, kapufelölősök, üzemőrök és kísérők munkáját. Kiképezteti őket a feladatukról, megszervezi szakmai továbbképzésüket és kiadja szolgálati beosztásukat.
- b./ Ellenőrzi és gondoskodik a vállalat védelmét szolgáló rendelkezések végrehajtásáról.
- c./ Irányítja a kapuk ellenőrzését, biztosítja az idegen személyek a vállalat üzemeibe, raktáraiba való belépés rendjét.
- d./ Biztosítja a vállalat közelében és a vállalat belső területén a fényképezési tilalmat. Megakadályozza, hogy a vállalat területére engedély nélkül fényképezőgépet bevigyenek. Engedélyezett fényképezéshez felügyeletet biztosít.
- e./ Gondoskodik arról, hogy a kapuforgalom lebonyolításához a szükséges nyomtatványok /kapujegyek, állandó belépők stb./ rendelkezésre álljanak és a vállalatokhoz eljussanak.
- f./ Naponta felülvizsgálja a portások által elszedett kapujegyeket és a gyanus, lopási szándékból kiállított kapujegyeket az illetékes vállalathoz beosztott rendészeti előadónak kivizsgálás céljából átadja.

2./ A társadalmi tulajdon védelmével foglalkozó elő-
adók feladatai:

- a./ A társadalmi és személyi tulajdon őrzésének megszervezése, a csomagőrök, kerékpárőrök, motozók és öltözőőrök ellenőrzése, a bűncselekmények megelőzésének biztosítása.
- b./ Biztosítja és ellenőrzi, hogy a raktárakban a tárolás és a nyilvántartás, valamint az ajtók és ablakok bezárásával az ott tárolt anyagok lopás ellen biztosítva legyenek. Gondatlan raktározás esetén jelentést tesz a vállalat igazgatójának.
- c./ Gondoskodik /a vállalat létszámában lévő öltözőőrökön keresztül/, a dolgozók személyi tulajdonának biztonságos őrzéséről.
- d./ Kötelessége a motozók, csomagőrök, kerékpárőrök munkájának állandó ellenőrzése.
- e./ Felelős rábizott üzemében a munkafegyelmet, a munkafegyelem betartását ellenőrizni.
- f./ Ellátja az ügyeleti szolgálatot az osztályvezető utasítása alapján.
- g./ A társadalmi vagy személyi tulajdon sérelmére elkövetett cselekményekről jelentést készít és az igazgató döntése szerint az illetékes fegyelmi hatóságnak vagy nyomozó hatóságnak adja át az ügyet. Az olyan esetekkel, melyek a rendőrség vagy az ügyészség hatáskörébe tartoznak csak addig foglalkozik, amíg a fenti szerveknek az ügy részletes kivizsgálásának érdekében kiindulásként tájékoztatást nem tud adni.

3./ Főportások és kapufelelősök feladatai:

- a./ A főportás felelős a reábizott főporta, porták dolgozóinak munkájáért. Gondoskodik a főporta és környékének rendjéről, tisztaságáról, továbbá arról, hogy idegen személyek a porta helyiségében ne tartózkodjanak.
- b./ Ellenőrzi a portások esti, illetve reggeli váltását a portások és őrök bélyegzését. Gondoskodik arról, hogy minden kapunál a szükséges szolgálat biztosítva legyen még abban az esetben is, hogyha valamely kapuhoz a kiírt szolgálatos szolgálattételre nem jelent meg. /Ilyen esetben a kapu őrzését az őrparancsnok fegyveres őrrel biztosítja./
- c./ Elkészíti a napi jelentést a szolgálatnak megfelelően és azt minden reggel 9 h-ig leadja.
- d./ Rendszeresen ellenőrzi a portások és őrök szolgálatát és ezeket a helyszínen munkájára kioktatja. Gondoskodik arról, hogy a portásoknál elkobzott anyagok az erre kijelölt helyre kerüljenek. Az elkobzott anyagokért felelősséget vállal.
- e./ Irányítja és ellenőrzi a vállalat dolgozóinak igazoltatását és a kapubelépők kiállítását. A Kohó- és Gépipari Minisztérium által kiállított lila- és fekete vászonkötéses egy-kettő-három aranyávós, továbbá kettő barnasávós igazolványok tulajdonosait igazolványuk felmutatása után az abban megjelölt üzemszabványokban szabadon közlekedhetnek.

f./ A minisztérium által kiállított egyszeri belépési engedélyekkel érkezők személyi igazolvány felmutatása mellett léphetnek be az üzem területére, mely az egyszeri belépési engedélyükön meg van jelölve. Kiséretéről ugyancsak a belépési engedélyen feltüntetettek szerint gondoskodik.

g./ A karhatalmi és bűnügyi tűzrendészeti szervek, továbbá a HM. megbizottai megbizólevél felmutatása után kapubelépővel léphetnek a gyár területére.

Már az első látogatáskor be kell vonni a minisztérium által kiállított és lejárt belépési engedélyeket és kapubelépőket. A hátlapjára rá kell vezetni az érkezés és távozás pontos időpontját.

h./ Ellenőrzi és irányítja a főportára beosztott motozók és kísérők, valamint csomagőrök munkáját.

i./ Irányítja és ellenőrzi a kapun ki- és beszállított árukat.

j./ Szoros kapcsolatot tart a rendészeti osztály illetékes előadójával és minden rendkívüli eseményről azonnal jelentést tesz.

A rendészeti Osztály vezető által meghatározott időben esténként ellátja a rendészeti ügyeleti szolgálatot.

4./ Portások feladatai:

a./ A főportás és kapufelölösök irányítása alapján ellátja a kapuszolgálatot.

- b./ A vállalat dolgozóinak igazoltatása a személyi igazolvány és belső igazolvány azonosítása és érvényesítése, ellenőrzése, különös tekintettel a tárgyhavi bélyegzők érvényességére.
 - c./ Megakadályozza, hogy munkaidő alatt megfelelő igazolvány nélkül /vörösstráfos, zöldkörös igazolványok, vagy kilépő jegyek/ nélkül a dolgozók a gyár területét elhagyhassák.
 - d./ Ellenőrzi az áruk ki- és beszállítását. A szállitmányt azonosítja a kapujeggyel. Biztosítja, hogy az üzemet az áru kapujegy nélkül el ne hagyhassa. A gépkocsit átvizsgálja, a gépkocsi-vezetőt és a gépkocsin tartózkodó személyeket megmotozza, kivéve azokat, akik a motozás alól mentesítve vannak.
 - e./ Megőrzi az üzemek leadott kulcsait, a kulcsok kiadásáról és bevételéről nyilvántartást vezet.
 - f./ Átveszi a műszak megkezdésekor a portát, műszak befejezésekor átadja és minden rendkívüli eseményről a Rendészeti Osztály illetékes előadójának jelentést tesz.
 - g./ Felügyel arra, hogy minden dolgozó a saját bélyegzőlapjával bélyegezzen és megakadályozza, hogy egy dolgozó több bélyegzőkártyát lebélyegezzen.
- 5./ Az üzem területére beléphet:
- a./ Minden területre érvényes /zöldkörös és vörösstráfos/ igazolványok tulajdonosai a nap bármely szakában.

- b./ A lila-fekete vászonkötéses, egy-kettő-három aranyávós, továbbá a kettő barnasávós miniszteri igazolványok tulajdonosai az üzem bármely részére beléphetnek.
- c./ Idegen látogatók, dolgozók hozzátartozói csak abban az esetben léphetnek az üzem területére, ha a rendészet által kiállított üzembelépési engedéllyel rendelkeznek.
- d./ Portások és örök feladatai, hogy megakadályozzák az illetéktelen személyek a gyár és üzem, illetve csarnok területére való belépésüket.
- e./ Portások és örök feladatai, hogy megakadályozzák ittás állapotban lévő személyek, 4 éven aluli gyermekek, az üzem területére belépjenek.
- f./ Ügyel a felállítási helyére és környezete rendjére, tisztaságára, valamint tűzrendészeti és biztonsági óvórendszabályok betartására. Minden rendkívüli jelenségre azonnal felhívja felettesei figyelmét.
- g./ Kötelessége a szolgálat ellátásához szükséges felszerelési tárgyakat tisztán tartani, megőrizni és a leváltáskor azokat hiánytalanul átadni.

6./ Motozók feladatai:

- a./ Munkáját a főportás, vagy ahol ilyen nincs a portás utasítása szerint kell végeznie. A motozónak meg kell motoznia: szurópróba szerűen az üzemekből távozó dolgozókat, az igazgató által felmentett személyek kivételével, akiknek belépési igazolványán ez a körülmény fel van tüntetve.

- b./ Az üzem területén tartózkodó idegen vállalatok dolgozóit, az üzem dolgozóival azonos elbírálás alá kell venni, és valamennyi dolgozót meg kell motozni, mindazok kivételével, akiket az igazgató motozás alól felmentett.
- c./ Nem kell megmotozni a K.G.M. lila-fekete vászonkötéses, egy-kettő-három aransávós, továbbá a kettő barnasávós igazolványok tulajdonosait.
- d./ Nem kell megmotozni a Pártszervezet, DISZ kiküldötteit, a Mt.O.T., valamint a társmínisztériumok igazolványaival rendelkezőket.
- e./ Motozást csak az arra rendszeresített motozófülkében szabad elvégezni, meg kell akadályozni a motozóknak, hogy az üzem területére engedély nélkül csomagot, lőfegyvert, fényképezőgépet és robbanásveszélyes üzemnél, gyújtószerszámot bevigyenek vagy onnan engedély nélkül személyi tulajdonon kívül kihozzanak.

7./ Kísérők feladatai:

- a./ A főportás irányítása alapján a vállalathoz érkező idegen személyek kísérése. A főportás vagy a portás által kiállított kapubelépőt átveszik és az idegent a belépőn feltüntetett üzembe a megjelölt személyhez elkísérik. A munka befejezésekor a kapubelépőt a meglátogatott személlyel igazoltatja, az idegent a kapuhoz visszakíséri és a belépőt a portásnak átadja.
- b./ Amennyiben a látogató hosszabb időt tölt a vállalatnál, úgy a kísérő az idegent a vállalat ügyintézőjének adja át és a szolgálati helyére visszatér.

- c./ A kapubelépőt az esetben a vállalat ügyintézőjének adja át, aki köteles az idegen további kíséréséről gondoskodni.
- d./ Kötelessége ügyelni arra, hogy az idegent a legrövidebb utvonalon kísérje a kijelölt helyre és biztosítsa, hogy az idegen csak abba az üzemszobába léphessen be, ahová a kísérést elrendelték.
Szükség esetén a motozói munkát is el kell végeznie.

8./ Kerékpárőr feladatai:

- a./ Köteles a kerékpárokat, úgy vállalati, mint saját kerékpárt a műszak megkezdésétől a műszak befejezéséig megőrizni.
- b./ Gondoskodik arról, hogy minden reábizott kerékpárt sorszámmal lásson el, és csak az arra illetékes személynek adja ki a kerékpárt.
- c./ A megőrzésre bízott kerékpárokért anyagilag is felelős.

- . -

1./ Az őrség tagjainak szolgálati viszonya.

- a./ Az őrség tagjai az üzem alkalmazottjai.
- b./ Az őrség tagjainak munkaviszonyát a vállalattal kötött szerződés határozza meg.
- c./ Az őrség tagjai munkájukban azonos elbírálás alá kerülnek a vállalat dolgozóival. Súlyos szolgálati vétség /pl. jogtalan fegyverhasználat stb./ esetén ügyüket a katonai büntető bíróság elé kell utalni.

2./ Az őrség alárendeltsége.

Az őrség alá van rendelve:

a Kohó- és Gépipari Miniszternek,
az iparágat irányító miniszterhelyettesnek,
a K.G.M. Rendészeti Osztály vezetőjének,
a vállalat igazgatójának,
a vállalat rendészeti osztály vezetőjének.

Azon vállalatoknál, ahol a fegyveres őrségnek a rendészeti osztálytól független parancsnoka van, ott köteles hetenként az őrség parancsnoka az őrsparancsnoknak eligazítást tartani. Ahol az őrség a rendészeti osztályvezető alá tartozik, ott az őrség parancsnokának a rendészeti osztályvezető köteles hetenként eligazítást tartani.

3./ Az őrsparancsnok kötelességei.

Az őrsparancsnok köteles szolgálati helyén a megszabott időben megjelenni. Szolgálati helyét csak a rendészeti vezető engedélyével hagyhatja el. Köteles az őrség szolgálatát irányítani és az ezzel járó feladatokat elvégezni.

Köteles a vállalati rendészeti osztály vezetőjének, illetve ezen keresztül a KGM rendészeti osztályának az őrszolgálat ellátására vonatkozó utasításait végrehajtani.

Jól ismerje az őrség beosztottjainak kötelezettségeit, őrségének és őrhelyeinek különleges utasításait, az őrzött létesítmények védelmi tervét és az üzem sajátosságait.

Tartson eligazítást az őrség tagjainak.

Szigoruan ügyeljen arra és állandóan személyesen ellenőrizze, hogy az örök szolgálatukat helyesen

lássák el. Ellenőrzései oktató jellegűek legyenek. Idejében indítsa el és ellenőrizze, hogy a sorrakerülő váltás ismerje kötelességeit. A váltás úgy történjen, hogy az őnök felvezetését a legtávolabbi őrhelyre kimenő őr végezze el. Jelentését a felváltó őrnek adja át, **aki tartozik** beérkezésekor az őrsparancsnoknak jelentést tenni. Nagyobb létszámmal rendelkező őrségnél erre a célra külön felvezetőt kell rendszeresíteni.

Ha az őnök váltásánál vagy szolgálat ellátásánál rendellenességet észlel az őrhelyen, akkor az őrhelyre megy és részletesen tisztázza az észlelt rendellenességeket, az őrt leváltja és bejegyzi az észlelt rendellenességeket az őrnaplóba és azonnal jelentést tesz a rendészeti osztályvezetőnek.

Ellenőrizze a h iradás és jeladás technikai eszközeinek, továbbá az őrszoba és őrhelyek felszereléseinek állapotát. Az észlelt hiányosságokat haladéktalanul jelentse a vállalat rendészeti osztály vezetőjének.

Az őrsparancsnok köteles a pihenőben lévő őroktól fegyverüket átvenni és a szolgálat megkezdésekor átadni.

Az őrsparancsnok személyesen felel a fegyverek és lőszerrek megővéséért, azok karbantartásáért, egyben ügyeljen az őrszobában előirt rend betartására.

Diveziós, kártevő megnyilvánulásokat haladéktalanul jelentse a rendészeti osztály vezetőjének, ha a késedelem veszéllyel jár, az ÁVH-nak.

Az őrsparancsnok a gyanus személyeket, vagy azokat, akik az őrzött területre igyekeztek engedély nélkül behatolni, rövid kikérdezés és motozás után irányítsa a rendészeti osztály vezetőjéhez. Az esetről azonnal tegyen jelentést az ÁVH-nak.

Ha az ōrszobában, az ōrhelyen, vagy az űzem bármely területén tűz űt ki, az ōrsparancsnok gyorsan intézkedjen a tűzoltásra és az anyag megmentésére. Egyidejűleg értesítse a tűzoltóságot.

Ha az ōrség tagjai közül valaki megbetegszik, vagy igazolatlanul hiányzik, azonnal jelentést tesz a rendészeti osztály vezetőnek.

Orvosolja az ōrség beosztottjainak sérelmét, kérelmeiket továbbítsa a rendészeti osztály vezetőjének.

Az ōrség ellenőrzésére érkező személyek engedélyét hasonlítsa össze az ōrszobán lévő engedélymintával.

Az ōrsparancsnok felváltásakor a szolgálati idő alatt észleltekről jelentést tesz a rendészeti osztály vezetőjének és ōrnaplón keresztül átadja az őt felváltó ōrsparancsnoknak."/43/

A minták a katonai szervezést követve adottak voltak. De adottak voltak azok a munkaszervezési eljárások is, melyek bevezetésének erőltetésével tulajdonképpen egy bevált és működő termelési kultúrát döntöttek romba. S ezzel felszámolták a "szerves" ipari fejlődésből következő értékeket, cselekvési normákat, mintákat is. Pedig e tradíciók nélkül a termelésen belüli kooperáció működésképtelen, minden erőltetett szervezeti átszervezés ellenére is.

"Fejlődő Népgazdaságunk megköveteli, hogy régi és elavult munkamódszereinket haladott szovjet módszerekkel cseréljük fel. Ez tette lehetővé, hogy a felszabulás

előtti fajlagos teljesítményeket, a kemence kihasználását, ezen keresztül a termelékenységet 15-20 %-kal fokoztuk.

A fejlett szovjet munkamódszerek átvételében nagy segítségünkre volt A. elvtárs, aki 1951. februárjában megtisztelte látogatásával üzemünket.

Az ő látogatása és önzetlen tanácsai különösen azért bírnak nagy jelentőséggel népgazdaságunk fejlesztése szempontjából, mert tanácsai elsősorban közvetlen a fizikai munka-végzés helyes módszerének kialakítására irányultak. A kemencék helyes kezelése, az adagok gondos berakása és mindezekben tulmenően a kemencék szakszerű és gondos ápolása azok a szempontok, amelyek köré a tanácsai csoportosultak.

A párt és Szakszervezet, valamint az üzem műszaki vezetősége még A. elvtárs itt tartózkodása alkalmával látta, hogy olyan értékes tapasztalatokról van szó, amelyeknek a dolgozók legszélesebb rétegei között való elterjesztése feltétlen szükséges. A tapasztalatok elterjesztésére ankétokat szerveztünk, amelyeknek előkészítésével a Pártbizottság az MSZT-t bizta meg. Három alkalommal rendeztünk ankétot, amelyen az üzem vezetője, Cs. et. ismertette A. elvtárs tanácsait, feldolgozva a legnagyobb részletességgel a helyi viszonyokra.

A elvtárs munkamódszerét közvetlenül J. elvtársnak adta át, aki a brigád tagjaival megbeszélve azonnal látta, hogy az új módszer többtermelésre ad lehetőséget és fokozza a kemencék tartósságát, mivel a kemencék csapolás közben a legkedvezőbb időpontban történik, tehát a javítás gyors és egyben eredményes is. Az üzem vezetői bár látták, hogy az új módszer általánosságban alkalmazható és feltétlenül eredményes, részben rosszul értelmezett műszaki okokra hivatkozva, pl. hogy ezek más

kemencék, mint a Szovjetunióban, részben pedig hiúságból nem harcolt eléggé a módszerek többi kemencéknél való elterjesztéséért. Legnagyobb kifogás az volt az üzemvezetőség részéről, hogy a kemencék 10 naponkénti javítása nem oldható meg, mivel a kemencék feneke 10 napig nem tart, hanem ehelyett minden vasárnap kemencét kell javítani és ezt az évtizedes szokás és az akkori gyakorlat látszólag igazolta is. Hamarosan az üzemvezetőség A. elvtárs módszerének részletes tanulmányozásával rájött arra, hogy a kemence fenekek nagyjavítását is helytelenül végzik, azért nem tartanak a kemencék 10 napig. Először a IV.sz. kemencénél próbálták ki J. et. brigádjával az új fenék nagyjavítási módszert és a kemence 10 napig eltartott. Ezzel azokat a látszólagos objektív nehézségeket, hogy kemencéink más rendszerűek, mint a SZ.U.-ban és a kemencejavító anyag gyenge minőségű, sikerült eloszlatni.

A Pártbizottság, látva, hogy az új módszer nem terjed kellő gyorsasággal az üzemben, az olvasztárok tartózkodnak az átvételtől, határozatot hozott, hogy a legközelebbi termelési értekezleten J. et. ismertesse az új módszert és a vele elért közel 10 %-os termelési eredményt. Termelési értekezleten a dolgozók részéről értékes hozzászólások születtek, viszont volt számos ellenvetés is, ezért a P.B. elhatározta, hogy a problémával a P.B. ülésen foglalkozik.

A P.B. ülés határozatot hozott a módszer terjesztésére. Mozgósította az I. kemencénél dolgozó Ifjusági Béke brigádot, munkáját és eredményeit naponta ellenőrizte, a sajtón és a hangoshiradón keresztül népszerűsítette. A népszerűsítésben a PB-nek segítségére volt az új módszer, amely nemcsak nagyobb anyagi elismerést, hanem az ifjuság elismerését is hozta.

J. és F. elvtársak brigádjának versenye egyre előbb és eredményesebb lett. Ekkor csatlakozott az új munkamódszerhez P. és D. et. brigádja, akik hasonló eredményeket értek el.

Az új módszer széleskörű elterjedésével az üzem termelési eredményei egyre fokozódtak, augusztus hónapban a termelés már több mint 20 %-kal volt magasabb, mint A. et. látogatása előtt, amelyhez nagyban hozzájárult az új módszer bevezetése. Az eredmények tovább fokozódtak olyanképpen, hogy végül is az az üzem amely több mint fél éven keresztül nem teljesítette tervét, az év hátralévő részében lemaradását behozta és éves tervét teljesítette. Az ellenség látva az eredményeket, fokozta tevékenységét az új módszer elterjedése ellen.

Ekkor a P.B. foglalkozva az ellenség tevékenységével, rájött arra, hogy a módszer lassu elterjedése az üzemben lévő maradiság és a jobboldali szociáldemokrata tevékenység következménye. Munkájuk már akkor megnyilvánult, míg A. et. az üzemben tartózkodott és dolgozott.

Előre terjesztették, hogy az új módszer rosszabb, mint a régi és a gyakorlatban úgy sem fog beválni, ezenkívül a melegen végzett javítás árt a dolgozók egészségének. Az ő aknamunkájuknak volt a következménye - mint később kiderült -, hogy J. et. tartott termelési értekezletre amelyen J. et. a beszámolót tartotta - az olvasztárok nagy része tüntetőleg nem jött el. Vasárnaponként végzendő fenékjavításhoz való ragaszkodás mögött pedig a klerikális reakció húzódik meg. Olyan megnyilvánulások is tapasztalhatók voltak, már A. et. által tartott kiértékelő értekezleten is, hogy előre kitervezve olyan műszaki kérdéseket tettek vel A. elvtársnak, amire gondolták, hogy a Szovjetunióban az olvasztári beosztás képesítéshez és elméleti felkészültséghez van kötve.

A P.B. leleplezte az ellenséges tevékenységet aktiva hálózatán keresztül megindította ellene a harcot, amely eredményes volt, amely eredményét különösen 1952. év terv sikeres teljesítésében mutatta meg. A P.B. azt a hibát követte el, hogy 1952. első félévében megtartott sikeres A. ankétok rendezése után úgy látta, hogy ezzel feladatát végleg teljesítette s közben időszakonként az új módszer alkalmazása ellanyhult, másutt pedig politikai jelentőségéről megfeledkezve egyszerűen az üzemvezetőség által leirt új technológia bevezetésének tekintette. Az ellenőrzés és népszerűsítés elhanyagolásának következménye az, hogy pl. az ugynevezett szárazfenék módszer, amellyel 1952. folyamán eredményeket értünk el, szinte teljesen feledésbe ment, ezért időszerű A. et. munkamódszeréről a PB. részéről újra foglalkozni annál is inkább, mert az azóta eltelt idő alatt legtöbb gondot okozott, hogy időközönként a Munkakörülmények megváltoztak, mint pl. könnyebb lett a hulladék és ezáltal nehezebb a pillérek tapasztása, megnehezíti, hogy kemencejavító anyaghiánnyal küzdőtünk, amelyek nehezítették a módszer folyamatos fenntartását és az ellenség tevékenységének voltak segítségére. Az év folyamán újabb szovjet irodalom alapján kidolgozott új kemencetapasztó massa alkalmazásával azonban az ellenség ilyen irányú tevékenységének is gátat vetettünk. Időközönként elhanyagoltuk a műszakátadás ellenőrzését és lanyhult a másodpercekért való küzdelem, azért időszerű az A. tanácsok újra való felfrissítése, annál is inkább, mert az I. és II. kemence brigádjainak szocialista szerződése a kölcsönös segítségre, már maga is nem más, mint az A.-féle munkamódszer gyakorlati alkalmazásának felujtása. A tapasztalatok felujtásának biztosítására a következő javaslatokat tesszük."/44/

V. A sors adta kenyér emberei

Minden munkaszervezet sajátossága az emberi konfliktusok kialakulásának lehetősége. Így volt ez Sztálinváros "szocialista üzemeiben" is. Csakhogy a konfliktusokat sokszorosan felerősítette, kiélezte az a politikai légkör, amely a kor Magyarországra jellemző volt, s amely a sztálinvárosi építkezés politikai fontossága miatt meghatározta Sztálinváros lakóinak mindennapjait.

"1952. január 14-én a bérelszámolási osztályon K. elvtárs lent járt a Mechanika bérelszámoló csoportjánál és sürgette az első dekát elszámolását. Ekkor megígérte, hogy még aznap este ezt a Központba feladják. Ennek ellenére ez nem történt meg. Emiatt K. elvtárs a csoport vezetőjét felelősségre vonta. 15-én reggel a csoportvezető a mulasztás miatt felelősségre vonta beosztottjait és közben kijelentette, hogy a mulasztás a szabotázs látszatát kelti. Erre V.L.-né kikelt magából, hogy ő nem szabotál és megfenyegette H. csoportvezetőt, hogy az Ávónál azonnal jelentést fog tenni /:ezt ő sajátmaga elleni feljelentésnek gondolta:/ és ebből H.-nak kellemetlensége lesz.

Majd telefonált az Ávóra és el is ment az Ávóra, mindezt anélkül, hogy az eltávozásra bárkitől engedélyt kért volna.- A munkától 2-3 óra hosszát távol maradt.

V.L.né munkatársaival nem fér össze, azokkal fentről beszél, munkatársai hibáját nem tárja fel előttük, hanem azt ellenük való áskálódásra használja fel, anélkül, hogy figyelmeztetné őket a hibákra;- ha valamit

biztosan nem tud, ahelyett, hogy megkérdezné, inkább hibásan végzi el a munkát;- a munkások nem szeretik, úgy, hogy termelési értekezleten már kérték a leváltását. Munkájára jellemző, hogy a legtöbb hiba az ő munkájában adódik, az egyes alszámolásban az általa történt revízió után is nagyobb hibák mutatkoztak.

Munkáját lehetőleg úgy igyekszik beosztani, hogy az elszámolásokat csak túlórával tudják zárni.

Mindezek alapján javasolom, hogy nevezettnek azért, mert munkahelyét engedély nélkül elhagyta és onnan circa 3 órán át távolmaradt, - valamint azért, mert előljárójával szemben meg nem engedett módon lépett fel, 40.- forint pénzbüntetésre megbüntetését, ezenkívül - tekintve, hogy munkájához és dolgozó társaihoz is rosszul viszonyul, javasolom nevezettnek állásából felmondással történő elbocsátását.

-.-

Jelen vannak alulirottak.

V.L.né bérelszámoló, állandó lakása: jelenleg sztálinvárosi lakos.

A feltett kérdésre előadja: K. elvtárs a Bérelszámolási osztályról tegnap délben lent járt nálunk a Mechanikában és kérdezte, hogy a dekád elszámolása mikor lesz készen. Én közöltem, hogy amennyiben nem kell bevenni az elszámolásba bizonyos munkalapokat, úgy estére elkészülök, ellenkező esetben csak f.hó 15-re leszek készen.- Ma reggel 7 ó 5 p-kor H. elvtárs bejött az irodába és közölte, hogy az Igazgatóság részéről nagy letolást kapott és kijelentette, hogy "V.né, maga szabotálja el a munkát, azért nincs készen a bérelszámolás!" Én ezen felháborodtam és azt mondtam, hogy az

igazamat kikeresem és az Ávóhoz feljelentést teszek magam ellen. - Felhívtam az Ávót és szóbelileg megtettem magam ellen a feljelentést, majd később, 1/2 9-kor bementem az Ávóhoz és ugyanezt írásban is megtettem. - Nem felel meg az igazságnak az, hogy én 7 óra után - 10 órakor - megtagadtam volna H.-al szemben a munkát, hanem leültem és dolgoztam az íróasztalomnál. Összeadtam és órát irtam ki a dekádra.- Ezt tanusítani tudja az ott dolgozó Z.M., K.E. és többen, akik bent voltak.

Én hozzám 120 dolgozó bérelszámolása tartozik. Ezt a munkát 2 nap alatt al lehetne végezni, hogy ha az előmunkálatok rendesen lennének kiírva és nem fordulna elő, hogy nem egyezik a munkalapokon lévő órák száma az óralapokon lévő órák számával és ha idejében leadnák a munkalapokat. - Így egyes munkalapokat pd. csak tegnap este 17 ó. 45 p-kor vettem ki a K. brigád összes munkalapjait és még most is vannak olyan munkalapok, amelyeket nem kaptam meg,-

Nehezíti munkánkat az is, hogy a dolgozók nincsenek munkalappal ellátva és utólag kell azok után járni.- 2-án kezdett 6 esztergályos egy munkán dolgozni és a munkalapokat a Gyek csak 14-én 4 órakor készítette el és akkor is én hoztam ki.

Fenti hibák miatt vagyunk kénytelenek túlórázni.

A nővérem - aki munkabeiróként működik, mikor ráér, segít a bérkönyvelésben, de nemcsak nekem, hanem a többi szaktársaimnak is. - December hónapra a túlórákat nem számítom fel a nővéremnek, az én összeállításomban ő nem szerepel, bár két éjszaka belünk dolgozik. Ha ő a benyújtott listán mégis fel van véve, azt nem én, hanem H. elvtárs állította be. - Én nővéremet bérszámfejtőként

hozzánk behozni nem akartam, mert tudom, hogy két testvér egy irodában nem dolgozhat. A tulórát szükségessé tette az is, hogy a Mechanikához beosztott három bérelszámoló munkája nem volt jól elosztva. Én 120-at számfejték. - Z.M., aki érti is a munkáját és tud is, 80 órabérest osztottak be hozzá, aminek az elszámolása könnyű, ugyanakkor K.E., akinek nincsen tudása, megkapta a csoportos akkordokat és miután azt elvégezni nem tudta, kénytelenek voltunk szombat-vasárnap tulórában az ő munkáját is elvégezni. - Ha viszont megfordítva: K.E. kapta volna az órabérest és Z.M. a csoportos elszámolást, akkor tulóra nélkül is, vagy legalábbis kevesebb tulórával el lehetett volna végezni a munkát.

-.-

Nevezett a feltett kérdésre előadja: A mechanikai műhely bérelszámolási csoportjánál folgozom, ugyanott, ahol V. L.né.- Én 1951. december 5-én kerültem a Vállalathoz, majd 14-én osztottak be a Mechanikához a bérelszámolókhöz. V.L.-né az oda való beosztásom után úgy viselkedett, mintha ő lenne a csoportvezető és többször hangsúlyozta, hogy mindenért ő felel.

Később, mikor csoportvezetőnek H. elvtársat nevezték ki, bántotta őt, hogy nem őt nevezték ki. Ennek kifejezést is adott azzal, hogy H. nem segítség a munkában, mert nem dolgozik velünk. - Mikor odakerültem, akkor meglepetéssel láttam, hogy minden eddigi, ismert bérelszámolási rendszerrel ellentétben az oda beosztott bérelszámoló mindent csinált, nem volt elkülönítve, hogy ki kit számol el és ki miért tartozik felelősséggel. - Ekkor még nem volt ott H. - H. csoportvezető odakerülése után ezen a rendszeren változtatás történt, amennyiben fel-

osztotta közöttünk az elszámolandókat. Ekkor is történt még az elszámolásnál hiba, mert nehezebb akkord-elszámolást saját kérésre olyan gyengébb bérelszámolóra, K.E.-re bízta, aki ehhez nem értett.- Később azonban, látva, hogy azt a munkát elvégezni nem tudja. H. elvtárs engem osztott be ennek az elszámolására.

V.L. né viszonya az ott dolgozó szaktársakhoz, s így hozzám is, nem jó. Nem őszinte velünk, nem egyenes, hibáinkat nem mondja meg a szemünkbe, hanem hátunk mögött áskálódik ellenünk, felnagyítja a hibáinkat, anélkül, hogy bennünket figyelmeztetne erre. Ezért közülünk senki nem szereti.

Neki magának nincs alapos tudása a bérelszámolásban, azonban inkább hibát csinál, semhogy megkérdezze, hogy hogyan kell. Ezenkívül felületes munkát végez. Gyakran magát nélkülözhetetlennek feltüntetni, ezért mindenhez hozzákap, de alaposan nem végzi el a munkáját. Így előfordult, hogy az általa revideált elszámolásban is hibák voltak. - Munkájában nagyképüsködik, nagy hangon beszél a munkásokkal is, emiatt a munkások nem szeretik. - Azért, hogy precíznek tüntesse fel a munkáját, állandóan kiszaladgál a munkásokhoz az üzembe, emiatt aztán nem tudja munkáját határidőre elvégezni. -

A 120 dolgozó bérelszámolását egy ember kényelmesen el tudja végezni, ha nem szaladgál ki a műhelybe, s ha folyamatosan és kellő időben kapja meg az utalványokat.

Ez utóbbi téren nálunk eddig még nem volt rend. Így a legutóbb is előfordult, hogy a Meotól határidőn túl kaptuk az előző időre szóló utalványokat és előfordul még mindig, hogy munkások sem adják le azokat kellő időben.

F. hó 15-én reggel H. elvtárs bejött az irodába és közölte, hogy K. elvtárs letolta azért, mert lekéstek az

elszámolással és olyan kijelentést is tett, hogy szabotázs látszata áll fenn a bérelszámlálásban. - Ezt a kijelentést később megismételte több bérelszámláló, így V.né előtt is. Emlékezetem szerint a szabotázs kifejezést H. elvtárs nem személyre, hanem általánosságban mondta a bérelszámláló csoportra, így nem kifejezetten V.nére értette. -

Ezek után V.hé először telefonált az Ávóra, majd elrohant az ÁVÓ-ra, aztán felrohant az igazgatósághoz az ellenőrzési osztályra, az egész délelőttöt szaladgálással töltötte, s nem láttam őt dolgozni.

Arról sem tudok, hogy H. csoportvezető munkára való felszólítását megtagadta volna."/45/

Nyilvánvaló, a konfliktusok forrása a bürokrácia, a szervezeti viszonyok állapota. A bürokratikus normák és előírások be nem tartása súlyos konfliktusokat, vagy még pontosabban, súlyos hátrányokat okozott a dolgozóknak.

"1952. március 8.-án 17 órakor az Á.V.H. által tartott ellenőrzés alkalmával az igazgatósági épület 16.sz. szobájában, a Termelési Könyvelésen, az íróasztalon találtak egy nagy kocsis "Olimpia" gyártmányu írógépet, mely nem volt lezárva. A fentiekkel kapcsolatosan a vizsgálatot lefolytattam, melynek során megállapítást nyert az, hogy a jelzett írógép nemcsak a fenti napon, hanem minden alkalommal kint marad az asztalon, mert nagyságánál fogva nem fér a szekrénybe be. Az írógép fafedémmel rendelkezik, de kulcsa annak sincs meg, mert már régebben elveszett és ezért nem tudják elzárni a gépet.

A fenti hanyagságért az osztályvezető a felelős, mert nem gondoskodott arról, hogy az elveszett kulcsot mielőbb pótolja.

Március 9.-én az ügyeleti szolgálatra berendelt U.S.né szolgálattételre nem jelentkezett. Megkérdezésem alkalmával előadta, hogy nem jól érezte magát és azért nem jött be a szolgálatba. Arra a kérdésre, hogy ezt miért nem jelentette telefonon - azt válaszolta, hogy elfeledkezett róla.

Javasolom az igazgató elvtárs felé, hogy a fenti két ügyben az osztályvezetőt, - azért, hogy nem gondoskodik a gép elzárásáról, pénzbeli büntetéssel sújtsa. Továbbá javaslom, hogy U.S.né munkavállalól azért, mert szolgálattételét könnyelműen vette és hanyagsága miatt elmulasztotta, kérem, hogy a legszigorúbban büntesse meg, az elmulasztott szolgálatot ne vegye figyelembe és őt soronkívül újra beosztani sziveskedjék."/46/

A "szervezeti hiányosságoknak" nevezett bürokratikus kooperáció működéséből fakadó problémák és konfliktusok e korszakban egyéni hibákra és mulasztásokra lettek visszavezetve.

"A KGM. XX. Főosztály vizsgálata az anyagbeszerzés vonalán súlyos hibákat és hiányosságokat állapított meg.

1./ A beérkező igénylések sehol sincsenek iktatva és így nem állapítható meg, hogy valamely szerv igényét mikor adta be. A mai napig igénylési napló sincs rendszeresítve és így az igénylő szervek igényléseiket a legkülönbözőbb formában adják be.

- 2./ A megrendelések számával folytatólagos törzskönyvet vezetnek, de az esetek jelentős részében a törzskönyvben nem szerepel az igénylő neve.
- 3./ A megrendelési lapon, valamint azzal összefüggő levelezés tárolására szolgáló tasak-rendszer fedőlapját nem vezetik, így nem állapítható meg, hogy milyen áru érkezett be. A vizsgálat 295 raktári beérkezési jelentést talált - legtöbbször több tételből állt, - melyek kivezetve nem voltak.

Az elmúlt évről többszáz tasakot raktak le anélkül, hogy meggyőződtek volna arról, hogy az áru tényleg beérkezett-e. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy nincs semmi féle sürgetés, illetve csak azt sürgetik, amit az üzem kér. Miután az üzem kérését ellenőrizni nem tudja: ez viszont azt jelenti, hogy több esetben olyan árut sürgettek, amely már rég a raktárban feküdt.

- 4./ Nincsen semmiféle rendes irattári rendszer. A levelek tulnyomó részén nem szerepel a megrendelési szám és így azokat gyűjtő dossziéba rakják le, ahelyett, hogy azokat a megrendelési tasakokba szétosztanák. Így a későbbiek folyamán alig állapítható meg, hogy a megrendelésekkel tulajdonképpen mi történt, milyen intézkedések, sürgetések történtek.

A budapesti kirendeltség jelentéseit és kérdéseit egyszerűen lepipázták anélkül, hogy rá volna vezetve, hogy ezen sürgetésekre milyen intézkedések történtek. A leveleket végül az osztályvezető kelet nélkül a/a jelzéssel látta el és így kerültek a gyűjtőbe.

Egy lerakásra előkészített dossziében rendkívül sok megrendelést, igényléseket talált a vizsgálat,

amelyeket kiadtak az egyik előadónak, hogy rakja le "ugy ahogy el tud rajta igazodni". Ezek között szeptemberi és októberi levelek is szerepeltek.

- 5./ Igazgatósági rendeletek és más osztályok általános érvényű utasításai lerakásra kerültek anélkül, hogy az illető referensek a rendelkezések tudomásul vételét aláírásukkal igazolták volna. Így utólag képtelenség megállapítani, hogy tudott-e valamely dolgozó a rendelkezésekről vagy sem.
- 6./ Az anyagbeszerzés egy határidő és kötbérnyilvántartást vezet alfabetikus sorrendben. Ez azt jelenti, hogy a határidő felelős naponta az összes kartonokat átnézheti, ha meg akarja az esedékességet állapítani. Ezt a nyilvántartást egyébként eddig egy tüdőbajos tisztviselőnő vezette, aki az elmúlt hónapok legnagyobb részében beteg volt és a gyár összesen 2 kötbérigényt támasztott, de mind a két igényét alaki hibák miatt elveszítette. Két hete új munkaerő foglalkozott a kartoték-rendszerrel, de miután alig tudott beérkezési jelentéseket kivezetni,- így ez a rendszer pillanatnyilag hasznavehetetlen.
- 7./ Az anyagbeszerzés az üzemekkel jóformán semmi kapcsolatot nem tart fenn. A kiadott megrendelésekről az üzemek másolatot nem kapnak, így nem tudják, hogy mikor és milyen szám alatt mennek ki a megrendelések.

Gyakran előfordul, hogy egy gyár a megrendelést a keret betöltése miatt nem tudja ezévben teljesíteni és erről a Gépgyárat értesíti. Ezeket az értesítéseket az üzemnek nem továbbítják és így az üzemvezető nem tudhatja azt, hogy a megrendelt áru-ra hosszabb ideig nem számíthat.

Nincs semmiféle rendszer arra vonatkozólag, hogy milyen esetekben a gyárnak a következő év elején újból feladják a rendelést. Így számos olyan tásakot találtak, amelyben egyszerűen tudomásul véve a szállító gyár azon közlése, hogy 1951-ben szállítani nem tud, de az anyagbeszerzési osztály 1952-re újabb megrendelést nem adott ki.

- 8./ Az anyagbeszerzés védőruha kiutalás miatt fordult a KGM. munkaügyi osztályához. Ezen kiutalásban külön megjegyzéssel 6 szabadtéren dolgozó darus részére is kért védőruhát ugyanakkor, amikor a rendelés értelmében darusok védőruhát nem kaphatnak.
- 9./ Talált a vizsgálat olyan rendelő leveleket is, amelyeket nem az előírt formanyomtatványokon, hanem levél formájában, 1 aláírással küldtek ki.

A XX. Főosztály által kiküldött Bizottság vizsgálata alapján fel kell vetni a felelősség kérdését azokkal a vezetőkkel szemben, akik ezt az üzem termelésére döntő fontosságú osztályt ilyen állapotban hagyták. A vizsgálat szerint a mulasztások olyan mérvűek, hogy elképzelhető, hogy a Gyár első félévi termelésében az üzemek az anyagbeszerzés hibájából kifolyólag termelési terüket csak igen nehezen fogják tudni teljesíteni.

Általában megállapítható, hogy a vizsgálat során feltárt hibák és hiányok nagyrészt semmiféle összefüggésben sincsenek egy új vállalat megindításával, hanem kezdetleges és elemi mulasztásokra vezethetők vissza, amelyekért az illető vezetők felelősek.

A KGM. XX. Főosztály bizottságán belül fenti tárgyban a vizsgálatot B.J. elvtárs végezte. Így a jogügyi osztály szükség esetén véleményét a vizsgálat során kikér-

heti. Egyébként B. elvtárs kíséretében részt vett a vizsgálatban R. elvtárs, a kereskedelmi főosztály jelenlegi vezetője, aki fenti hiányosságokról szintén tájékoztatva van és a vizsgálatba bevonható.

-.-

Fentiek alapján elrendelem a fegyelmi vizsgálat haladéktalan lefolytatását dr. F.R., a kereskedelmi főosztály volt vezetője és K.Gy. az anyagbeszerzési osztály vezetője ellen azzal, hogy a fegyelmi bizottság jegyzőkönyveit és javaslatát hozzám f.hó 31.-én 15 óráig el kell juttatni, hogy az ügyben határozatot hozhassak."/47/

Cimünk indoka az volt, hogy az ügyek szereplői mind ideiglenes lakosok voltak Sztálinvárosban. Munkahelyi magatartásuk, teljesítőképességük hátterében az a város állt, amelynek ellátási, egészségügyi viszonyairól az előbbieken irtunk. A viszonyok rányomták bélyegüket a dolgozók egymás közötti kapcsolatára is.

"Feltett kérdésekre előadja: 1951.XII.hó 12-én 5 órától, azaz délután 17 órától este 22 óráig a Magasépítők italboltjában italoztak, kb. két liter bort fogyasztottam el. Nekem 12-én este 10 órára kellett volna bejönni, én azonban kb. 1 1/2 órai késéssel jelentem meg munkahelyemen beismerem, hogy erősen borozott állapotban. Amikor jelentkeztem a munkahelyemen, engem nem vont felelősségre senki, hogy miért késtem, és hogy miért vagyok italos állapotban. B. szaktárs utasítást adott, hogy a brigáddal együtt három vagon homokot toljunk be az öntődébe. Én ki is mentem a brigád tagjaival. A brigád tagjaival együtt kb. 1 óra 30 percig próbálkoztunk,

hogy a homokos vagonokat betoljuk az öntődébe. Ekkor B. szaktárs kijött az irodából és azt mondta: "A segítségit neki, hát még most sincs betolva a vagon". Én azt mondtam Neki, hogy 11 emberrel már 1 1/2 órája tologatjuk és nem megy. Azt is mondtam Neki, hogy mozdonnyal is be lehetett volna tolatni az öntődébe. B. szaktárs arra hivatkozott, hogy az öntődei kapu rossz és a mozdony nem fér be alatta. A kapunak valóban volt hibája, de ezt ki lehetett küszöbölni azáltal, hogy alátámasztanak, mint ahogy ez már több esetben elő is fordult. Azonkívül a homokos kocsiok fék is volt és még ha a mozdony nem is fért volna be a kapu alatt, akkor is a mozdonnyal meglökheti a kocsiokat és az begurul az öntődébe és miután fék volt a kocsin, ezt ott állítják meg, ahova a rendeltetése szól. Többször is előfordult, hogy csupán csak azért, mert az aki a kocsi beállításával meg van bízva, nem értesítette a MÁV dolgozókat, vagy a mozdony vezetőjét, hogy hova állíttassa be a kirakásra kerülő vagonokat, ilyen okok miatt fél napokon át tologatták velünk a kocsiokat ide, oda. A B. szaktárs erősen káromkodni kezdett és én is hangosabban kezdtem vele beszélni, miután ittas is voltam. Ekkor B. szaktárs erőteljesen felém indult. Én azt hittem, hogy meg akar ütni és én védekezésből megütöttem, utána B. szaktárs elment az irodába. Ekkor kijött hozzánk F.J.né és fennhangon kiabált. Felém fordulva azt kiabálta, hogy "részeg disznó azonnal hagyja el a gyár területét". Én azt mondtam Neki, hogy Ő erre nincs felhatalmazva, hogy engem elzavarjon és, hogy így beszéljen velem. Ekkor F.J.né dühösen nekem ugrott és elkapta a hajamat, majd többször az arcomba karmolt. Ez az öntődénél történt. Ekkor én kiszabadítottam magam F.J.né kezeiből, azt azonban tagadom, hogy F-nét megütöttem volna. Utána F.J.né elment az irodába. Én miután a vagonok betolásá-

val nem mentem semmire a brigád tagjaival, elindultam én is az irodába, majd a brigád tagjai is jöttek utánam. Amikor beértem az irodába az egyik szaktársam nem tudom biztosan R.-e, vagy a V. szaktárs azt mondta nekem, hogy mitől véres az arcom. Ez az eset az irodában volt. F. J.né, aki éppen a telefon hallgatóját dobta le, szabályosan nekem ugrott, a következők látták:... Olyan váratlanul ugrott nekem, hogy mind a ketten a földre zuhantunk. És azt mondta: "Hogy különb palikat is készített már, mint én". A hajamat rángatta és az arcomat marcangolta. Miután az esés következtében F.J.né került fölül én felhuztam a térdem és azzal megdobtam F.J.nét úgy, hogy leesett rólam. Ekkor fölugrott a földről és kiugrott az ablakon. Egy fél óra eltelte után visszajött F.J.né egy rendőrrel, aki meghallgatott engem is, majd kimentünk a vagonokhoz és megmutattam, hogy miért kaptunk össze B. szaktárssal és elmondtam, hogy hogyan történt az eset. Utána a brigáddal kimentünk két vagon vasat kipakolni, a vas kirakásánál meg is sérültem a jobb lábamra. A vaskirakás után letisztítottuk a sineket a törmeléktől és egyéb akadályoktól, majd a brigáddal betoltuk a vagonokat a rendeltetési helyére. S.Gy. gőzdarus oda jött hozzám és felelősségre vont, hogy miért bántottam B.-t, miért nem M.Gy.-t, hiszen az jobban megérdemelte volna. Én erre azt mondtam, ha M. is ilyen intézkedéseket tesz, Ő is megkapja a magáét. Annyiban érzem magam bűnösnek, hogy ittasan és késve jöttem be a munkába, beismerem azt, hogy helytelenül cselekedtem, amikor B. csoportvezetőt megütöttem, de ezt azért tettem, mert abban a tudatban voltam, hogy Ő akar engem megütni. F.J.-nével kapcsolatban nem érzem magam bűnösnek, mert mindkét esetben Ő támadott meg engem.

Egyéb előadni valóm nincs, vallomásom jól van felvéve."/48/

ÖSSZEGZŐ

Dokumentumösszeállításához nem igen szoktak összefoglalót készíteni. Én sem fogok hosszú összefoglaló gondolatsorokat leírni, hiszen egyfelől a dokumentumok "önmagukért beszélnek", másfelől, néhány társadalomelméleti tanulságot már meg-előlegeztem. Az összefoglaló részben még egyszer fel szeretném arra hívni a figyelmet, hogy a társadalmi tervezés komplex szemléletének és gyakorlatának hiánya, a beruházások tervezésében jelentkező szűkkörű műszaki praktícizmus hova vezetett és hova vezethet. S ezernél is figyelmeztetni arra is, e következmények nem az elvontságok érzéken tül birodalmának jelenségei, hanem emberi sorsokban, tragédiákban, élethelyzetekben megjelenő mindennapi helyzetek. A társadalom végül is nem "átjáróház", ahol minden elképzelés, akarat, törekvés megvalósítható, hanem az emberi cselekvésekből szövődő történelem, melynek több síkon szerveződő folyamatának összefüggéseit minden, e társadalom vezetésére vállalkozó politikai szervezetnek tudomásul kell venni.

JEGYZETEK

Az idézett dokumentumok az Uj Magyar Központi Levéltár Sztálinváros és a Sztálin Vasmű iratanyagában találhatóak meg. Jelzetük UMKL XXIX-F-2. Mivel dokumentumaink csak innen származnak, egyes iratoknál csak a dobozszámot tüntetjük fel, majd az iratszámot /ahol lehetséges/ és az irat elnevezését /doboz/.

1. Dunai Vasmű Iratai. Igazgatósági iratok. Tervezet a Vasmű létesítéséről /dobozszám nélkül/
2. 30.sz. doboz 2988/1950.sz. Jegyzőkönyv 1950. március 8.-án
3. 30.sz. doboz Jegyzőkönyv 1950. november 29.-én
4. 30.sz. doboz Feljegyzés 1952. szeptember 1-én
5. 4.sz. doboz Jegyzőkönyv a beruházás megtakarítása tárgyában az 1952. április 30.-án tartott értekezletről.
6. 49.sz. doboz Feljegyzés Borovszky elvtárs részére a beruházási adatok termelési értekezletre történő beviteléről, 1955. január 10.
- 6.sz. doboz Feljegyzés a Sztálin Vasmű Igazgatóság részére 1954. augusztus 25.
7. 9.sz. doboz Feljegyzés a Sztálin Vasmű létesítése és tervezése körül fennálló nehézségekről, 1952. április 9.

8. 31.sz. doboz Feljegyzés a VÁTI-val 1953. február 9.-én a Nehézipari Beruházási Vállalatnál tartott tervezői megbeszélésről.
9. 16.sz. doboz Minisztertanácsi előterjesztés a Sztálin Vasmű beruházásának állása a további intézkedések megtétele tárgyában, 1953. február 3.
10. 31.sz. doboz Feljegyzés a 9.sz. tervezői megbeszélésről, 1952. augusztus 25-én a Városépítési Tervező Vállalat központjában.
11. 9.sz. doboz Emlékeztető a Sztálin Vasmű létesítése körül fennálló nehézségekről, 1953. március 13-iki állapot szerint.
12. 9.sz. doboz 4333.sz. levél Moszkvába Kurbakov elvtársnak a Technoimpex elnökhelyettesének.
9.sz. doboz 2690.sz. levél Moszkvába Vasziljev elvtársnak a Technoimpex képviselőjének.
9.sz. doboz az 1953. május 21-én kelt 4221.sz. levél fordítása.
9.sz. doboz Feljegyzés a 382-454 rendelés Dinasz téglák szállítása Sztálin Vasmű számára az 1-181 II. 24-én kelt szerződés alapján.
13. 9.sz. doboz 39/1953. Kormány rendelet.
14. 2.sz. doboz Bevezető a kádermunka értelmezéséhez.

15. 2.sz. doboz az 1950-51-es Jegyzőkönyvek a Munkaerőgazdálkodásról.
16. 16.sz. doboz Dunapentelei létszámjelentés 1950. augusztus 8.-án.
16.sz. doboz az 1954. július havi dekád zárólétszám jelentés.
17. 16.sz. doboz Jelentés a munkaerő mozgásról 1952. február 13.-án.
16.sz. doboz Feljegyzés a vállalatnál felmerült munkaügyi problémákról, 1951. október 16.
18. 30.sz. doboz Jegyzőkönyv a munkaerőgazdálkodási bizottság 1951. június 22.-i üléséről.
30.sz. doboz Jegyzőkönyv a munkaerőgazdálkodási munkabizottság 1951. június 13.-i üléséről.
4.sz. doboz Jegyzőkönyv a Munkaerőgazdálkodási munkabizottság 1951. október 4.-i üléséről.
19. 58.sz. doboz Levél a rohammunkások foglalkoztatásáról, 1951. július 1.
58.sz. doboz Feljegyzés Földes elvtársnak a vasárnapi rohammunka megszervezéséről /dátum nélkül/.
20. 16.sz. doboz Minisztertanácsi előterjesztés a Sztálin Vasmű 1953-ban beinduló üzemeinek munkarő ellátásáról.

21. 16.sz. doboz Szerződésmásolat a BEM és a NEB között 1952. március 28.-án létrejött szerződésről.
16.sz. doboz Szerződésmásolat a Pécsi Kokszművek és a NEB között 1952. április 22.-én létrejött szerződésről.
22. 16.sz. doboz az RM Művek és a Sztálin Vasmű szerződése a munkaerőbiztosításáról, 1953. február 28.-án.
16.sz. doboz a Pécsi Kokszművek levele a Sztálin Vasmű Kokszolója és Vegyipari Üzeme munkaerőbiztosítása tárgyában, 1952. augusztus 8.
16.sz. doboz Levél a NEB-nek, 427/1951.sz. 1951. május 10.-én.
16.sz. doboz a 60 fő szombathelyi lakatosipari tanuló ügyében az Általános Gépipari Minisztériumnak irt levél, 1953. augusztus 4.
23. 57.sz. doboz Tájékoztató a Sztálinvárosi Építők kulturális életéről /dátum nélküli/
24. 57.sz. doboz 187/1951.sz. levél, 1951. április. 18.
25. 57.sz. doboz Feljegyzés a munkásellátás munkájáról.
1955. március 14.
26. 31.sz. doboz Jegyzőkönyv az 1952. október 2.-án, a Közellátásügyi munkabizottság üléséről.
27. 31.sz. doboz Jegyzőkönyv az 1952. január 4.-én megtartott Egészségügyi munkabizottsági ülésről.

28. 4.sz. doboz Jegyzőkönyv az Egészségügyi munkabizottság 1951. augusztus 23.-i üléséről.
- 4.sz. doboz Jegyzőkönyv az 1953. május 7.-én tartott Közellátási munkabizottság értekezletéről.
- 4.sz. doboz Jegyzőkönyv az 1953. május 22.-én tartott Egészségügyi munkabizottság üléséről.
- 30.sz. doboz Jegyzőkönyv a Közellátási munkabizottság 1951. május 7.-én tartott üléséről.
- 57.sz. doboz Feljegyzés G. elvtárs halálával kapcsolatban 1951. július 18.-án.
29. E problémáról lásd bővebben; Makó Csaba-Gyekiczky Tamás: Szociológiai szempontok a munkafegyelem problémáinak elemzéséhez. Közgazdasági Szemle 1987/5.sz. 562. old.
30. 1.sz. doboz Feljegyzés a GM. Vaskohászati Igazgatóság részére, 1954. június 8.-án.
31. 58.sz. doboz az MDP Sztálin Vasmű Pártbizottságának Határozata 1956. március 30.-án.
32. 30.sz. doboz Jegyzőkönyv a Szállás ügyek munkabizottságainak 1951. május 8.-án tartott üléséről.
33. 57.sz. doboz a Szabad Nép Szerkesztőségének 1953. július 17.-i levele.
34. 30.sz. doboz Jegyzőkönyv az 1950. augusztus 21.-én és augusztus 17.-én tartott helyszíni műszaki megbeszélésről.

35. 57.sz. doboz Körlevél s túlzott áramfogyasztásról 1955.
/további dátum nélkül/.
- 30.sz. doboz Jegyzőkönyv a Szállás ügyek munkabizottságának
1951. július 9.-én tartott üléséről.
36. 57.sz. doboz Feljegyzés az elkülönítő barakok ellenőrzéséről,
1951. augusztus 21.-én.
- 57.sz. doboz Feljegyzés az Egészségügyi Minisztériummal
történt dunapentelei vizsgálatról, 1951. augusztus 24.-én.
37. 49.sz. doboz Jegyzőkönyv a Dunai Vasmű Gépgyára Mechanikai
Műhelyének termelési értekezletéről 1951. szeptember 24.-én.
38. 30.sz. doboz Jegyzőkönyv a kisszivattyu ügyében 1950.
augusztus 1.-én.
- 55.sz. doboz Jegyzőkönyv a hulladékvas rossz minőségének
kivizsgálásáról, 1952. január 30.-án.
- 6.sz. doboz Feljegyzés a csiszolókorongok ügyében, 1955.
április 6.-án.
39. 49.sz. doboz 1508/4045.sz. Jegyzőkönyv a beérkező anyagok-
ról.
40. 30.sz. doboz Jegyzőkönyv az 1955. július 11.-én tartott
értekezletről.

40. /folytatás/

58.sz. doboz Jelentés arról, hogy a Termelési Osztály hogyan biztosítja a program teljesítését az üzemekben.

55.sz. doboz Feljegyzés az Öntődében 1952. január hó 8.-án megtartott termelési értekezlet fontosabb hozzászólásairól.

41. 49.sz. doboz az 1951 szeptember 11-én tartott dunapentelei Termelési Értekezlet jegyzőkönyve.

42. 51.sz. doboz 1954. VII. 2.-án a Diszpécsterszolgálat fejlesztéséről tartott értekezlet jegyzőkönyve.

43. 2.sz. doboz 2137.sz. A Sztálin Vasmű Igazgatóság Rendészeti Osztályának ügyrendje.

2.sz. doboz A Sztálin Vasmű Rendészet fegyveres őrségének ügyrendje.

44. 29.sz. doboz Jelentés arról, hogy Amaszov elvtárs módszerének általánosítása hogyan érvényesül a Martin üzemben.

45. 55.sz. doboz Jelentés Várszegi Lászlóné bérelszámoló magatartásának kivizsgálására.

55.sz. doboz Jegyzőkönyv 1952. január 15-ről a Sztálin Vasmű Gépgyárból.

55.sz. doboz Jegyzőkönyv 1952. január 18.-án.

46. 55.sz. doboz Jelentés Kárpáti ig. elvtársnak. 1952. III.10-én ügysz. 1952/29.

47. 55.sz. doboz Feljegyzés 1952. január 29.-én.

48. 55.sz. doboz Jegyzőkönyv 1952. január 28.-án.